EKİTAP

النَّاصِرُ

لِلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ

Emsile-i Muhtelife · çekimler · örnek cümleler · nahiv notları · çözümlü testler

Doç. Dr. İsmail Erken

ilâhiyât 1977

©MAKGRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.

النَّاصِرُ لِلُّغَةِ العَرَبِيَّةِ

Emsile-i Muhtelife · Çekimler · Örnek Cümleler ·
Nahiv Notları · Çözümlü Testler

Doç. Dr. İsmail ERKEN

ISBN 978-625-5048-22-6

1. Baskı: Kasım 2026 (ekitap)

Sertifika No: 44396

Mizanpaj: TAVOOS
Sayfa Düzeni: TAVOOS

ilâhiyât
Fora İş Merkezi, 1354. Cadde No: 138/5, 06378
Ostim/Ankara
Tel: (0312) 439 01 69
www.ilahiyatyayin.com
editor@ilahiyatyayin.com
satis@ilahiyatyayin.com
www.instagram.com/ilahiyatyayin

النَّاصِرُ

لِلُّغَةِ العَرَبِيَّةِ

Emsile-i Muhtelife · Çekimler · Örnek Cümleler ·
Nahiv Notları · Çözümlü Testler

Doç. Dr. İsmail ERKEN

İçindekiler

Önsöz v
Bu Kitabı Nasıl Çalışmalısın? vii
Emsile-i Muhtelife 1
Nahiv Ön Bilgileri 3
Fiil-i Mâzî 17
Fiil-i Muzârî 25
Muzârînin Olumsuz Çekimleri 34
Emir ve Nehiy 59
Masdarlar ve Müştak İsimler 70
Taaccüb Fiilleri 84
Değerlendirme Testi 90
Tercüme Testi 102

Önsöz

Hamd; göğü bir binâ, yeri bir döşek kılan, dillerimizi ve renklerimizi ayrı ayrı yaratıp kâinatı kudretinin emsile-i muhtelifesiyle donatan, kendisinin ise hiçbir misli ve emsâli bulunmayan Allah'a mahsustur. Mâzîyi de muzâriyi de bilen O'dur; bir şeye "Ol" diye emrettiğinde oluverir. Hakiki fâil O'dur, bütün varlık O'nun fiilinin mef'ûlüdür; her hayrın masdarı O'nun rahmeti, kâinattaki düzenin muttarid kanunları O'nun âdetidir. O, dinine sahip çıkanların nâsırı, kendisine sığınanları mansûr kılandır. Salât ve selâm, Kur'ân'ı apaçık bizlere tebliğ eden Efendimiz Hz. Muhammed'e, âline ve ashâbına olsun.

Arapça, İslâmî ilimlerin anahtarıdır. Kur'ân-ı Kerîm Arapça indirilmiş, Hz. Peygamber'in sünneti bu dille nakledilmiştir. Tefsirden hadise, fıkıhtan kelâma kadar İslâmî ilimlerin temel eserleri de Arapça kaleme alınmıştır. Bu yüzden Arapçayı bilmeden bu kaynaklara doğrudan ulaşmak ve onları kendi bağlamında anlamak mümkün değildir. Hz. Ömer'e nispet edilen "Arapçayı öğrenin, çünkü o dininizdendir." sözü de bu gerçeği dile getirir. Medreselerimizde ilim tahsiline sarf ve nahivle başlanması ve bu ilimlere "âlet ilimleri" denmesi de aynı anlayışın ürünüdür.

Elinizdeki kitap, Arapça grameriyle ilk kez karşılaşan, İslâmî ilimler tahsil eden öğrenciler için hazırlanmış bir giriş kitabıdır. Amacı, kapsamlı sarf ve nahiv eserlerinin yerini almak değil, öğrenciyi o eserleri okuyabileceği bir zemine taşımaktır. Bu sebeple konular, yeni başlayan bir öğrencinin ihtiyacı gözetilerek sade bir dille ve sınırlı tutularak anlatılmıştır.

Kitapta, medrese geleneğimizde sarf tahsilinin ilk basamağı olan Emsile-i Muhtelife'nin sırası takip edilmiştir. Bütün kalıplar tek bir fiil üzerinden, نَصَرَ fiiliyle gösterilmiş; her çekim, tablosu, Türkçe anlamı ve vezniyle birlikte verilmiştir. Her sîga için örnek cümleler kurulmuş ve bu cümlelerde fiil, fâil, mef'ûl, mübtedâ ve haber gibi öğeler ayrı renklerle işaretlenmiştir. Böylece öğrencinin bir kalıbı ezberlemekle kalmayıp onun cümlede nasıl kullanıldığını da görmesi amaçlanmıştır. Kitabın başına örnek cümleleri okumak için gereken nahiv bilgileri eklenmiş; her bölüme, kalıbın ne için kullanıldığını ve günümüz Arapçasındaki kullanımını anlatan kısa notlar konmuştur. Kitap, öğrencinin kendini sınayabileceği çözümlü testlerle sona ermektedir.

Nahiv bilgileri ve kaideler hazırlanırken başta Ali el-Cârim ile Mustafa Emîn'in *en-Nahvü'l-Vâzıh fî Kavâidi'l-Lugati'l-Arabiyye* adlı eseri olmak üzere Mustafa el-Gâlâyînî'nin *Câmiu'd-Durûsi'l-Arabiyye* adlı eserinden yararlanılmış; çekimler alandaki sarf kitaplarıyla karşılaştırılarak kontrol edilmiştir. Kaide kutularındaki Arapça metinler bu eserlerden aynen alınmıştır. Metin taslaklarının oluşturulmasında, yazım denetiminde

ve mizanpajda yapay zekâ araçlarından yararlanılmış; bütün içerik yazar tarafından gözden geçirilerek son hâline getirilmiştir.

Kitap, öğrencilerin çekimleri ve örnek cümleleri tekrar edip kendilerini sınayabilecekleri bir telefon uygulaması olarak da yayımlanacaktır. Eleştirileri ve değerlendirmeleri ile katkı veren değerli hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Bu mütevazı çalışmanın, Allah'ın kelâmını ve Resûlü'nün sözlerini anlama yolunda ilk adımlarını atan öğrencilere faydalı olmasını Cenâb-ı Hak'tan niyaz ederim. Dua ile…

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي

رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا وَفَهْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

Doç. Dr. İsmail Erken
Kasım 2026

Bu Kitabı Nasıl Çalışmalısın?

Sevgili kardeşim, bu kitabı ilk açtığında muhtemelen şunu hissedeceksin: Sayfalarca tablo, renkli Arapça kelimeler, "sîga, müfred, nâib-i fâil" gibi hiç duymadığın terimler... Endişelenme; bu satırlar o takıldığın yerleri senin için açıklamak ve kitabı adım adım nasıl çalışacağını göstermek için yazıldı.

Kitabın sırrı aslında çok basit. Bütün kitap tek bir fiil üzerine kurulu: نَصَرَ (yardım etti). Bu tek kelimenin aldığı bütün şekilleri öğrendiğinde, aynı kalıpları başka fiillere uygulayabileceksin. Arap dilinde kelimeler kalıplarla (vezinlerle) türer; sen نَصَرَ fiilini öğrenirken aslında tüm kalıpları öğrenmiş olursun.

1. Bu Kitap Sana Ne Öğretiyor?

- **Sarf (kelime bilgisi):** Bir fiilin mâzî, muzârî, emir, nehiy, olumsuz ve meçhûl hâllerini; ondan türeyen isimleri (ism-i fâil, ism-i mef'ûl, ism-i âlet…) çekimleriyle birlikte öğretir. Emsile-i Muhtelife bu hâllerin hepsini bir arada gösterir.
- **Nahiv (cümle bilgisi):** Kelimelerin cümleler içinde nasıl kullanıldığını; fâil, mef'ûl, mübtedâ ve haber gibi öğeleri ve kelime sonlarının neden değiştiğini (i'râb) gösterir ve fark ettirir.

  Bu kitapta: Her çekim tablosunun ardından o çekimle kurulmuş örnek cümleler gelir. Böylece fiili ve ismi önce tek başına, sonra cümle içinde görürsün.

2. Başlamadan Önce Bilmen Gereken Terimler

Kitap boyunca bu terimleri sürekli göreceksin. Önce bu tabloyu iyice öğren; takıldığında buraya dön.

Terim	Anlamı
Müfred / Tesniye / Cem	Tekil / ikil (iki kişi) / çoğul (üç ve daha fazla). Türkçede ikil yoktur.
Müzekker / Müennes	Eril / dişil. Arapçada fiil kimin yaptığına göre eril veya dişil olur.
Gâib / Muhâtab / Mütekellim	3. şahıs (o, onlar) / 2. şahıs (sen, siz) / 1. şahıs (ben, biz).
Ma'lûm / Meçhûl	Etken (yardım etti) / edilgen (yardım edildi).
Mâzî / Muzârî	Geçmiş zaman / şimdiki, geniş ve gelecek zaman.

Terim	Anlamı
Vezin	فَعَلَ kalıbındaki ف ع ل harflerinin yerine kökün harfleri gelir. Kökün ilk harfinin göstergesi/kodu ف, ikincisininki ع, sonuncusununki ل harfidir.
Mebnî / Mu'rab	Sonu hiç değişmeyen / cümledeki görevine göre sonu değişen kelime.
Ref' / Nasb / Cezm / Cer	Kelime sonundaki hareke ve harf değişimleri ile oluşan hâller.

3. Bir Sayfayı Nasıl Okumalısın?

Çekim tabloları dört sütundan oluşur. İlki fiilin/ismin kendisidir. Üçüncü sütunda anlamı yer alır. Diğer sütunlar sîga ve vezindir. Her sütunun kendi rengi vardır:

Sütun	Ne gösterir?
Sîga	Kökün yeni aldığı şeklinin adı: tekil mi çoğul mu, müennes mi müzekker mi, hangi şahıs?
Vezin	Kalıp. Kelimeyi vezinle harf harf karşılaştır; bu sütun sana başka fiilleri çekmeyi öğretir.

Örnek cümle sayfalarında her renk cümledeki bir görevi gösterir. Renklerin anlamını ezberle; sonra renge bakmadan görevleri kendin bulmaya çalış:

■ **Kırmızı**	Fiil
■ **Mavi**	Fâil (işi yapan)
■ **Yeşil**	Mef'ûl bih (işten etkilenen)
■ **Mor**	Nâib-i fâil (meçhûl cümlede fâilin yerini alan)
■ **Turuncu, çift alt çizgili**	Mübtedâ (isim cümlesinin başı)
■ **Camgöbeği, çift alt çizgili**	Haber; altı çizili kısmın tamamı haberdir

■ **Kahverengi**	Edat ve harfler (لَمْ، لَنْ، لِ، بِ)
■ **Eflatun**	İsim bölümlerinde çekilen kalıp kelime
■ **Gri**	Diğer kelimeler (câr-mecrûr, sıfat…)

Mavi çerçeveli “Nahiv notu” kutuları o sayfadaki en önemli kuralı tek cümleyle hatırlatır ve seni Nahiv Ön Bilgileri’ndeki ilgili maddeye (NH-1, NH-2…) yönlendirir. Sarı “Kaide” kutuları ise kuralı verir.

4. Önerilen Çalışma Sırası (8 Hafta)

Kitabı baştan sona bir romanı okur gibi okuma. Her hafta küçük bir parçayı tam öğren, sonra devam et:

Hafta	Ne çalışacaksın?
1. hafta	A. Emsile-i Muhtelife tablosunu ezberle (her gün 5–6 satır). Nahiv: NH-1, NH-2, NH-3.
2. hafta	B ve C: mâzî, ma‘lûm ve meçhûl. Nahiv: NH-4, NH-5, NH-6, NH-7.
3. hafta	D: مَا، قَدْ، هَلْ ile mâzî. E ve F: muzârî ma‘lûm ve meçhûl. Nahiv: NH-8, NH-12.
4. hafta	G: سَوْفَ، هَلْ، قَدْ ile muzârî. H ve I: لَمْ ve لَمَّا (cezm).
5. hafta	İ, J, K: مَا، لَا، لَنْ. Fiillerde ref‘ ile nasb arasındaki farkı burada iyice oturt.
6. hafta	L, M, N, O: emr-i gâib, nehy-i gâib, emr-i hâzır, nehy-i hâzır.
7. hafta	Ö–V: masdar, ism-i fâil, ism-i mef‘ûl, zaman-mekân, âlet, merre-nev‘, tasğîr, mensûb, mübâlağa. Nahiv: NH-9, NH-10, NH-11.
8. hafta	Y ve Z: ism-i tafdîl ve taaccüb. Ardından bütün kitabı genel tekrar.

5. Bir Bölümü Çalışırken İzleyeceğin Yedi Adım

1. **Sesli oku.** Çekim tablosunu yukarıdan aşağıya, harekelerine dikkat ederek yüksek sesle oku. Arapça, kulakla da öğrenilir.
2. **Vezinle karşılaştır.** Her kelimeyi vezin sütunundaki kalıpla harf harf eşleştir: نَصَرُوا = فَعَلُوا.
3. **Değişeni bul.** Bir önceki sîgaya göre ne değişti? Bir ek mi geldi, bir hareke mi değişti, bir nûn mu düştü? Bu farkı istersen bir kenara not et.
4. **Ezberle.** Önce gâib, sonra muhâtab, sonra mütekellim gruplarını ayrı ayrı ezberle. Yazarak ezberlemek de akılda kalıcı olur.
5. **Örnek cümleleri çözümle.** Renklere bakarak fiili, fâili ve mef'ûlü bul. Sonra sayfayı kapatıp cümleyi defterine yaz ve renkleri kendin kalemle işaretle.
6. **Çift yönlü çevir.** Türkçe sütunu kapatıp Arapçayı çevir; sonra Arapçayı kapatıp Türkçeden Arapçaya geri çevir.
7. **Başka bir fiile uygula.** Vezin sütununu kullanarak aynı çekimi ضَرَبَ — يَضْرِبُ (vurdu), فَتَحَ — يَفْتَحُ (açtı) veya كَتَبَ — يَكْتُبُ (yazdı) gibi sâlim fiillere uygula. Bu adım, öğrendiğinin gerçekten oturduğunu gösterir. Dikkat: muzârîde ortadaki harfin harekesi fiilin babına göre değişir: يَنْصُرُ (ötre), يَضْرِبُ (esre), يَفْتَحُ (üstün). Bunu sözlükten öğrenirsin.

6. Dikkat Et!

- **İki " لَا " birbirine benzer, ama aynı değildir.** لَا يَنْصُرُ (sonu ötreli) "yardım etmez", لَا يَنْصُرْ (sonu cezmli) ise "yardım etmesin" demektir. Kelimenin sonuna bakmadan karar verme.
- **Fiil başa gelince tekil kalır.** "Müslümanlar yardım etti" نَصَرَ الْمُسْلِمُونَ olur, نَصَرُوا الْمُسْلِمُونَ olmaz. Bu yüzden kitapta ikil ve çoğul örnekler هُمْ، أَنْتُمْ gibi zamirlerle başlar.

- **Nûnun düşmesi.** يَنْصُرُونَ gibi fiillerdeki sondaki nûn, لِـ ،لَنْ ،لَمْ ve yasak bildiren لَا geldiğinde düşer: لَمْ يَنْصُرُوا. Bunlara "ef'âl-i hamse" denir.
- **Meçhûlde fâil yoktur.** نُصِرَ الْمَظْلُومُ cümlesindeki الْمَظْلُومُ fâil değil, nâib-i fâildir.
- **Türkçe karşılıkta dikkat.** "Yardım etmek" Türkçede yönelme hâliyle kurulur: "Zeyd Amr'a yardım etti". Meçhûlü de "ona yardım edildi" diye çevir, "o yardım edildi" deme.

7. Ezber İçin Küçük Tavsiyeler

- Her gün az ama düzenli çalış. Günde 20–30 dakika, haftada bir gün yapılan üç saatlik çalışmadan çok daha verimlidir.
- Tekrarları aralıklı yap: bir şeyi öğrendiğin gün, ertesi gün, üç gün sonra ve bir hafta sonra tekrar et.
- Emsile-i Muhtelife'yi ritimle, şiir okur gibi oku: نَصَرَ، يَنْصُرُ، نَصْرًا، فَهُوَ نَاصِرٌ…
- Küçük kartlar hazırla: Bir yüzüne Arapça kelimeyi, diğer yüzüne sîgasını ve anlamını yaz.
- Bir arkadaşınla karşılıklı sor: Biri sîgayı söylesin (örneğin "cem-i müennes muhâtaba, لَمْ ile"), diğeri kelimeyi söylesin (لَمْ تَنْصُرْنَ).

8. Kendini Kontrol Et

Bir bölümü bitirdiğinde şu sorulara kitaba bakmadan cevap verebiliyorsan, bir sonraki bölüme geçebilirsin:

- Bu bölümdeki çekimleri sırasıyla söyleyebiliyor muyum?
- Rastgele bir çekim sorulduğunda kelimeyi hemen bulabiliyor muyum? Tersi: Bir kelime gösterildiğinde sîgasını söyleyebiliyor muyum?
- Aynı çekimi ضَرَبَ veya فَتَحَ gibi başka bir sâlim fiille yapabiliyor muyum?
- Örnek cümlelerde fiili, fâili, mef'ûlü, mübtedâyı ve haberi renklere bakmadan gösterebiliyor muyum?
- Kelime veya fiilin sonunda gerçekleşen değişiklikleri açıklayabiliyor muyum?

SON DERECE CİDDİ BİR UYARI: Bu kitap asla sana yetmez. Kitabın amacı senin Arap dilindeki kelime türetme şemasını ve basit nahiv kaidelerini zihnine nakşetmektir. Unutma, şimdi sadece bir fiil çektin ve bu sadece sâlim bir fiildi. Daha önünde bir okyanus seni bekliyor.

Şimdi kalemini al ve bir sonraki sayfadan başla. Kolay gelsin!

Bismillah…

A. Emsile-i Muhtelife (اَلْأَمْثِلَةُ الْمُخْتَلِفَةُ)

نَصَرَ Kelimesinin Emsile-i Muhtelife Çekimi

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
نَصَرَ	**Fiil-i mâzî**	Yardım etti	فَعَلَ
يَنْصُرُ	**Fiil-i muzârî**	Yardım eder/ ediyor/ edecek	يَفْعُلُ
نَصْرًا	**Masdar-ı gayr-i mîmî**	Yardım etmek	فَعْلًا
نَاصِرٌ	**İsm-i fâil**	Yardım eden	فَاعِلٌ
مَنْصُورٌ	**İsm-i mef'ûl**	Yardım edilen	مَفْعُولٌ
لَمْ يَنْصُرْ	**Fiil-i muzârî cahd-i mutlak**	Yardım etmedi	لَمْ يَفْعُلْ
لَمَّا يَنْصُرْ	**Fiil-i muzârî cahd-i müstağrak**	Henüz yardım etmedi	لَمَّا يَفْعُلْ
مَا يَنْصُرُ	**Fiil-i muzârî nefy-i hâl**	Yardım etmiyor	مَا يَفْعُلُ
لَا يَنْصُرُ	**Fiil-i muzârî nefy-i istikbâl**	Yardım etmez/ yardım etmeyecek	لَا يَفْعُلُ
لَنْ يَنْصُرَ	**Fiil-i muzârî te'kîd-i nefy-i istikbâl**	Asla yardım etmeyecek	لَنْ يَفْعُلَ
لِيَنْصُرْ	**Emr-i gâib**	Yardım etsin	لِيَفْعُلْ
لَا يَنْصُرْ	**Nehy-i gâib**	Yardım etmesin	لَا يَفْعُلْ
اُنْصُرْ	**Emr-i hâzır**	Yardım et	اُفْعُلْ
لَا تَنْصُرْ	**Nehy-i hâzır**	Yardım etme	لَا تَفْعُلْ
مَنْصَرٌ	**İsm-i zamân / İsm-i mekân / Masdar-ı mîmî**	Yardım etme zamanı, Yardım etme mekânı, Yardım etmek	مَفْعَلٌ
مِنْصَرٌ	**İsm-i âlet**	Yardım etme aleti	مِفْعَلٌ
نَصْرَةٌ	**Masdar binâ-i merre**	Bir kere yardım etmek	فَعْلَةٌ

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
نِصْرَةٌ	**Masdar binâ-i nev‘**	Bir çeşit yardım etmek	فِعْلَةٌ
نُصَيْرٌ	**İsm-i tasğîr**	Küçük bir yardım	فُعَيْلٌ
نَصْرِيٌّ	**İsm-i mensûb**	Yardım etmeye mensup	فَعْلِيٌّ
نَصَّارٌ	**Mübâlağa-i ism-i fâil**	Çok yardım eden	فَعَّالٌ
أَنْصَرُ	**İsm-i tafdîl**	En çok/ daha çok yardım eden	أَفْعَلُ
مَا أَنْصَرَهُ	**Fiil-i taaccüb-i evvel**	Ne çok yardım ediyor!	مَا أَفْعَلَهُ
أَنْصِرْ بِهِ	**Fiil-i taaccüb-i sânî**	Ne kadar da çok yardım ediyor!	أَفْعِلْ بِهِ

Nahiv Ön Bilgileri (مَبَادِئُ النَّحْوِ)

Bu kitaptaki örnek cümleleri doğru okuyabilmek için gereken nahiv bilgileri aşağıda özetlenmiştir. Her konunun Arapça kaidesi, Türkçesiyle birlikte kutu içinde verilmiştir. Örneklerdeki renkler kitabın genelindeki renklerle aynıdır.

NH-1. Cümle, Kelime ve İ‘râb الْجُمْلَةُ وَالْكَلِمَةُ وَالْإِعْرَابُ

Tam bir anlam (fâide-i tâmme) ifade eden söz dizisine جُمْلَةٌ مُفِيدَةٌ denir. Cümleyi oluşturan kelimeler üç çeşittir: isim, fiil ve harf. İsim bir varlığa ad olan kelimedir (زَيْدٌ، الْمَظْلُومُ); fiil belli bir zamanda gerçekleşen bir işi bildirir (نَصَرَ، يَنْصُرُ، اُنْصُرْ); harf ise anlamı ancak başka bir kelimeyle tamamlanan kelimedir (لَمْ، فِي، هَلْ).

Kaide

الْكَلِمَةُ ثَلَاثَةُ أَنْوَاعٍ: اسْمٌ، وَفِعْلٌ، وَحَرْفٌ.

Kelime üç çeşittir: isim, fiil ve harf.

İ‘râb ve Binâ الْإِعْرَابُ وَالْبِنَاءُ

Cümledeki kelimelerin bir kısmının sonu, cümlede üstlendiği göreve göre değişir; bir kısmının sonu ise hiç değişmez. Sonu değişen kelimeye mu‘rab (مُعْرَبٌ), sonu her cümlede aynı kalan kelimeye mebnî (مَبْنِيٌّ) denir. Sondaki bu değişikliğe i‘râb, sonun hep aynı kalmasına binâ denir.

Örneğin زَيْدٌ kelimesinin sonu cümleye göre değişir: نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا cümlesinde fâil olduğu için dammeli okunur; نَصَرَ عَمْرٌو زَيْدًا cümlesinde mef‘ûl olduğu için fethalı okunur;

مَرَرْتُ بِزَيْدٍ cümlesinde harf-i cerden sonra geldiği için kesreli okunur. Demek ki mu‘rabdır. نَصَرَ ise hangi cümlede olursa olsun نَصَرَ kalır; mebnîdir.

Harflerin hepsi, mâzî ve emir fiiller, nûn-ı nisve ya da nûn-ı te’kîd bitişen muzârî ve bazı isimler (zamirler, işaret isimleri, ism-i mevsûller) mebnîdir. İsimlerin çoğu ve muzârî fiil mu‘rabdır. Mebnî kelimenin sonu dört hâlden birinde sabit kalır; bunlara binâ çeşitleri denir: sükûn (لَمْ أَنْصُرْ), fetha (نَصَرَ), damme (نَصَرُوا) ve kesre (هَؤُلَاءِ).

Kaide

الْكَلِمَاتُ قِسْمَانِ: مَا يَثْبُتُ آخِرُهُ عَلَى حَالٍ وَاحِدَةٍ فِي جَمِيعِ التَّرَاكِيبِ وَيُسَمَّى مَبْنِيًّا، وَمَا يَتَغَيَّرُ آخِرُهُ وَيُسَمَّى مُعْرَبًا.

Kelimeler ikiye ayrılır: sonu her cümlede aynı kalan kelimeye mebnî, sonu değişen kelimeye mu‘rab denir.

Âmil ve Ma‘mûl الْعَامِلُ وَالْمَعْمُولُ

Bir kelimenin sonunu değiştiren, yani ona ref‘, nasb, cer ya da cezm veren unsura âmil (عَامِلٌ), bu etkiyle sonu değişen kelimeye ma‘mûl (مَعْمُولٌ) denir. نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا cümlesinde âmil fiildir (نَصَرَ); fâil (زَيْدٌ) ve mef‘ûl (عَمْرًا) onun ma‘mûlleridir. لَمْ يَنْصُرْ ifadesinde âmil لَمْ, ma‘mûl يَنْصُرْ’dur. لِلْمَظْلُومِ ifadesinde ise âmil harf-i cer olan لِ, ma‘mûl الْمَظْلُومِ’dur.

Âmil çoğu zaman bir fiil ya da bir harftir. Mübtedâyı ise lafızda görünen bir kelime ref etmez; onu ref eden, cümlenin başında bulunmasıdır (ibtidâ). Bu tür görünmeyen âmile mânevî âmil denir. İ‘râb, âmilin kelimenin sonunda bıraktığı izdir; âmil değişince i‘râb da değişir.

Kaide

الْإِعْرَابُ أَثَرٌ يُحْدِثُهُ الْعَامِلُ فِي آخِرِ الْكَلِمَةِ، فَيَكُونُ آخِرُهَا مَرْفُوعًا أَوْ مَنْصُوبًا أَوْ مَجْرُورًا أَوْ مَجْزُومًا.

İ'râb, âmilin kelimenin sonunda meydana getirdiği izdir; buna göre kelimenin sonu merfû', mansûb, mecrûr ya da meczûm olur.

İ'râbın Çeşitleri ve Alâmetleri أَنْوَاعُ الْإِعْرَابِ وَعَلَامَاتُهُ

İ'râb dört çeşittir: ref' (رَفْعٌ), nasb (نَصْبٌ), cer (جَرٌّ) ve cezm (جَزْمٌ). Bu hâllerdeki kelimeye sırasıyla merfû', mansûb, mecrûr ve meczûm denir. Ref' ve nasb hem isimde hem fiilde olur; cer yalnız isimde, cezm yalnız fiilde olur. Örnekler: merfû' زَيْدٌ، يَنْصُرُ; mansûb عَمْرًا، لَنْ يَنْصُرَ; mecrûr لِلْمَظْلُومِ; meczûm لَمْ يَنْصُرْ.

İ'râbın asıl alâmetleri dörttür: ref' için damme, nasb için fetha, cer için kesre, cezm için sükûn. Bazı kelimelerde bunların yerine harfler ya da bir harfin düşmesi alâmet olur: tesniyede elif ve yâ (نَاصِرَانِ، نَاصِرَيْنِ), cem-i müzekker sâlimde vâv ve yâ (نَاصِرُونَ، نَاصِرِينَ), ef'âl-i hamsede nûnun sabit kalması ve düşmesi (يَنْصُرُونَ، لَمْ يَنْصُرُوا). Cem-i müennes sâlim mansûb iken de kesre alır (نَاصِرَاتٍ). Bunlar ilgili konularda ayrıca görülecektir.

İ'râb kelimenin sonunda görünürse lafzî i'râb denir: نَصَرَ زَيْدٌ. Elifle biten isimlerde olduğu gibi hareke görünmez de takdir edilirse takdîrî i'râb denir: جَاءَ الْفَتَى. Mebnî bir kelime cümlede bir görev üstlenirse, sonu değişmediği için i'râbı mahallî olur: هُمْ نَصَرُوا الْمَظْلُومَ cümlesinde هُمْ mebnîdir, ama mübtedâ olduğu için mahallen merfû'dur.

Kaide

أَنْوَاعُ الْإِعْرَابِ أَرْبَعَةٌ: الرَّفْعُ وَالنَّصْبُ وَالْجَرُّ وَالْجَزْمُ. الرَّفْعُ وَالنَّصْبُ يَشْتَرِكَانِ فِي الْأَسْمَاءِ وَالْأَفْعَالِ، وَالْجَرُّ يَخْتَصُّ بِالْأَسْمَاءِ، وَالْجَزْمُ يَخْتَصُّ بِالْأَفْعَالِ.

İ'râb dört çeşittir: ref', nasb, cer ve cezm. Ref' ve nasb isimde de fiilde de olur; cer isimlere, cezm fiillere mahsustur.

Kaide

عَلَامَاتُ الْإِعْرَابِ الْأَصْلِيَّةُ أَرْبَعٌ: الضَّمَّةُ وَالْفَتْحَةُ وَالْكَسْرَةُ وَالسُّكُونُ، وَيَنُوبُ عَنْهَا عَلَامَاتٌ أُخْرَى تُذْكَرُ فِي مَوَاضِعِهَا.

İ'râbın asıl alâmetleri dörttür: damme, fetha, kesre ve sükûn. Bunların yerine geçen başka alâmetler de vardır; yeri gelince anlatılır.

Örnek

لَمْ يَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا

Zeyd Amr'a yardım etmedi.

Kelime	İ'râbı
لَمْ	Cezm harfi; sükûn üzere mebnî. Âmildir: muzârîyi cezmetmiştir.
يَنْصُرْ	Muzârî fiil; لَمْ ile meczûm, alâmeti sükûn. Kendisi de âmildir: fâili ref', mef'ûlü nasbetmiştir.
زَيْدٌ	Fâil; fiil ile merfû', alâmeti damme.
عَمْرًا	Mef'ûl bih; fiil ile mansûb, alâmeti fetha.

NH-2. Fiil Cümlesi: Fiil, Fâil ve Mef'ûl الْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ

Fiille başlayan cümleye fiil cümlesi denir. Fiil cümlesinin iki temel öğesi fiil ve fâildir. Fâil, işi yapan ve fiilden sonra gelen merfû' isimdir. Fiil geçişli ise, işten etkilenen ismi yani mef'ûl bihi de alır; mef'ûl bih mansûbtur.

Fiil cümlesinde fiil, fâili ikil veya çoğul da olsa cümle başında tekil kalır: نَصَرَ الْمُسْلِمُونَ.

Bu yüzden bu kitapta ikil ve çoğul sîgaların örnekleri, fiil başa alınmadan munfasıl zamirle başlatılmıştır (bk. NH-4).

Kaide

كُلُّ جُمْلَةٍ تَتَرَكَّبُ مِنْ فِعْلٍ وَفَاعِلٍ تُسَمَّى جُمْلَةً فِعْلِيَّةً.

Fiil ve fâilden oluşan her cümleye fiil cümlesi denir.

Kaide

الْفَاعِلُ: اسْمٌ مَرْفُوعٌ تَقَدَّمَهُ فِعْلٌ، وَدَلَّ عَلَى الَّذِي فَعَلَ الْفِعْلَ.

Fâil: Önünde fiil bulunan ve işi yapanı gösteren merfû‘ isimdir.

Kaide

الْمَفْعُولُ بِهِ: اسْمٌ مَنْصُوبٌ وَقَعَ عَلَيْهِ فِعْلُ الْفَاعِلِ.

Mef‘ûl bih: Fâilin işinin üzerine düştüğü mansûb isimdir.

Örnek

نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا

Zeyd Amr’a yardım etti.

Kelime	İ‘râbı
نَصَرَ	Fetha üzere mebnî mâzî fiil.
زَيْدٌ	Fâil; merfû‘, ref‘ alâmeti ötredir (damme).
عَمْرًا	Mef‘ûl bih; mansûb, nasb alâmeti üstündür (fetha).

NH-3. İsim Cümlesi: Mübtedâ ve Haber الْجُمْلَةُ الِاسْمِيَّةُ

İsimle başlayan cümleye isim cümlesi denir. Cümlenin başındaki merfû‘ isme mübtedâ denir. Mübtedâ hakkında bilgi veren ve cümleyi tamamlayan merfû‘ isim ise haberdir. Haber müfred bir isim olduğunda tekillik, ikillik, çoğulluk ve müennes/müzekkerlik

bakımından mübtedâya uyar; haber cümle veya şibh-i cümle olduğunda bu uyum aranmaz (NH-4). Örnek: (الْمُؤْمِنُونَ نَاصِرُونَ). Akılsız varlıkların çoğulu mübtedâ olursa haber müennes tekil gelebilir: الْكُتُبُ مُفِيدَةٌ gibi.

Kaide

الْمُبْتَدَأُ اسْمٌ مَرْفُوعٌ فِي أَوَّلِ الْجُمْلَةِ. الْخَبَرُ اسْمٌ مَرْفُوعٌ يُكَوِّنُ مَعَ الْمُبْتَدَإِ جُمْلَةً مُفِيدَةً.

Mübtedâ cümlenin başındaki merfû‘ isimdir. Haber, mübtedâ ile birlikte tam anlamlı cümle oluşturan merfû‘ isimdir.

Kaide

الْخَبَرُ يُطَابِقُ الْمُبْتَدَأَ فِي الْإِفْرَادِ وَالتَّثْنِيَةِ وَالْجَمْعِ وَالتَّذْكِيرِ وَالتَّأْنِيثِ.

Haber; tekillik, ikillik, çoğulluk, erillik ve dişilikte mübtedâya uyar.

Örnek

الْمُؤْمِنَاتُ نَاصِرَاتٌ الْيَتِيمَ

Mümin kadınlar yetime yardım edenlerdir.

Kelime	İ‘râbı
الْمُؤْمِنَاتُ	Mübtedâ; merfû‘, alâmeti damme.
نَاصِرَاتٌ	Haber; merfû‘, alâmeti damme. Mübtedâ gibi cem-i müennes.
الْيَتِيمَ	نَاصِرَاتٌ kelimesinin (ism-i fâil) mef‘ûl bihi; mansûb (bk. NH-11).

NH-4. Haberin Cümle veya Şibh-i Cümle Olması الْخَبَرُ جُمْلَةً وَشِبْهَ جُمْلَةٍ

Haber tek bir kelime (müfred) olabileceği gibi bir fiil cümlesi, bir isim cümlesi ya da şibh-i cümle (câr-mecrûr veya zarf) da olabilir. Haber cümle olduğunda, onu mübtedâya bağlayan bir zamir (râbıt) bulunması gerekir. Kitaptaki هُمْ نَصَرُوا الْمَظْلُومَ gibi örneklerde haber, fiil cümlesidir ve râbıt, fiile bitişik و zamiridir.

Kaide

يَجِبُ أَنْ تَشْتَمِلَ جُمْلَةُ الْخَبَرِ عَلَى ضَمِيرٍ يَرْبِطُهَا بِالْمُبْتَدَإِ.

Haber olan cümlenin, onu mübtedâya bağlayan bir zamir içermesi gerekir.

Örnek

هُمْ نَصَرُوا الْمَظْلُومَ

Onlar (erkekler) mazluma yardım etti.

Kelime	İ'râbı
هُمْ	Munfasıl zamir; sükûn üzere mebnî, mahallen merfû' mübtedâ.
نَصَرُوا	Damme üzere mebnî mâzî fiil; و (vâv-ı cemâat) fâil, mahallen merfû'; sondaki elif yazımda eklenen fârika elifidir.
الْمَظْلُومَ	Mef'ûl bih; mansûb. Fiil cümlesi (نَصَرُوا الْمَظْلُومَ) mahallen merfû' haberdir.

Örnek

فِي مَنْصَرِ الْمَظْلُومِ أَجْرٌ

Mazluma yardım etmekte sevap vardır.

Bu cümlede haber şibh-i cümledir (فِي مَنْصَرِ الْمَظْلُومِ) ve mübtedâ nekre olduğu için (أَجْرٌ) haber öne geçmiştir (haber-i mukaddem, mübtedâ-i muahhar).

NH-5. Zamirler الضَّمَائِرُ

Zamir; konuşanı, muhâtabı veya gâibi gösteren marife isimdir. Zamirler mebnîdir; i'râbları mahallîdir.

Munfasıl zamir tek başına söylenebilen zamirdir. Merfû' olanlar أَنَا، نَحْنُ، أَنْتَ، أَنْتِ، أَنْتُمَا، أَنْتُمْ، أَنْتُنَّ، هُوَ، هِيَ، هُمَا، هُمْ، هُنَّ, mansûb olanlar إِيَّاكَ، إِيَّاهُ، إِيَّايَ ve benzerleridir.

Muttasıl zamir bir isme veya fiile bitişik gelir. Fiile bitişen ref‘ zamirler fâildir. Fâil olmayan muttasıl zamir fiile bitişirse mahallen mansûb mef‘ûl bih, isme veya harf-i cerre bitişirse mahallen mecrûrdur.

Müstetir (gizli) zamir, lafızda görünmeyen fâildir. Fiillerde fâil bazen böyle gizli bir zamirdir: نَصَرَ fiilinin fâili gizli هُوَ zamiri, اُنْصُرْ fiilinin fâili ise gizli أَنْتَ zamiridir.

Kaide

الضَّمِيرُ الْمُسْتَتِرُ فِي فِعْلِ الْأَمْرِ تَقْدِيرُهُ «أَنْتَ» دَائِمًا.

Emir fiilindeki gizli zamirin takdiri her zaman “أَنْتَ”dir.

Örnek

نَصَرْتُهُ

Ona yardım ettim.

Kelime	İ‘râbı
نَصَرْ	Müteharrik zamire bitiştiği için sükûn üzere mebnî mâzî fiil.
تُ	Muttasıl zamir; damme üzere mebnî, mahallen merfû‘ fâil.
هُ	Muttasıl zamir; damme üzere mebnî, mahallen mansûb mef‘ûl bih.

NH-6. Mâzî ve Emrin Mebnî Oluşu بِنَاءُ الْمَاضِي وَالْأَمْرِ

Mâzî fiil mebnîdir; sonu i‘râbla değişmez. Emir fiil de mebnîdir.

Ancak mâzînin hangi hareke üzere sabit kalacağı, fiile neyin bitiştiğine bağlıdır:

1) Asıl olan fetha üzere olmasıdır: نَصَرَ، نَصَرَتْ، نَصَرَا، نَصَرَتَا.

2) Vâv-ı cemâat bitişince, vâva uysun diye damme üzere olur: نَصَرُوا.

3) Harekeli bir ref‘ zamiri (تُ، تَ، تِ، تُمَا، تُمْ، تُنَّ، نَا، نَ) bitişince sükûn üzere olur: نَصَرْتُ، نَصَرْنَا، نَصَرْنَ. Fiil ile ona bitişen fâil zamiri tek kelime gibi sayılır; art arda dört harekeli harf gelmesin diye son harf sakin okunur.

Emir de muzârîsinin meczûm hâline göre biter:

1) Sonu sahih ise ve ona bir şey bitişmemişse ya da nûn-ı nisve bitişmişse sükûn üzere: اُنْصُرْ، اُنْصُرْنَ.

2) Elif-i isneyn, vâv-ı cemâat ya da yâ-i muhâtaba bitişince nûnun hazfı üzere: اُنْصُرَا، اُنْصُرُوا، اُنْصُرِي.

3) Sonu illet harfiyse o harfin hazfı üzere: نَصَرَ) اِرْمِ، اِسْعَ، اُنْجُ illetli olmadığı için bu kitabın tablolarında bu durum görülmez.)

4) Nûn-ı te’kîd (pekiştirme) bitişince fetha üzere: اُنْصُرَنَّ.

NH-7. Nâib-i Fâil نَائِبُ الْفَاعِلِ

Fâil hazfedilip fiil meçhûl yapılınca, mef‘ûl bih fâilin yerine geçer ve merfû‘ olur; buna nâib-i fâil denir. Meçhûl mâzîde fiilin ilk harfi ötreli, sondan bir önceki harfi esreli olur (نُصِرَ); meçhûl muzârîde ilk harfi ötreli, sondan bir önceki harfi üstünlü olur (يُنْصَرُ).

Nâib-i fâil müennes ise fiil de müennes gelir.

Kaide

نَائِبُ الْفَاعِلِ: اسْمٌ مَرْفُوعٌ حَلَّ مَحَلَّ الْفَاعِلِ بَعْدَ حَذْفِهِ.

Nâib-i fâil: Fâil hazfedildikten sonra onun yerini alan merfû‘ isimdir.

Örnek

نُصِرَ الْمَظْلُومُ

Mazluma yardım edildi.

Kelime	İ‘râbı
نُصِرَ	Fetha üzere mebnî, meçhûl mâzî fiil.
الْمَظْلُومُ	Nâib-i fâil; merfû‘, alâmeti damme.

NH-8. Muzârînin İ‘râbı: Ref‘, Nasb, Cezm إِعْرَابُ الْمُضَارِعِ

Muzârî fiil kural olarak mu‘rabdır; ancak nûn-ı nisveye bitişince sükûn üzere (يَنْصُرْنَ), doğrudan nûn-ı te’kîde bitişince fetha üzere (يَنْصُرَنَّ) mebnî olur. Önünde nâsıb veya câzim bir edat yoksa merfû‘dur (يَنْصُرُ). Nasb edatları şunlardır: أَنْ، لَنْ، إِذَنْ، كَيْ. Örnek: لَنْ يَنْصُرَ. Tek fiili cezmeden edatlar şunlardır: لَمْ، لَمَّا، لَامُ الْأَمْرِ، لَا النَّاهِيَةُ. Örnek: لَمْ يَنْصُرْ.

Şu edatlar muzârîde amel etmez: مَا، لَا النَّافِيَةُ، قَدْ، هَلْ، سَ، سَوْفَ. Bu durumda fiil merfû‘ kalır. Örnek: مَا يَنْصُرُ، لَا يَنْصُرُ، سَيَنْصُرُ. Olumsuzluk bildiren لَا ile yasak bildiren lâ-i nâhiye birbirine karıştırılmamalıdır: لَا يَنْصُرُ (yardım etmez), لَا يَنْصُرْ (yardım etmesin).

Ef'âl-i hamse, elif-i isneyn, vâv-ı cemâat veya yâ-i muhâtaba bitişen muzârîlerdir (يَنْصُرَانِ، تَنْصُرَانِ، يَنْصُرُونَ، تَنْصُرُونَ، تَنْصُرِينَ). Bunlar nûnun sabit olmasıyla merfû', nûnun hazfıyla mansûb ve meczûm olur (لَنْ يَنْصُرُوا، لَمْ يَنْصُرُوا).

Kaide

يُرْفَعُ الْفِعْلُ الْمُضَارِعُ إِذَا لَمْ تَسْبِقْهُ أَدَاةٌ مِنْ أَدَوَاتِ النَّصْبِ أَوِ الْجَزْمِ.

Muzârî fiil, önünde nasb veya cezm edatı yoksa merfû' olur.

Kaide

الْأَدَوَاتُ الَّتِي تَجْزِمُ فِعْلًا مُضَارِعًا وَاحِدًا أَرْبَعٌ: لَمْ، وَلَمَّا، وَلَامُ الْأَمْرِ، وَلَا النَّاهِيَةُ.

Tek bir muzârîyi cezmeden edatlar dört tanedir: لَمْ، لَمَّا، lâm-ı emr ve lâ-i nâhiye.

Kaide

الْأَفْعَالُ الْخَمْسَةُ تُرْفَعُ بِثُبُوتِ النُّونِ، وَتُنْصَبُ وَتُجْزَمُ بِحَذْفِهَا.

Ef'âl-i hamse nûnun sabit olmasıyla merfû', hazfıyla mansûb ve meczûm olur.

Örnek

لَنْ يَنْصُرَ عَمْرًا

O Amr'a asla yardım etmeyecek.

Kelime	İ'râbı
لَنْ	Nasb ve istikbâl harfi; sükûn üzere mebnî.
يَنْصُرَ	لَنْ ile mansûb muzârî fiil.
عَمْرًا	Mef'ûl bih; mansûb.

NH-9. Mef‘ûl-i Mutlak الْمَفْعُولُ الْمُطْلَقُ

Mef‘ûl-i mutlak, fiilin kendi lafzından (kökünden) türeyen ve fiilden sonra onu pekiştirmek, çeşidini veya sayısını bildirmek için kullanılan mansûb isimdir. Binâ-i merre sayıyı (نَصَرْتُهُ نَصْرَةً – bir kere), binâ-i nev‘ çeşidi (نَصَرَهُ نِصْرَةَ الْأَخِ – kardeş yardımı gibi) bildirir.

> **Kaide**
> الْمَفْعُولُ الْمُطْلَقُ: اسْمٌ مَنْصُوبٌ مُوَافِقٌ لِلْفِعْلِ فِي لَفْظِهِ، وَيَجِيءُ بَعْدَ الْفِعْلِ لِتَأْكِيدِهِ، أَوْ لِبَيَانِ نَوْعِهِ، أَوْ عَدَدِهِ.
>
> *Mef‘ûl-i mutlak, lafzı fiile uyan ve fiilden sonra onu pekiştirmek ya da çeşidini veya sayısını bildirmek için gelen mansûb isimdir.*

Örnek

نَصَرْتُهُ نَصْرَتَيْنِ

Ona iki kere yardım ettim.

Kelime	İ‘râbı
نَصَرْتُهُ	Sükûn üzere mebnî mâzî fiil; تُ fâil, هُ mef‘ûl bih.
نَصْرَتَيْنِ	Sayı bildiren mef‘ûl-i mutlak; mansûb, nasb alâmeti yâ’dır (müsennâ).

NH-10. Harf-i Cer ve Mecrûr İsim حُرُوفُ الْجَرِّ

مِنْ، إِلَى، عَنْ، عَلَى، فِي، بِ، لِ gibi harflerden sonra gelen isim mecrûr olur; bu harflere harf-i cer denir. Harf-i cer ile mecrûru birlikte haber çeşitlerinden şibh-i cümle oluşturur.

Harf-i cerler, kendilerinden önceki fiilin anlamını sonraki isme ulaştırır. Bazı fiiller mef‘ûllerine doğrudan ulaşamaz, bu harflerin yardımıyla ulaşır: مَرَرْتُ بِسَعِيدٍ “Said’e

uğradım”, عَجِبْتُ مِنْ خَالِدٍ “Hâlid’e şaştım”. Taaccüb cümlesindeki لِ de bu işi görür: مَا أَنْصَرَهُ لِلْمَظْلُومِ! “Mazluma ne çok yardım ediyor!”.

Zâid harf-i cer: Harf-i cer bazen yeni bir anlam katmak için değil, cümleyi pekiştirmek (te’kîd) için gelir; buna zâid harf-i cer denir. Bu harf sonraki ismi lafzen mecrûr yapar, ama o isim cümledeki asıl görevini korur; bu yüzden i‘râbı mahallîdir. Örnek: وَكَفَى بِاللهِ شَهِيدًا “Şahit olarak Allah yeter” (Nisâ 79). Burada اللهِ lafzen mecrûr, mahallen merfû‘ fâildir. Taaccüb-i sânîdeki بِ de böyledir: أَنْصِرْ بِزَيْدٍ! cümlesinde زَيْدٍ lafzen mecrûr, mahallen merfû‘ fâildir (Z-2).

NH-11. İsm-i Fâil ve Amel Etmesi اسْمُ الْفَاعِلِ

İsm-i fâil, fiili yapanı gösteren isimdir. Sülâsîden فَاعِلٌ vezninde gelir (نَاصِرٌ); sülâsî olmayan fiillerde muzâraat harfi ötreli mîme çevrilir ve sondan bir önceki harf esrelenir. Geçişli bir fiilden gelen ism-i fâil, fiili gibi mef‘ûl bih alabilir: زَيْدٌ نَاصِرٌ أَخَاهُ.

Mübâlağa sîgaları (نَصَّارٌ) da ism-i fâil gibidir.

> **Kaide**
> اسْمُ الْفَاعِلِ اسْمٌ مَصُوغٌ لِلدَّلَالَةِ عَلَى مَا فَعَلَ الْفِعْلَ، وَهُوَ مِنَ الثُّلَاثِيِّ عَلَى صُورَةِ «فَاعِل».
>
> *İsm-i fâil, işi yapanı göstermek için türetilen isimdir; sülâsîden “فَاعِل” kalıbındadır.*

Örnek

زَيْدٌ نَاصِرٌ أَخَاهُ

Zeyd kardeşine yardım eden biridir.

Kelime	İ‘râbı
زَيْدٌ	Mübtedâ; merfû‘.
نَاصِرٌ	Haber; merfû‘. Fiil gibi amel eden ism-i fâil; fâili gizli هُوَ zamiridir.

Kelime	İ‘râbı
أَخَاهُ	نَاصِرٌ kelimesinin mef‘ûl bihi; esmâ-i hamseden olduğu için elif ile mansûb. هُ muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

NH-12. Soru Edatları الِاسْتِفْهَامُ

Hemze ve هَلْ ile cümlenin içeriği sorulur; cevap olumlu ise نَعَمْ veya أَجَلْ (olumsuz soruya karşı بَلَى), olumsuz ise لَا ile verilir. Hemze ile ayrıca iki şeyden biri de sorulabilir; bu durumda cevap seçilen şeyin adıyla verilir.

Örnek

هَلْ نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا؟

Zeyd Amr’a yardım etti mi? — نَعَمْ (Evet) / لَا (Hayır)

B. نَصَرَ Fiilinin Mâzî Çekimi (Ma‘lûm)

Ne için kullanılır? Geçmişte yapılmış ve bitmiş bir işi haber vermek için kullanılır: نَصَرَ “yardım etti”. Türkçedeki -di’li geçmiş zamanın karşılığıdır. İşi yapan (fâil) bellidir ve cümlede söylenir.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
نَصَرَ	Müfred müzekker gâib	O (bir erkek) yardım etti	فَعَلَ
نَصَرَا	Tesniye müzekker gâib	O ikisi (iki erkek) yardım etti	فَعَلَا
نَصَرُوا	Cem-i müzekker gâib	Onlar (erkekler) yardım etti	فَعَلُوا
نَصَرَتْ	Müfred müennes gâibe	O (bir kadın) yardım etti	فَعَلَتْ
نَصَرَتَا	Tesniye müennes gâibe	O ikisi (iki kadın) yardım etti	فَعَلَتَا
نَصَرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlar (kadınlar) yardım etti	فَعَلْنَ
نَصَرْتَ	Müfred müzekker muhâtab	Sen (bir erkek) yardım ettin	فَعَلْتَ
نَصَرْتُمَا	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikiniz (iki erkek) yardım ettiniz	فَعَلْتُمَا
نَصَرْتُمْ	Cem-i müzekker muhâtab	Siz (erkekler) yardım ettiniz	فَعَلْتُمْ
نَصَرْتِ	Müfred müennes muhâtaba	Sen (bir kadın) yardım ettin	فَعَلْتِ
نَصَرْتُمَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikiniz (iki kadın) yardım ettiniz	فَعَلْتُمَا
نَصَرْتُنَّ	Cem-i müennes muhâtaba	Siz (kadınlar) yardım ettiniz	فَعَلْتُنَّ
نَصَرْتُ	Nefs-i mütekellim vahde	Ben yardım ettim	فَعَلْتُ
نَصَرْنَا	Nefs-i mütekellim maa’l-gayr	Biz yardım ettik	فَعَلْنَا

Mâzî Ma‘lûm Çekimine Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef‘ûl**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Renkler kelimenin cümledeki görevini gösterir; kelimelerin cümledeki sırasını göstermez.

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar (isim cümlesi); haber fiil cümlesidir ve fiile bitişik zamir fâildir.

Nahiv notu: Tekil sîgalar fiil cümlesidir: fiil + fâil + mef‘ûl bih (NH-2). İkil ve çoğul sîgalarda mübtedâ munfasıl zamir, haber fiil cümlesidir ve râbıt fiile bitişik zamirdir (NH-4). Mâzî mebnîdir (NH-6).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا	Zeyd Amr’a yardım etti.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا نَصَرَا عَمْرًا	O ikisi (iki erkek) Amr’a yardım etti.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ نَصَرُوا الْمَظْلُومَ	Onlar (erkekler) mazluma yardım etti.
Müfred müennes gâibe	نَصَرَتْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ	Fâtıma Zeyneb’e yardım etti.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا نَصَرَتَا الْفَقِيرَةَ	O ikisi (iki kadın) fakir kadına yardım etti.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ نَصَرْنَ الْيَتِيمَ	Onlar (kadınlar) yetime yardım etti.
Müfred müzekker muhâtab	نَصَرْتَ أَخَاكَ	Sen (bir erkek) kardeşine yardım ettin.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا نَصَرْتُمَا الضَّعِيفَ	Siz ikiniz (iki erkek) zayıfa yardım ettiniz.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ نَصَرْتُمُ الْحَقَّ	Siz (erkekler) hakka yardım ettiniz.
Müfred müennes muhâtaba	نَصَرْتِ أُخْتَكِ	Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım ettin.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا نَصَرْتُمَا الْمِسْكِينَةَ	Siz ikiniz (iki kadın) yoksul kadına yardım ettiniz.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ نَصَرْتُنَّ الْجَارَةَ	Siz (kadınlar) komşu kadına yardım ettiniz.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Nefs-i mütekellim vahde	نَصَرْتُ صَدِيقِي	Ben arkadaşıma yardım ettim.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ نَصَرْنَا الْمَظْلُومِينَ	Biz mazlumlara yardım ettik.

C. نُصِرَ Fiilinin Mâzî Çekimi (Meçhûl)

Ne için kullanılır? İşi yapanı söylemeden, geçmişte yapılmış bir işi anlatmak için kullanılır: نُصِرَ الْمَظْلُومُ "Mazluma yardım edildi". Türkçedeki edilgen çatının (-il-, -in-) karşılığıdır. Fâil şu sebeplerle söylenmez: herkesçe bilinir, söylemeye gerek yoktur (خُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا "İnsan zayıf yaratıldı"); bilinmez (سُرِقَ الْبَيْتُ "Ev soyuldu"); konuşan onu korumak, ondan çekinmek, onu yüceltmek ya da dinleyenden gizlemek ister; ya da söz kısa tutulmak istenir.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
نُصِرَ	Müfred müzekker gâib	Ona (bir erkeğe) yardım edildi	فُعِلَ
نُصِرَا	Tesniye müzekker gâib	O ikisine (iki erkeğe) yardım edildi	فُعِلَا
نُصِرُوا	Cem-i müzekker gâib	Onlara (erkeklere) yardım edildi	فُعِلُوا
نُصِرَتْ	Müfred müennes gâibe	Ona (bir kadına) yardım edildi	فُعِلَتْ
نُصِرَتَا	Tesniye müennes gâibe	O ikisine (iki kadına) yardım edildi	فُعِلَتَا
نُصِرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlara (kadınlara) yardım edildi	فُعِلْنَ
نُصِرْتَ	Müfred müzekker muhâtab	Sana (bir erkeğe) yardım edildi	فُعِلْتَ
نُصِرْتُمَا	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edildi	فُعِلْتُمَا
نُصِرْتُمْ	Cem-i müzekker muhâtab	Size (erkeklere) yardım edildi	فُعِلْتُمْ

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
نُصِرْتِ	Müfred müennes muhâtaba	Sana (bir kadına) yardım edildi	فُعِلْتِ
نُصِرْتُمَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikinize (iki kadına) yardım edildi	فُعِلْتُمَا
نُصِرْتُنَّ	Cem-i müennes muhâtaba	Size (kadınlara) yardım edildi	فُعِلْتُنَّ
نُصِرْتُ	Nefs-i mütekellim vahde	Bana yardım edildi	فُعِلْتُ
نُصِرْنَا	Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	Bize yardım edildi	فُعِلْنَا

Mâzî Meçhûl Çekimine Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**

Meçhûl fiilde fâil zikredilmez; onun yerini nâib-i fâil alır. İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar.

> **Nahiv notu:** Meçhûlde fâil hazfedilir; mef'ûl bih fâilin yerine geçip merfû' olur ve nâib-i fâil adını alır (NH-7).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	نُصِرَ الْمَظْلُومُ	Mazluma yardım edildi.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا نُصِرَا	O ikisine (iki erkeğe) yardım edildi.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ نُصِرُوا	Onlara (erkeklere) yardım edildi.
Müfred müennes gâibe	نُصِرَتْ فَاطِمَةُ	Fâtıma'ya yardım edildi.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا نُصِرَتَا	O ikisine (iki kadına) yardım edildi.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ نُصِرْنَ	Onlara (kadınlara) yardım edildi.
Müfred müzekker muhâtab	نُصِرْتَ	Sana (bir erkeğe) yardım edildi.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا نُصِرْتُمَا	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edildi.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ نُصِرْتُمْ	Size (erkeklere) yardım edildi.
Müfred müennes muhâtaba	نُصِرْتِ	Sana (bir kadına) yardım edildi.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا نُصِرْتُمَا	Siz ikinize (iki kadına) yardım edildi.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ نُصِرْتُنَّ	Size (kadınlara) yardım edildi.
Nefs-i mütekellim vahde	نُصِرْتُ	Bana yardım edildi.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ نُصِرْنَا	Bize yardım edildi.

Günümüz Arapçasında: Gazete ve resmî yazı dilinde meçhûl fiil yerine sık sık تَمَّ + masdar kalıbı kullanılır: تَمَّ نَصْرُ الْمَظْلُومِ "Mazluma yardım edildi". Klasik metinlerde ve Kur'ân'da ise meçhûl fiil esastır; ikisini de tanımak gerekir. Bu not muzârî meçhûl (F) için de geçerlidir.

D. مَا، قَدْ، هَلْ Edatlarla Mâzî Çekimi

مَا ile olumsuzluk • قَدْ ile tahkîk ve takrîb • هَلْ ile soru

Ne için kullanılır? Mâzî fiile anlam katmak için kullanılır. مَا ile geçmişi olumsuz yaparız: مَا نَصَرَ "yardım etmedi". قَدْ ile işin gerçekten ve az önce olduğunu vurgularız: قَدْ نَصَرَ "gerçekten yardım etti, yardım etmiş bulunuyor". هَلْ ile "...mı?" diye sorarız: هَلْ نَصَرَ؟ "yardım etti mi?".

Nahiv notu: Nâfiye مَا mâzîye girer ve amel etmez. قَدْ mâzîde tahkîk ve takrîb bildirir, هَلْ ise cümlenin içeriğini sorar. Bu edatların hiçbiri mâzînin binâsını değiştirmez (NH-6, NH-12).

Sîga	مَا Olumsuzluk (nefy)	قَدْ Tahkîk / takrîb	هَلْ Soru (istifhâm)
Müfred müzekker gâib	مَا نَصَرَ O (bir erkek) yardım etmedi.	قَدْ نَصَرَ O (bir erkek) gerçekten / az önce yardım etti.	هَلْ نَصَرَ O (bir erkek) yardım etti mi?
Tesniye müzekker gâib	مَا نَصَرَا O ikisi (iki erkek) yardım etmedi.	قَدْ نَصَرَا O ikisi (iki erkek) gerçekten / az önce yardım etti.	هَلْ نَصَرَا O ikisi (iki erkek) yardım etti mi?
Cem-i müzekker gâib	مَا نَصَرُوا Onlar (erkekler) yardım etmedi.	قَدْ نَصَرُوا Onlar (erkekler) gerçekten / az önce yardım etti.	هَلْ نَصَرُوا Onlar (erkekler) yardım etti mi?
Müfred müennes gâibe	مَا نَصَرَتْ O (bir kadın) yardım etmedi.	قَدْ نَصَرَتْ O (bir kadın) gerçekten / az önce yardım etti.	هَلْ نَصَرَتْ O (bir kadın) yardım etti mi?

Sîga	مَا Olumsuzluk (nefy)	قَدْ Tahkîk / takrîb	هَلْ Soru (istifhâm)
Tesniye müennes gâibe	مَا نَصَرَتَا O ikisi (iki kadın) yardım etmedi.	قَدْ نَصَرَتَا O ikisi (iki kadın) gerçekten / az önce yardım etti.	هَلْ نَصَرَتَا O ikisi (iki kadın) yardım etti mi?
Cem-i müennes gâibe	مَا نَصَرْنَ Onlar (kadınlar) yardım etmedi.	قَدْ نَصَرْنَ Onlar (kadınlar) gerçekten / az önce yardım etti.	هَلْ نَصَرْنَ Onlar (kadınlar) yardım etti mi?
Müfred müzekker muhâtab	مَا نَصَرْتَ Sen (bir erkek) yardım etmedin.	قَدْ نَصَرْتَ Sen (bir erkek) gerçekten / az önce yardım ettin.	هَلْ نَصَرْتَ Sen (bir erkek) yardım ettin mi?
Tesniye müzekker muhâtab	مَا نَصَرْتُمَا Siz ikiniz (iki erkek) yardım etmediniz.	قَدْ نَصَرْتُمَا Siz ikiniz (iki erkek) gerçekten / az önce yardım ettiniz.	هَلْ نَصَرْتُمَا Siz ikiniz (iki erkek) yardım ettiniz mi?
Cem-i müzekker muhâtab	مَا نَصَرْتُمْ Siz (erkekler) yardım etmediniz.	قَدْ نَصَرْتُمْ Siz (erkekler) gerçekten / az önce yardım ettiniz.	هَلْ نَصَرْتُمْ Siz (erkekler) yardım ettiniz mi?
Müfred müennes muhâtaba	مَا نَصَرْتِ Sen (bir kadın) yardım etmedin.	قَدْ نَصَرْتِ Sen (bir kadın) gerçekten / az önce yardım ettin.	هَلْ نَصَرْتِ Sen (bir kadın) yardım ettin mi?
Tesniye müennes muhâtaba	مَا نَصَرْتُمَا Siz ikiniz (iki kadın) yardım etmediniz.	قَدْ نَصَرْتُمَا Siz ikiniz (iki kadın) gerçekten / az önce yardım ettiniz.	هَلْ نَصَرْتُمَا Siz ikiniz (iki kadın) yardım ettiniz mi?
Cem-i müennes muhâtaba	مَا نَصَرْتُنَّ Siz (kadınlar) yardım etmediniz.	قَدْ نَصَرْتُنَّ Siz (kadınlar) gerçekten / az önce yardım ettiniz.	هَلْ نَصَرْتُنَّ Siz (kadınlar) yardım ettiniz mi?
Nefs-i mütekellim vahde	مَا نَصَرْتُ Ben yardım etmedim.	قَدْ نَصَرْتُ Ben gerçekten / az önce yardım ettim.	هَلْ نَصَرْتُ Ben yardım ettim mi?

Sîga	مَا Olumsuzluk (nefy)	قَدْ Tahkîk / takrîb	هَلْ Soru (istifhâm)
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	مَا نَصَرْنَا Biz yardım etmedik.	قَدْ نَصَرْنَا Biz gerçekten / az önce yardım ettik.	هَلْ نَصَرْنَا Biz yardım ettik mi?

E. يَنْصُرُ Fiilinin Muzârî Çekimi (Ma‘lûm)

Ne için kullanılır? Şu anda olan, alışkanlık hâline gelmiş ya da ileride olacak bir işi anlatmak için kullanılır: يَنْصُرُ “yardım ediyor, yardım eder, yardım edecek”. Türkçedeki şimdiki zamanın ve geniş zamanın karşılığıdır; hangi zamanın kastedildiğini cümlenin bağlamı belirler.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
يَنْصُرُ	Müfred müzekker gâib	O (bir erkek) yardım eder / ediyor / edecek	يَفْعُلُ
يَنْصُرَانِ	Tesniye müzekker gâib	O ikisi (iki erkek) yardım eder / ediyor / edecek	يَفْعُلَانِ
يَنْصُرُونَ	Cem-i müzekker gâib	Onlar (erkekler) yardım eder / ediyor / edecek	يَفْعُلُونَ
تَنْصُرُ	Müfred müennes gâibe	O (bir kadın) yardım eder / ediyor / edecek	تَفْعُلُ
تَنْصُرَانِ	Tesniye müennes gâibe	O ikisi (iki kadın) yardım eder / ediyor / edecek	تَفْعُلَانِ
يَنْصُرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlar (kadınlar) yardım eder / ediyor / edecek	يَفْعُلْنَ
تَنْصُرُ	Müfred müzekker muhâtab	Sen (bir erkek) yardım edersin / ediyorsun / edeceksin	تَفْعُلُ
تَنْصُرَانِ	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikiniz (iki erkek) yardım edersiniz / ediyorsunuz / edeceksiniz	تَفْعُلَانِ
تَنْصُرُونَ	Cem-i müzekker muhâtab	Siz (erkekler) yardım edersiniz / ediyorsunuz / edeceksiniz	تَفْعُلُونَ
تَنْصُرِينَ	Müfred müennes muhâtaba	Sen (bir kadın) yardım edersin / ediyorsun / edeceksin	تَفْعُلِينَ

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
تَنْصُرَانِ	**Tesniye müennes muhâtaba**	Siz ikiniz (iki kadın) yardım edersiniz / ediyorsunuz / edeceksiniz	تَفْعُلَانِ
تَنْصُرْنَ	**Cem-i müennes muhâtaba**	Siz (kadınlar) yardım edersiniz / ediyorsunuz / edeceksiniz	تَفْعُلْنَ
أَنْصُرُ	**Nefs-i mütekellim vahde**	Ben yardım ederim / ediyorum / edeceğim	أَفْعُلُ
نَنْصُرُ	**Nefs-i mütekellim maa'l-gayr**	Biz yardım ederiz / ediyoruz / edeceğiz	نَفْعُلُ

Ef'âl-i hamse (beş fiil): Muzârînin şu beş sîgasına ef'âl-i hamse denir: يَنْصُرَانِ، تَنْصُرَانِ، يَنْصُرُونَ، تَنْصُرُونَ، تَنْصُرِينَ. Bunlar, sonlarına elif-i isneyn, vâv-ı cemâat ya da yâ-i muhâtaba bitişen muzârîlerdir. İ'râbları harekeyle değil, nûnla olur: merfû' iken nûn yerinde durur (يَنْصُرُونَ); mansûb ve meczûm olunca nûn düşer: لَنْ يَنْصُرُوا، لَمْ يَنْصُرُوا. Kur'ân'dan örnek: فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا "Eğer bunu yapamazsanız, ki asla yapamayacaksınız" (Bakara 24). Sonraki bölümlerde geçen "ef'âl-i hamsede cezm/nasb nûnun hazfıyla olur" ifadesi bu kurala dayanır (NH-8).

Muzârî Ma'lûm Çekimine Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef'ûl**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**

Fiile bitişik zamir fâildir; fâili ayrıca görünmeyen cümlelerde fâil gizli (müstetir) zamirdir. Ef'âl-i hamsede sondaki nûn ref' alâmetidir.

Nahiv notu: Muzârî, önünde nâsıb veya câzim edat bulunmadığı için merfû'dur. Ef'âl-i hamsede ref' alâmeti nûnun sabit olmasıdır: يَنْصُرَانِ، يَنْصُرُونَ، تَنْصُرِينَ (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	يَنْصُرُ زَيْدٌ عَمْرًا	Zeyd Amr'a yardım ediyor.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Tesniye müzekker gâib	هُمَا يَنْصُرَانِ عَمْرًا	O ikisi (iki erkek) Amr'a yardım ediyor.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ يَنْصُرُونَ الْمَظْلُومَ	Onlar (erkekler) mazluma yardım ediyor.
Müfred müennes gâibe	تَنْصُرُ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ	Fâtıma Zeyneb'e yardım ediyor.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا تَنْصُرَانِ الْفَقِيرَةَ	O ikisi (iki kadın) fakir kadına yardım ediyor.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ يَنْصُرْنَ الْيَتِيمَ	Onlar (kadınlar) yetime yardım ediyor.
Müfred müzekker muhâtab	تَنْصُرُ أَخَاكَ	Sen (bir erkek) kardeşine yardım ediyorsun.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا تَنْصُرَانِ الضَّعِيفَ	Siz ikiniz (iki erkek) zayıfa yardım ediyorsunuz.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ تَنْصُرُونَ الْحَقَّ	Siz (erkekler) hakka yardım ediyorsunuz.
Müfred müennes muhâtaba	تَنْصُرِينَ أُخْتَكِ	Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım ediyorsun.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا تَنْصُرَانِ الْمِسْكِينَةَ	Siz ikiniz (iki kadın) yoksul kadına yardım ediyorsunuz.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ تَنْصُرْنَ الْجَارَةَ	Siz (kadınlar) komşu kadına yardım ediyorsunuz.
Nefs-i mütekellim vahde	أَنْصُرُ صَدِيقِي	Ben arkadaşıma yardım ediyorum.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ نَنْصُرُ الْمَظْلُومِينَ	Biz mazlumlara yardım ediyoruz.

F. يُنْصَرُ Fiilinin Muzârî Çekimi (Meçhûl)

Ne için kullanılır? İşi yapanı söylemeden, şimdi ya da ileride yapılan bir işi anlatmak için kullanılır: يُنْصَرُ الْمَظْلُومُ "Mazluma yardım ediliyor, yardım edilir". Fâilin neden söylenmediği, C bölümünde sayılan sebeplerin aynısıdır.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
يُنْصَرُ	**Müfred müzekker gâib**	Ona (bir erkeğe) yardım edilir / ediliyor / edilecek	يُفْعَلُ
يُنْصَرَانِ	**Tesniye müzekker gâib**	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilir / ediliyor / edilecek	يُفْعَلَانِ
يُنْصَرُونَ	**Cem-i müzekker gâib**	Onlara (erkeklere) yardım edilir / ediliyor / edilecek	يُفْعَلُونَ
تُنْصَرُ	**Müfred müennes gâibe**	Ona (bir kadına) yardım edilir / ediliyor / edilecek	تُفْعَلُ
تُنْصَرَانِ	**Tesniye müennes gâibe**	O ikisine (iki kadına) yardım edilir / ediliyor / edilecek	تُفْعَلَانِ
يُنْصَرْنَ	**Cem-i müennes gâibe**	Onlara (kadınlara) yardım edilir / ediliyor / edilecek	يُفْعَلْنَ
تُنْصَرُ	**Müfred müzekker muhâtab**	Sana (bir erkeğe) yardım edilir / ediliyor / edilecek	تُفْعَلُ
تُنْصَرَانِ	**Tesniye müzekker muhâtab**	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilir / ediliyor / edilecek	تُفْعَلَانِ
تُنْصَرُونَ	**Cem-i müzekker muhâtab**	Size (erkeklere) yardım edilir / ediliyor / edilecek	تُفْعَلُونَ
تُنْصَرِينَ	**Müfred müennes muhâtaba**	Sana (bir kadına) yardım edilir / ediliyor / edilecek	تُفْعَلِينَ

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
تُنْصَرَانِ	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilir / ediliyor / edilecek	تُفْعَلَانِ
تُنْصَرْنَ	Cem-i müennes muhâtaba	Size (kadınlara) yardım edilir / ediliyor / edilecek	تُفْعَلْنَ
أُنْصَرُ	Nefs-i mütekellim vahde	Bana yardım edilir / ediliyor / edilecek	أُفْعَلُ
نُنْصَرُ	Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	Bize yardım edilir / ediliyor / edilecek	نُفْعَلُ

Muzârî Meçhûl Çekimine Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**

Meçhûl fiilde fâilin yerini nâib-i fâil alır; nâib-i fâili görünmeyen cümlelerde o, gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** Meçhûl muzârîde ilk harf ötreli, sondan bir önceki harf üstünlüdür; mef'ûl bih nâib-i fâil olur (NH-7). Fiil yine merfû'dur (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	يُنْصَرُ الْمَظْلُومُ	Mazluma yardım ediliyor.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا يُنْصَرَانِ	O ikisine (iki erkeğe) yardım ediliyor.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ يُنْصَرُونَ	Onlara (erkeklere) yardım ediliyor.
Müfred müennes gâibe	تُنْصَرُ فَاطِمَةُ	Fâtıma'ya yardım ediliyor.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا تُنْصَرَانِ	O ikisine (iki kadına) yardım ediliyor.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ يُنْصَرْنَ	Onlara (kadınlara) yardım ediliyor.
Müfred müzekker muhâtab	تُنْصَرُ	Sana (bir erkeğe) yardım ediliyor.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا تُنْصَرَانِ	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım ediliyor.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ تُنْصَرُونَ	Size (erkeklere) yardım ediliyor.
Müfred müennes muhâtaba	تُنْصَرِينَ	Sana (bir kadına) yardım ediliyor.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا تُنْصَرَانِ	Siz ikinize (iki kadına) yardım ediliyor.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ تُنْصَرْنَ	Size (kadınlara) yardım ediliyor.
Nefs-i mütekellim vahde	أُنْصَرُ	Bana yardım ediliyor.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ نُنْصَرُ	Bize yardım ediliyor.

G. قَدْ، هَلْ، سَوْفَ Edatlarla Muzârî Çekimi

قَدْ ile taklîl, ihtimal, tahkîk • هَلْ ile soru • سَـ / سَوْفَ ile gelecek zaman

Ne için kullanılır? Muzârînin anlamını belirli bir yöne çevirmek için kullanılır. سَـ ve سَوْفَ fiili yalnızca geleceğe çevirir: سَيَنْصُرُ “yardım edecek”. قَدْ ile “bazen, belki” anlamı katarız: قَدْ يَنْصُرُ “bazen yardım eder, belki yardım eder”. هَلْ ile “...yor mu?” diye sorarız: هَلْ يَنْصُرُ؟ “yardım ediyor mu?”.

Nahiv notu: قَدْ، هَلْ ve سَوْفَ / سَـ muzârîde amel etmez; fiil merfû‘ kalır (NH-8, NH-12).

Sîga	قَدْ Taklîl / ihtimal / tahkîk	هَلْ Soru (istifhâm)	سَـ / سَوْفَ Gelecek zaman (istikbâl)
Müfred müzekker gâib	قَدْ يَنْصُرُ O (bir erkek) bazen / belki yardım eder.	هَلْ يَنْصُرُ O (bir erkek) yardım eder mi / ediyor mu?	سَيَنْصُرُ سَوْفَ يَنْصُرُ O (bir erkek) yardım edecek.
Tesniye müzekker gâib	قَدْ يَنْصُرَانِ O ikisi (iki erkek) bazen / belki yardım eder.	هَلْ يَنْصُرَانِ O ikisi (iki erkek) yardım eder mi / ediyor mu?	سَيَنْصُرَانِ سَوْفَ يَنْصُرَانِ O ikisi (iki erkek) yardım edecek.
Cem-i müzekker gâib	قَدْ يَنْصُرُونَ Onlar (erkekler) bazen / belki yardım eder.	هَلْ يَنْصُرُونَ Onlar (erkekler) yardım eder mi / ediyor mu?	سَيَنْصُرُونَ سَوْفَ يَنْصُرُونَ Onlar (erkekler) yardım edecek.

Sîga	قَدْ Taklîl / ihtimal / tahkîk	هَلْ Soru (istifhâm)	سَ / سَوْفَ Gelecek zaman (istikbâl)
Müfred müennes gâibe	قَدْ تَنْصُرُ O (bir kadın) bazen / belki yardım eder.	هَلْ تَنْصُرُ O (bir kadın) yardım eder mi / ediyor mu?	سَتَنْصُرُ سَوْفَ تَنْصُرُ O (bir kadın) yardım edecek.
Tesniye müennes gâibe	قَدْ تَنْصُرَانِ O ikisi (iki kadın) bazen / belki yardım eder.	هَلْ تَنْصُرَانِ O ikisi (iki kadın) yardım eder mi / ediyor mu?	سَتَنْصُرَانِ سَوْفَ تَنْصُرَانِ O ikisi (iki kadın) yardım edecek.
Cem-i müennes gâibe	قَدْ يَنْصُرْنَ Onlar (kadınlar) bazen / belki yardım eder.	هَلْ يَنْصُرْنَ Onlar (kadınlar) yardım eder mi / ediyor mu?	سَيَنْصُرْنَ سَوْفَ يَنْصُرْنَ Onlar (kadınlar) yardım edecek.
Müfred müzekker muhâtab	قَدْ تَنْصُرُ Sen (bir erkek) bazen / belki yardım edersin.	هَلْ تَنْصُرُ Sen (bir erkek) yardım eder misin / ediyor musun?	سَتَنْصُرُ سَوْفَ تَنْصُرُ Sen (bir erkek) yardım edeceksin.
Tesniye müzekker muhâtab	قَدْ تَنْصُرَانِ Siz ikiniz (iki erkek) bazen / belki yardım edersiniz.	هَلْ تَنْصُرَانِ Siz ikiniz (iki erkek) yardım eder misiniz / ediyor musunuz?	سَتَنْصُرَانِ سَوْفَ تَنْصُرَانِ Siz ikiniz (iki erkek) yardım edeceksiniz.
Cem-i müzekker muhâtab	قَدْ تَنْصُرُونَ Siz (erkekler) bazen / belki yardım edersiniz.	هَلْ تَنْصُرُونَ Siz (erkekler) yardım eder misiniz / ediyor musunuz?	سَتَنْصُرُونَ سَوْفَ تَنْصُرُونَ Siz (erkekler) yardım edeceksiniz.
Müfred müennes muhâtaba	قَدْ تَنْصُرِينَ Sen (bir kadın) bazen / belki yardım edersin.	هَلْ تَنْصُرِينَ Sen (bir kadın) yardım eder misin / ediyor musun?	سَتَنْصُرِينَ سَوْفَ تَنْصُرِينَ Sen (bir kadın) yardım edeceksin.

Sîga	قَدْ Taklîl / ihtimal / tahkîk	هَلْ Soru (istifhâm)	سَ / سَوْفَ Gelecek zaman (istikbâl)
Tesniye müennes muhâtaba	قَدْ تَنْصُرَانِ Siz ikiniz (iki kadın) bazen / belki yardım edersiniz.	هَلْ تَنْصُرَانِ Siz ikiniz (iki kadın) yardım eder misiniz / ediyor musunuz?	سَتَنْصُرَانِ سَوْفَ تَنْصُرَانِ Siz ikiniz (iki kadın) yardım edeceksiniz.
Cem-i müennes muhâtaba	قَدْ تَنْصُرْنَ Siz (kadınlar) bazen / belki yardım edersiniz.	هَلْ تَنْصُرْنَ Siz (kadınlar) yardım eder misiniz / ediyor musunuz?	سَتَنْصُرْنَ سَوْفَ تَنْصُرْنَ Siz (kadınlar) yardım edeceksiniz.
Nefs-i mütekellim vahde	قَدْ أَنْصُرُ Ben bazen / belki yardım ederim.	هَلْ أَنْصُرُ Ben yardım eder miyim / ediyor muyum?	سَأَنْصُرُ سَوْفَ أَنْصُرُ Ben yardım edeceğim.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	قَدْ نَنْصُرُ Biz bazen / belki yardım ederiz.	هَلْ نَنْصُرُ Biz yardım eder miyiz / ediyor muyuz?	سَنَنْصُرُ سَوْفَ نَنْصُرُ Biz yardım edeceğiz.

H-1. لَمْ يَنْصُرْ Fiil-i Muzârî Cahd-i Mutlak (Ma‘lûm)

Ne için kullanılır? Geçmişte bir işin yapılmadığını söylemek için kullanılır: لَمْ يَنْصُرْ “yardım etmedi”. Anlamca مَا نَصَرَ ile aynıdır.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَمْ يَنْصُرْ	**Müfred müzekker gâib**	O (bir erkek) yardım etmedi	لَمْ يَفْعُلْ
لَمْ يَنْصُرَا	**Tesniye müzekker gâib**	O ikisi (iki erkek) yardım etmedi	لَمْ يَفْعُلَا
لَمْ يَنْصُرُوا	**Cem-i müzekker gâib**	Onlar (erkekler) yardım etmedi	لَمْ يَفْعُلُوا
لَمْ تَنْصُرْ	**Müfred müennes gâibe**	O (bir kadın) yardım etmedi	لَمْ تَفْعُلْ
لَمْ تَنْصُرَا	**Tesniye müennes gâibe**	O ikisi (iki kadın) yardım etmedi	لَمْ تَفْعُلَا
لَمْ يَنْصُرْنَ	**Cem-i müennes gâibe**	Onlar (kadınlar) yardım etmedi	لَمْ يَفْعُلْنَ
لَمْ تَنْصُرْ	**Müfred müzekker muhâtab**	Sen (bir erkek) yardım etmedin	لَمْ تَفْعُلْ
لَمْ تَنْصُرَا	**Tesniye müzekker muhâtab**	Siz ikiniz (iki erkek) yardım etmediniz	لَمْ تَفْعُلَا
لَمْ تَنْصُرُوا	**Cem-i müzekker muhâtab**	Siz (erkekler) yardım etmediniz	لَمْ تَفْعُلُوا
لَمْ تَنْصُرِي	**Müfred müennes muhâtaba**	Sen (bir kadın) yardım etmedin	لَمْ تَفْعُلِي
لَمْ تَنْصُرَا	**Tesniye müennes muhâtaba**	Siz ikiniz (iki kadın) yardım etmediniz	لَمْ تَفْعُلَا
لَمْ تَنْصُرْنَ	**Cem-i müennes muhâtaba**	Siz (kadınlar) yardım etmediniz	لَمْ تَفْعُلْنَ
لَمْ أَنْصُرْ	**Nefs-i mütekellim vahde**	Ben yardım etmedim	لَمْ أَفْعُلْ
لَمْ نَنْصُرْ	**Nefs-i mütekellim maa’l-gayr**	Biz yardım etmedik	لَمْ نَفْعُلْ

Fiil-i Muzârî Cahd-i Mutlak (Ma‘lûm) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef‘ûl**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Edat**

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar; edat ve fiil haberin içindedir. Ayrıca görünmeyen fâil gizli (müstetir) zamirdir.

Nahiv notu: لَمْ muzârîyi cezmeder ve anlamını olumsuz mâzîye çevirir. Ef‘âl-i hamsede cezm, nûnun hazfıyla olur: لَمْ يَنْصُرُوا (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لَمْ يَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا	Zeyd Amr’a yardım etmedi.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا لَمْ يَنْصُرَا عَمْرًا	O ikisi (iki erkek) Amr’a yardım etmedi.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ لَمْ يَنْصُرُوا الْمَظْلُومَ	Onlar (erkekler) mazluma yardım etmedi.
Müfred müennes gâibe	لَمْ تَنْصُرْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ	Fâtıma Zeyneb’e yardım etmedi.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا لَمْ تَنْصُرَا الْفَقِيرَةَ	O ikisi (iki kadın) fakir kadına yardım etmedi.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ لَمْ يَنْصُرْنَ الْيَتِيمَةَ	Onlar (kadınlar) yetime yardım etmedi.
Müfred müzekker muhâtab	لَمْ تَنْصُرْ أَخَاكَ	Sen (bir erkek) kardeşine yardım etmedin.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا لَمْ تَنْصُرَا الضَّعِيفَ	Siz ikiniz (iki erkek) zayıfa yardım etmediniz.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ لَمْ تَنْصُرُوا الْحَقَّ	Siz (erkekler) hakka yardım etmediniz.
Müfred müennes muhâtaba	لَمْ تَنْصُرِي أُخْتَكِ	Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım etmedin.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا لَمْ تَنْصُرَا الْمِسْكِينَةَ	Siz ikiniz (iki kadın) yoksul kadına yardım etmediniz.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ لَمْ تَنْصُرْنَ الْجَارَةَ	Siz (kadınlar) komşu kadına yardım etmediniz.
Nefs-i mütekellim vahde	لَمْ أَنْصُرْ صَدِيقِي	Ben arkadaşıma yardım etmedim.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ لَمْ نَنْصُرِ[1] الْمَظْلُومِينَ	Biz mazlumlara yardım etmedik.

Günümüz Arapçasında: Yazı dilinde geçmişi olumsuz yapmanın en yaygın yolu لَمْ + muzârîdir: لَمْ يَنْصُرْ. مَا نَصَرَ da doğrudur; daha çok edebî üslupta ve konuşma dilinde görülür.

H-2. لَمْ يُنْصَرْ Fiil-i Muzârî Cahd-i Mutlak (Meçhûl)

Ne için kullanılır? Geçmişte bir işin yapılmadığını, yapanı söylemeden anlatmak için kullanılır: لَمْ يُنْصَرِ الْمَظْلُومُ "Mazluma yardım edilmedi".

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَمْ يُنْصَرْ	Müfred müzekker gâib	Ona (bir erkeğe) yardım edilmedi	لَمْ يُفْعَلْ
لَمْ يُنْصَرَا	Tesniye müzekker gâib	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilmedi	لَمْ يُفْعَلَا
لَمْ يُنْصَرُوا	Cem-i müzekker gâib	Onlara (erkeklere) yardım edilmedi	لَمْ يُفْعَلُوا
لَمْ تُنْصَرْ	Müfred müennes gâibe	Ona (bir kadına) yardım edilmedi	لَمْ تُفْعَلْ
لَمْ تُنْصَرَا	Tesniye müennes gâibe	O ikisine (iki kadına) yardım edilmedi	لَمْ تُفْعَلَا
لَمْ يُنْصَرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlara (kadınlara) yardım edilmedi	لَمْ يُفْعَلْنَ
لَمْ تُنْصَرْ	Müfred müzekker muhâtab	Sana (bir erkeğe) yardım edilmedi	لَمْ تُفْعَلْ

[1] Aslında meczum olsa da geçişte kesralanarak okunur.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَمْ تُنْصَرَا	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilmedi	لَمْ تُفْعَلَا
لَمْ تُنْصَرُوا	Cem-i müzekker muhâtab	Size (erkeklere) yardım edilmedi	لَمْ تُفْعَلُوا
لَمْ تُنْصَرِي	Müfred müennes muhâtaba	Sana (bir kadına) yardım edilmedi	لَمْ تُفْعَلِي
لَمْ تُنْصَرَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilmedi	لَمْ تُفْعَلَا
لَمْ تُنْصَرْنَ	Cem-i müennes muhâtaba	Size (kadınlara) yardım edilmedi	لَمْ تُفْعَلْنَ
لَمْ أُنْصَرْ	Nefs-i mütekellim vahde	Bana yardım edilmedi	لَمْ أُفْعَلْ
لَمْ نُنْصَرْ	Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	Bize yardım edilmedi	لَمْ نُفْعَلْ

Fiil-i Muzârî Cahd-i Mutlak (Meçhûl) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Edat**

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar; edat ve fiil haberin içindedir. Ayrıca görünmeyen nâib-i fâil gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** لَمْ muzârîyi cezmeder ve anlamını olumsuz mâzîye çevirir. Ef'âl-i hamsede cezm, nûnun hazfıyla olur: لَمْ يُنْصَرُوا (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لَمْ يُنْصَرِ الْمَظْلُومُ	Mazluma yardım edilmedi.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا لَمْ يُنْصَرَا	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilmedi.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ لَمْ يُنْصَرُوا	Onlara (erkeklere) yardım edilmedi.
Müfred müennes gâibe	لَمْ تُنْصَرْ فَاطِمَةُ	Fâtıma'ya yardım edilmedi.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا لَمْ تُنْصَرَا	O ikisine (iki kadına) yardım edilmedi.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ لَمْ يُنْصَرْنَ	Onlara (kadınlara) yardım edilmedi.
Müfred müzekker muhâtab	لَمْ تُنْصَرْ	Sana (bir erkeğe) yardım edilmedi.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا لَمْ تُنْصَرَا	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilmedi.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ لَمْ تُنْصَرُوا	Size (erkeklere) yardım edilmedi.
Müfred müennes muhâtaba	لَمْ تُنْصَرِي	Sana (bir kadına) yardım edilmedi.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا لَمْ تُنْصَرَا	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilmedi.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ لَمْ تُنْصَرْنَ	Size (kadınlara) yardım edilmedi.
Nefs-i mütekellim vahde	لَمْ أُنْصَرْ	Bana yardım edilmedi.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ لَمْ نُنْصَرْ	Bize yardım edilmedi.

I-1. لَمَّا يَنْصُرْ Fiil-i Muzârî Cahd-i Müstağrak (Ma'lûm)

Ne için kullanılır? Bir işin şu ana kadar hâlâ olmadığını, ama olmasının beklendiğini söylemek için kullanılır: لَمَّا يَنْصُرْ "henüz yardım etmedi (ama etmesi bekleniyor)". Türkçede "henüz ...madı" ile karşılanır. Olumsuzluk konuşma anına kadar sürdüğü için "لَمَّا أَفْعَلْ ثُمَّ فَعَلْتُ" denemez. Dikkat: لَمَّا mâzîye girerse olumsuzluk değil, "-ınca, -dığı zaman" anlamı verir ve cezmetmez: لَمَّا نَصَرَهُ "ona yardım edince".

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَمَّا يَنْصُرْ	Müfred müzekker gâib	O (bir erkek) henüz yardım etmedi	لَمَّا يَفْعُلْ

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَمَّا يَنْصُرَا	**Tesniye müzekker gâib**	O ikisi (iki erkek) henüz yardım etmedi	لَمَّا يَفْعُلَا
لَمَّا يَنْصُرُوا	**Cem-i müzekker gâib**	Onlar (erkekler) henüz yardım etmedi	لَمَّا يَفْعُلُوا
لَمَّا تَنْصُرْ	**Müfred müennes gâibe**	O (bir kadın) henüz yardım etmedi	لَمَّا تَفْعُلْ
لَمَّا تَنْصُرَا	**Tesniye müennes gâibe**	O ikisi (iki kadın) henüz yardım etmedi	لَمَّا تَفْعُلَا
لَمَّا يَنْصُرْنَ	**Cem-i müennes gâibe**	Onlar (kadınlar) henüz yardım etmedi	لَمَّا يَفْعُلْنَ
لَمَّا تَنْصُرْ	**Müfred müzekker muhâtab**	Sen (bir erkek) henüz yardım etmedin	لَمَّا تَفْعُلْ
لَمَّا تَنْصُرَا	**Tesniye müzekker muhâtab**	Siz ikiniz (iki erkek) henüz yardım etmediniz	لَمَّا تَفْعُلَا
لَمَّا تَنْصُرُوا	**Cem-i müzekker muhâtab**	Siz (erkekler) henüz yardım etmediniz	لَمَّا تَفْعُلُوا
لَمَّا تَنْصُرِي	**Müfred müennes muhâtaba**	Sen (bir kadın) henüz yardım etmedin	لَمَّا تَفْعُلِي
لَمَّا تَنْصُرَا	**Tesniye müennes muhâtaba**	Siz ikiniz (iki kadın) henüz yardım etmediniz	لَمَّا تَفْعُلَا
لَمَّا تَنْصُرْنَ	**Cem-i müennes muhâtaba**	Siz (kadınlar) henüz yardım etmediniz	لَمَّا تَفْعُلْنَ
لَمَّا أَنْصُرْ	**Nefs-i mütekellim vahde**	Ben henüz yardım etmedim	لَمَّا أَفْعُلْ
لَمَّا نَنْصُرْ	**Nefs-i mütekellim maa'l-gayr**	Biz henüz yardım etmedik	لَمَّا نَفْعُلْ

Fiil-i Muzârî Cahd-i Müstağrak (Ma‘lûm) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef‘ûl**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Edat**

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar; edat ve fiil haberin içindedir. Ayrıca görünmeyen fâil gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** لَمَّا de muzârîyi cezmeder; لَمْ gibi olumsuz mâzî anlamı verir, ancak olumsuzluk konuşma anına kadar sürer: “henüz” (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لَمَّا يَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا	Zeyd Amr’a henüz yardım etmedi.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا لَمَّا يَنْصُرَا عَمْرًا	O ikisi (iki erkek) Amr’a henüz yardım etmedi.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ لَمَّا يَنْصُرُوا الْمَظْلُومَ	Onlar (erkekler) mazluma henüz yardım etmedi.
Müfred müennes gâibe	لَمَّا تَنْصُرْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ	Fâtıma Zeyneb’e henüz yardım etmedi.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا لَمَّا تَنْصُرَا الْفَقِيرَةَ	O ikisi (iki kadın) fakir kadına henüz yardım etmedi.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ لَمَّا يَنْصُرْنَ الْيَتِيمَ	Onlar (kadınlar) yetime henüz yardım etmedi.
Müfred müzekker muhâtab	لَمَّا تَنْصُرْ أَخَاكَ	Sen (bir erkek) kardeşine henüz yardım etmedin.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا لَمَّا تَنْصُرَا الضَّعِيفَ	Siz ikiniz (iki erkek) zayıfa henüz yardım etmediniz.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ لَمَّا تَنْصُرُوا الْحَقَّ	Siz (erkekler) hakka henüz yardım etmediniz.
Müfred müennes muhâtaba	لَمَّا تَنْصُرِي أُخْتَكِ	Sen (bir kadın) kız kardeşine henüz yardım etmedin.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا لَمَّا تَنْصُرَا الْمِسْكِينَةَ	Siz ikiniz (iki kadın) yoksul kadına henüz yardım etmediniz.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ لَمَّا تَنْصُرْنَ الْجَارَةَ	Siz (kadınlar) komşu kadına henüz yardım etmediniz.
Nefs-i mütekellim vahde	لَمَّا أَنْصُرْ صَدِيقِي	Ben arkadaşıma henüz yardım etmedim.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ لَمَّا نَنْصُرِ الْمَظْلُومِينَ	Biz mazlumlara henüz yardım etmedik.

Günümüz Arapçasında: لَمَّا ile yapılan bu kalıp (لَمَّا يَنْصُرْ) günümüz Arapçasında seyrektir. "Henüz" anlamı daha çok لَمْ ... بَعْدُ ile verilir: لَمْ يَنْصُرْهُ بَعْدُ "Ona henüz yardım etmedi". Gazete dilinde لَمَّا'yı daha çok mâzî ile ve "-ınca" anlamında görürsün.

I-2. لَمَّا يُنْصَرْ Fiil-i Muzârî Cahd-i Müstağrak (Meçhûl)

Ne için kullanılır? Bir işin şu ana kadar hâlâ yapılmadığını, yapanı söylemeden anlatmak için kullanılır: لَمَّا يُنْصَرِ الْيَتِيمُ "Yetime henüz yardım edilmedi".

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَمَّا يُنْصَرْ	Müfred müzekker gâib	Ona (bir erkeğe) henüz yardım edilmedi	لَمَّا يُفْعَلْ
لَمَّا يُنْصَرَا	Tesniye müzekker gâib	O ikisine (iki erkeğe) henüz yardım edilmedi	لَمَّا يُفْعَلَا
لَمَّا يُنْصَرُوا	Cem-i müzekker gâib	Onlara (erkeklere) henüz yardım edilmedi	لَمَّا يُفْعَلُوا
لَمَّا تُنْصَرْ	Müfred müennes gâibe	Ona (bir kadına) henüz yardım edilmedi	لَمَّا تُفْعَلْ
لَمَّا تُنْصَرَا	Tesniye müennes gâibe	O ikisine (iki kadına) henüz yardım edilmedi	لَمَّا تُفْعَلَا
لَمَّا يُنْصَرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlara (kadınlara) henüz yardım edilmedi	لَمَّا يُفْعَلْنَ

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَمَّا تُنْصَرْ	Müfred müzekker muhâtab	Sana (bir erkeğe) henüz yardım edilmedi	لَمَّا تُفْعَلْ
لَمَّا تُنْصَرَا	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikinize (iki erkeğe) henüz yardım edilmedi	لَمَّا تُفْعَلَا
لَمَّا تُنْصَرُوا	Cem-i müzekker muhâtab	Size (erkeklere) henüz yardım edilmedi	لَمَّا تُفْعَلُوا
لَمَّا تُنْصَرِي	Müfred müennes muhâtaba	Sana (bir kadına) henüz yardım edilmedi	لَمَّا تُفْعَلِي
لَمَّا تُنْصَرَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikinize (iki kadına) henüz yardım edilmedi	لَمَّا تُفْعَلَا
لَمَّا تُنْصَرْنَ	Cem-i müennes muhâtaba	Size (kadınlara) henüz yardım edilmedi	لَمَّا تُفْعَلْنَ
لَمَّا أُنْصَرْ	Nefs-i mütekellim vahde	Bana henüz yardım edilmedi	لَمَّا أُفْعَلْ
لَمَّا نُنْصَرْ	Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	Bize henüz yardım edilmedi	لَمَّا نُفْعَلْ

Fiil-i Muzârî Cahd-i Müstağrak (Meçhûl) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Edat**

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar; edat ve fiil haberin içindedir. Ayrıca görünmeyen nâib-i fâil gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** لَمَّا de muzârîyi cezmeder; لَمْ gibi olumsuz mâzî anlamı verir, ancak olumsuzluk konuşma anına kadar sürer: "henüz" (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لَمَّا يُنْصَرِ الْمَظْلُومُ	Mazluma henüz yardım edilmedi.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا لَمَّا يُنْصَرَا	O ikisine (iki erkeğe) henüz yardım edilmedi.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ لَمَّا يُنْصَرُوا	Onlara (erkeklere) henüz yardım edilmedi.
Müfred müennes gâibe	لَمَّا تُنْصَرْ فَاطِمَةُ	Fâtıma'ya henüz yardım edilmedi.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Tesniye müennes gâibe	هُمَا لَمَّا تُنْصَرَا	O ikisine (iki kadına) henüz yardım edilmedi.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ لَمَّا يُنْصَرْنَ	Onlara (kadınlara) henüz yardım edilmedi.
Müfred müzekker muhâtab	لَمَّا تُنْصَرْ	Sana (bir erkeğe) henüz yardım edilmedi.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا لَمَّا تُنْصَرَا	Siz ikinize (iki erkeğe) henüz yardım edilmedi.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ لَمَّا تُنْصَرُوا	Size (erkeklere) henüz yardım edilmedi.
Müfred müennes muhâtaba	لَمَّا تُنْصَرِي	Sana (bir kadına) henüz yardım edilmedi.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا لَمَّا تُنْصَرَا	Siz ikinize (iki kadına) henüz yardım edilmedi.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ لَمَّا تُنْصَرْنَ	Size (kadınlara) henüz yardım edilmedi.
Nefs-i mütekellim vahde	لَمَّا أُنْصَرْ	Bana henüz yardım edilmedi.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ لَمَّا نُنْصَرْ	Bize henüz yardım edilmedi.

İ-1. مَا يَنْصُرُ Fiil-i Muzârî Nefy-i Hâl (Ma'lûm)

Ne için kullanılır? Şu anda bir işin olmadığını söylemek için kullanılır: مَا يَنْصُرُ "yardım etmiyor". Türkçedeki şimdiki zamanın olumsuzunun (-mıyor) karşılığıdır.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
مَا يَنْصُرُ	Müfred müzekker gâib	O (bir erkek) yardım etmiyor	مَا يَفْعُلُ
مَا يَنْصُرَانِ	Tesniye müzekker gâib	O ikisi (iki erkek) yardım etmiyor	مَا يَفْعُلَانِ
مَا يَنْصُرُونَ	Cem-i müzekker gâib	Onlar (erkekler) yardım etmiyor	مَا يَفْعُلُونَ

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
مَا تَنْصُرُ	Müfred müennes gâibe	O (bir kadın) yardım etmiyor	مَا تَفْعُلُ
مَا تَنْصُرَانِ	Tesniye müennes gâibe	O ikisi (iki kadın) yardım etmiyor	مَا تَفْعُلَانِ
مَا يَنْصُرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlar (kadınlar) yardım etmiyor	مَا يَفْعُلْنَ
مَا تَنْصُرُ	Müfred müzekker muhâtab	Sen (bir erkek) yardım etmiyorsun	مَا تَفْعُلُ
مَا تَنْصُرَانِ	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikiniz (iki erkek) yardım etmiyorsunuz	مَا تَفْعُلَانِ
مَا تَنْصُرُونَ	Cem-i müzekker muhâtab	Siz (erkekler) yardım etmiyorsunuz	مَا تَفْعُلُونَ
مَا تَنْصُرِينَ	Müfred müennes muhâtaba	Sen (bir kadın) yardım etmiyorsun	مَا تَفْعُلِينَ
مَا تَنْصُرَانِ	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikiniz (iki kadın) yardım etmiyorsunuz	مَا تَفْعُلَانِ
مَا تَنْصُرْنَ	Cem-i müennes muhâtaba	Siz (kadınlar) yardım etmiyorsunuz	مَا تَفْعُلْنَ
مَا أَنْصُرُ	Nefs-i mütekellim vahde	Ben yardım etmiyorum	مَا أَفْعُلُ
مَا نَنْصُرُ	Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	Biz yardım etmiyoruz	مَا نَفْعُلُ

Fiil-i Muzârî Nefy-i Hâl (Ma'lûm) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef'ûl**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Edat**

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar; edat ve fiil haberin içindedir. Ayrıca görünmeyen fâil gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** Nâfiye مَا muzârîde amel etmez; fiil merfû' kalır ve şimdiki zamanın olumsuzunu bildirir (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	مَا يَنْصُرُ زَيْدٌ عَمْرًا	Zeyd Amr'a yardım etmiyor.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Tesniye müzekker gâib	هُمَا مَا يَنْصُرَانِ عَمْرًا	O ikisi (iki erkek) Amr'a yardım etmiyor.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ مَا يَنْصُرُونَ الْمَظْلُومَ	Onlar (erkekler) mazluma yardım etmiyor.
Müfred müennes gâibe	مَا تَنْصُرُ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ	Fâtıma Zeyneb'e yardım etmiyor.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا مَا تَنْصُرَانِ الْفَقِيرَةَ	O ikisi (iki kadın) fakir kadına yardım etmiyor.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ مَا يَنْصُرْنَ الْيَتِيمَ	Onlar (kadınlar) yetime yardım etmiyor.
Müfred müzekker muhâtab	مَا تَنْصُرُ أَخَاكَ	Sen (bir erkek) kardeşine yardım etmiyorsun.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا مَا تَنْصُرَانِ الضَّعِيفَ	Siz ikiniz (iki erkek) zayıfa yardım etmiyorsunuz.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ مَا تَنْصُرُونَ الْحَقَّ	Siz (erkekler) hakka yardım etmiyorsunuz.
Müfred müennes muhâtaba	مَا تَنْصُرِينَ أُخْتَكِ	Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım etmiyorsun.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا مَا تَنْصُرَانِ الْمِسْكِينَةَ	Siz ikiniz (iki kadın) yoksul kadına yardım etmiyorsunuz.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ مَا تَنْصُرْنَ الْجَارَةَ	Siz (kadınlar) komşu kadına yardım etmiyorsunuz.
Nefs-i mütekellim vahde	مَا أَنْصُرُ صَدِيقِي	Ben arkadaşıma yardım etmiyorum.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ مَا نَنْصُرُ الْمَظْلُومِينَ	Biz mazlumlara yardım etmiyoruz.

İ-2. مَا يُنْصَرُ Fiil-i Muzârî Nefy-i Hâl (Meçhûl)

Ne için kullanılır? Şu anda bir işin yapılmadığını, yapanı söylemeden anlatmak için kullanılır: مَا يُنْصَرُ الظَّالِمُ “Zalime yardım edilmiyor”.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
مَا يُنْصَرُ	**Müfred müzekker gâib**	Ona (bir erkeğe) yardım edilmiyor	مَا يُفْعَلُ
مَا يُنْصَرَانِ	**Tesniye müzekker gâib**	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilmiyor	مَا يُفْعَلَانِ
مَا يُنْصَرُونَ	**Cem-i müzekker gâib**	Onlara (erkeklere) yardım edilmiyor	مَا يُفْعَلُونَ
مَا تُنْصَرُ	**Müfred müennes gâibe**	Ona (bir kadına) yardım edilmiyor	مَا تُفْعَلُ
مَا تُنْصَرَانِ	**Tesniye müennes gâibe**	O ikisine (iki kadına) yardım edilmiyor	مَا تُفْعَلَانِ
مَا يُنْصَرْنَ	**Cem-i müennes gâibe**	Onlara (kadınlara) yardım edilmiyor	مَا يُفْعَلْنَ
مَا تُنْصَرُ	**Müfred müzekker muhâtab**	Sana (bir erkeğe) yardım edilmiyor	مَا تُفْعَلُ
مَا تُنْصَرَانِ	**Tesniye müzekker muhâtab**	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilmiyor	مَا تُفْعَلَانِ
مَا تُنْصَرُونَ	**Cem-i müzekker muhâtab**	Size (erkeklere) yardım edilmiyor	مَا تُفْعَلُونَ
مَا تُنْصَرِينَ	**Müfred müennes muhâtaba**	Sana (bir kadına) yardım edilmiyor	مَا تُفْعَلِينَ
مَا تُنْصَرَانِ	**Tesniye müennes muhâtaba**	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilmiyor	مَا تُفْعَلَانِ
مَا تُنْصَرْنَ	**Cem-i müennes muhâtaba**	Size (kadınlara) yardım edilmiyor	مَا تُفْعَلْنَ
مَا أُنْصَرُ	**Nefs-i mütekellim vahde**	Bana yardım edilmiyor	مَا أُفْعَلُ
مَا نُنْصَرُ	**Nefs-i mütekellim maa’l-gayr**	Bize yardım edilmiyor	مَا نُفْعَلُ

Fiil-i Muzârî Nefy-i Hâl (Meçhûl) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Edat**

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar; edat ve fiil haberin içindedir. Ayrıca görünmeyen nâib-i fâil gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** Nâfiye مَا muzârîde amel etmez; fiil merfû‘ kalır ve şimdiki zamanın olumsuzunu bildirir (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	مَا يُنْصَرُ الْمَظْلُومُ	Mazluma yardım edilmiyor.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا مَا يُنْصَرَانِ	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilmiyor.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ مَا يُنْصَرُونَ	Onlara (erkeklere) yardım edilmiyor.
Müfred müennes gâibe	مَا تُنْصَرُ فَاطِمَةُ	Fâtıma’ya yardım edilmiyor.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا مَا تُنْصَرَانِ	O ikisine (iki kadına) yardım edilmiyor.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ مَا يُنْصَرْنَ	Onlara (kadınlara) yardım edilmiyor.
Müfred müzekker muhâtab	مَا تُنْصَرُ	Sana (bir erkeğe) yardım edilmiyor.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا مَا تُنْصَرَانِ	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilmiyor.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ مَا تُنْصَرُونَ	Size (erkeklere) yardım edilmiyor.
Müfred müennes muhâtaba	مَا تُنْصَرِينَ	Sana (bir kadına) yardım edilmiyor.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا مَا تُنْصَرَانِ	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilmiyor.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ مَا تُنْصَرْنَ	Size (kadınlara) yardım edilmiyor.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Nefs-i mütekellim vahde	مَا أُنْصَرُ	Bana yardım edilmiyor.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ مَا نُنْصَرُ	Bize yardım edilmiyor.

J-1. لَا يَنْصُرُ Fiil-i Muzârî Nefy-i İstikbâl (Ma'lûm)

Ne için kullanılır? Bir işin olmadığını ya da olmayacağını genel olarak söylemek için kullanılır: لَا يَنْصُرُ "yardım etmez, yardım etmeyecek". Türkçedeki geniş zamanın olumsuzu (-maz, -mez) en yakın karşılığıdır.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَا يَنْصُرُ	Müfred müzekker gâib	O (bir erkek) yardım etmez / etmeyecek	لَا يَفْعُلُ
لَا يَنْصُرَانِ	Tesniye müzekker gâib	O ikisi (iki erkek) yardım etmez / etmeyecek	لَا يَفْعُلَانِ
لَا يَنْصُرُونَ	Cem-i müzekker gâib	Onlar (erkekler) yardım etmez / etmeyecek	لَا يَفْعُلُونَ
لَا تَنْصُرُ	Müfred müennes gâibe	O (bir kadın) yardım etmez / etmeyecek	لَا تَفْعُلُ
لَا تَنْصُرَانِ	Tesniye müennes gâibe	O ikisi (iki kadın) yardım etmez / etmeyecek	لَا تَفْعُلَانِ
لَا يَنْصُرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlar (kadınlar) yardım etmez / etmeyecek	لَا يَفْعُلْنَ
لَا تَنْصُرُ	Müfred müzekker muhâtab	Sen (bir erkek) yardım etmezsin / etmeyeceksin	لَا تَفْعُلُ
لَا تَنْصُرَانِ	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikiniz (iki erkek) yardım etmezsiniz / etmeyeceksiniz	لَا تَفْعُلَانِ
لَا تَنْصُرُونَ	Cem-i müzekker muhâtab	Siz (erkekler) yardım etmezsiniz / etmeyeceksiniz	لَا تَفْعُلُونَ

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَا تَنْصُرِينَ	Müfred müennes muhâtaba	Sen (bir kadın) yardım etmezsin / etmeyeceksin	لَا تَفْعُلِينَ
لَا تَنْصُرَانِ	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikiniz (iki kadın) yardım etmezsiniz / etmeyeceksiniz	لَا تَفْعُلَانِ
لَا تَنْصُرْنَ	Cem-i müennes muhâtaba	Siz (kadınlar) yardım etmezsiniz / etmeyeceksiniz	لَا تَفْعُلْنَ
لَا أَنْصُرُ	Nefs-i mütekellim vahde	Ben yardım etmem / etmeyeceğim	لَا أَفْعُلُ
لَا نَنْصُرُ	Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	Biz yardım etmeyiz / etmeyeceğiz	لَا نَفْعُلُ

Fiil-i Muzârî Nefy-i İstikbâl (Ma'lûm) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef'ûl**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Edat**

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar; edat ve fiil haberin içindedir. Ayrıca görünmeyen fâil gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** Bu لَا nâfiyedir, amel etmez; fiil merfû' kalır. Lâ-i nâhiye ile karıştırılmamalıdır (NH-8): لَا يَنْصُرُ (yardım etmez), لَا يَنْصُرْ (yardım etmesin).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لَا يَنْصُرُ زَيْدٌ عَمْرًا	Zeyd Amr'a yardım etmez / etmeyecek.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا لَا يَنْصُرَانِ عَمْرًا	O ikisi (iki erkek) Amr'a yardım etmez / etmeyecek.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ لَا يَنْصُرُونَ الْمَظْلُومَ	Onlar (erkekler) mazluma yardım etmez / etmeyecek.
Müfred müennes gâibe	لَا تَنْصُرُ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ	Fâtıma Zeyneb'e yardım etmez / etmeyecek.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Tesniye müennes gâibe	هُمَا لَا تَنْصُرَانِ الْفَقِيرَةَ	O ikisi (iki kadın) fakir kadına yardım etmez / etmeyecek.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ لَا يَنْصُرْنَ الْيَتِيمَ	Onlar (kadınlar) yetime yardım etmez / etmeyecek.
Müfred müzekker muhâtab	لَا تَنْصُرُ أَخَاكَ	Sen (bir erkek) kardeşine yardım etmezsin / etmeyeceksin.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا لَا تَنْصُرَانِ الضَّعِيفَ	Siz ikiniz (iki erkek) zayıfa yardım etmezsiniz / etmeyeceksiniz.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ لَا تَنْصُرُونَ الْحَقَّ	Siz (erkekler) hakka yardım etmezsiniz / etmeyeceksiniz.
Müfred müennes muhâtaba	لَا تَنْصُرِينَ أُخْتَكِ	Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım etmezsin / etmeyeceksin.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا لَا تَنْصُرَانِ الْمِسْكِينَةَ	Siz ikiniz (iki kadın) yoksul kadına yardım etmezsiniz / etmeyeceksiniz.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ لَا تَنْصُرْنَ الْجَارَةَ	Siz (kadınlar) komşu kadına yardım etmezsiniz / etmeyeceksiniz.
Nefs-i mütekellim vahde	لَا أَنْصُرُ صَدِيقِي	Ben arkadaşıma yardım etmem / etmeyeceğim.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ لَا نَنْصُرُ الْمَظْلُومِينَ	Biz mazlumlara yardım etmeyiz / etmeyeceğiz.

Günümüz Arapçasında: Klasik emsilede مَا يَنْصُرُ nefy-i hâl, لَا يَنْصُرُ nefy-i istikbâl diye ayrılır. Günümüz Arapçasında ise şimdiki zamanın olumsuzu için de en çok لَا kullanılır: لَا يَنْصُرُ "yardım etmiyor, yardım etmez". مَا + muzârî daha çok edebî ve vurgulu üslupta kalır. Başka kitaplarda bu farkı görürsen şaşırma.

J-2. لَا يُنْصَرُ Fiil-i Muzârî Nefy-i İstikbâl (Meçhûl)

Ne için kullanılır? Bir işin yapılmadığını ya da yapılmayacağını, yapanı söylemeden anlatmak için kullanılır: لَا يُنْصَرُ الظَّالِمُ "Zalime yardım edilmez".

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَا يُنْصَرُ	**Müfred müzekker gâib**	Ona (bir erkeğe) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا يُفْعَلُ
لَا يُنْصَرَانِ	**Tesniye müzekker gâib**	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا يُفْعَلَانِ
لَا يُنْصَرُونَ	**Cem-i müzekker gâib**	Onlara (erkeklere) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا يُفْعَلُونَ
لَا تُنْصَرُ	**Müfred müennes gâibe**	Ona (bir kadına) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا تُفْعَلُ
لَا تُنْصَرَانِ	**Tesniye müennes gâibe**	O ikisine (iki kadına) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا تُفْعَلَانِ
لَا يُنْصَرْنَ	**Cem-i müennes gâibe**	Onlara (kadınlara) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا يُفْعَلْنَ
لَا تُنْصَرُ	**Müfred müzekker muhâtab**	Sana (bir erkeğe) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا تُفْعَلُ
لَا تُنْصَرَانِ	**Tesniye müzekker muhâtab**	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا تُفْعَلَانِ
لَا تُنْصَرُونَ	**Cem-i müzekker muhâtab**	Size (erkeklere) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا تُفْعَلُونَ
لَا تُنْصَرِينَ	**Müfred müennes muhâtaba**	Sana (bir kadına) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا تُفْعَلِينَ
لَا تُنْصَرَانِ	**Tesniye müennes muhâtaba**	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا تُفْعَلَانِ
لَا تُنْصَرْنَ	**Cem-i müennes muhâtaba**	Size (kadınlara) yardım edilmez / edilmeyecek	لَا تُفْعَلْنَ
لَا أُنْصَرُ	**Nefs-i mütekellim vahde**	Bana yardım edilmez / edilmeyecek	لَا أُفْعَلُ

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَا نُنْصَرُ	Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	Bize yardım edilmez / edilmeyecek	لَا نُفْعَلُ

Fiil-i Muzârî Nefy-i İstikbâl (Meçhûl) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Edat**

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar; edat ve fiil haberin içindedir. Ayrıca görünmeyen nâib-i fâil gizli (müstetir) zamirdir.

Nahiv notu: Bu لَا nâfiyedir, amel etmez; fiil merfû' kalır. Lâ-i nâhiye ile karıştırılmamalıdır (NH-8): لَا يُنْصَرُ (yardım edilmez), لَا يُنْصَرْ (yardım edilmesin).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لَا يُنْصَرُ الْمَظْلُومُ	Mazluma yardım edilmez / edilmeyecek.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا لَا يُنْصَرَانِ	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilmez / edilmeyecek.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ لَا يُنْصَرُونَ	Onlara (erkeklere) yardım edilmez / edilmeyecek.
Müfred müennes gâibe	لَا تُنْصَرُ فَاطِمَةُ	Fâtıma'ya yardım edilmez / edilmeyecek.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا لَا تُنْصَرَانِ	O ikisine (iki kadına) yardım edilmez / edilmeyecek.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ لَا يُنْصَرْنَ	Onlara (kadınlara) yardım edilmez / edilmeyecek.
Müfred müzekker muhâtab	لَا تُنْصَرُ	Sana (bir erkeğe) yardım edilmez / edilmeyecek.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا لَا تُنْصَرَانِ	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilmez / edilmeyecek.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ لَا تُنْصَرُونَ	Size (erkeklere) yardım edilmez / edilmeyecek.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müennes muhâtaba	لَا تُنْصَرِينَ	Sana (bir kadına) yardım edilmez / edilmeyecek.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا لَا تُنْصَرَانِ	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilmez / edilmeyecek.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ لَا تُنْصَرْنَ	Size (kadınlara) yardım edilmez / edilmeyecek.
Nefs-i mütekellim vahde	لَا أُنْصَرُ	Bana yardım edilmez / edilmeyecek.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ لَا نُنْصَرُ	Bize yardım edilmez / edilmeyecek.

K-1. لَنْ يَنْصُرَ Fiil-i Muzârî Te'kîd-i Nefy-i İstikbâl (Ma'lûm)

Ne için kullanılır? Gelecekte bir işin olmayacağını kesin bir dille söylemek için kullanılır: لَنْ يَنْصُرَ "yardım etmeyecek, kesinlikle etmeyecek". سَ ve سَوْفَ geleceği olumlu bildirir, لَنْ ise olumsuz bildirir ve bu olumsuzluğu pekiştirir.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَنْ يَنْصُرَ	Müfred müzekker gâib	O (bir erkek) asla yardım etmeyecek	لَنْ يَفْعُلَ
لَنْ يَنْصُرَا	Tesniye müzekker gâib	O ikisi (iki erkek) asla yardım etmeyecek	لَنْ يَفْعُلَا
لَنْ يَنْصُرُوا	Cem-i müzekker gâib	Onlar (erkekler) asla yardım etmeyecek	لَنْ يَفْعُلُوا
لَنْ تَنْصُرَ	Müfred müennes gâibe	O (bir kadın) asla yardım etmeyecek	لَنْ تَفْعُلَ
لَنْ تَنْصُرَا	Tesniye müennes gâibe	O ikisi (iki kadın) asla yardım etmeyecek	لَنْ تَفْعُلَا
لَنْ يَنْصُرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlar (kadınlar) asla yardım etmeyecek	لَنْ يَفْعُلْنَ
لَنْ تَنْصُرَ	Müfred müzekker muhâtab	Sen (bir erkek) asla yardım etmeyeceksin	لَنْ تَفْعُلَ

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَنْ تَنْصُرَا	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikiniz (iki erkek) asla yardım etmeyeceksiniz	لَنْ تَفْعُلَا
لَنْ تَنْصُرُوا	Cem-i müzekker muhâtab	Siz (erkekler) asla yardım etmeyeceksiniz	لَنْ تَفْعُلُوا
لَنْ تَنْصُرِي	Müfred müennes muhâtaba	Sen (bir kadın) asla yardım etmeyeceksin	لَنْ تَفْعُلِي
لَنْ تَنْصُرَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikiniz (iki kadın) asla yardım etmeyeceksiniz	لَنْ تَفْعُلَا
لَنْ تَنْصُرْنَ	Cem-i müennes muhâtaba	Siz (kadınlar) asla yardım etmeyeceksiniz	لَنْ تَفْعُلْنَ
لَنْ أَنْصُرَ	Nefs-i mütekellim vahde	Ben asla yardım etmeyeceğim	لَنْ أَفْعُلَ
لَنْ نَنْصُرَ	Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	Biz asla yardım etmeyeceğiz	لَنْ نَفْعُلَ

Fiil-i Muzârî Te'kîd-i Nefy-i İstikbâl (Ma'lûm) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef'ûl**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Edat**

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar; edat ve fiil haberin içindedir. Ayrıca görünmeyen fâil gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** لَنْ muzârîyi nasbeder ve gelecekte olumsuzluğu pekiştirir. Ef'âl-i hamsede nasb, nûnun hazfıyla olur: لَنْ يَنْصُرُوا (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لَنْ يَنْصُرَ زَيْدٌ عَمْرًا	Zeyd Amr'a asla yardım etmeyecek.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا لَنْ يَنْصُرَا عَمْرًا	O ikisi (iki erkek) Amr'a asla yardım etmeyecek.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ لَنْ يَنْصُرُوا الْمَظْلُومَ	Onlar (erkekler) mazluma asla yardım etmeyecek.
Müfred müennes gâibe	لَنْ تَنْصُرَ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ	Fâtıma Zeyneb'e asla yardım etmeyecek.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Tesniye müennes gâibe	هُمَا لَنْ تَنْصُرَا الْفَقِيرَةَ	O ikisi (iki kadın) fakir kadına asla yardım etmeyecek.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ لَنْ يَنْصُرْنَ الْيَتِيمَ	Onlar (kadınlar) yetime asla yardım etmeyecek.
Müfred müzekker muhâtab	لَنْ تَنْصُرَ أَخَاكَ	Sen (bir erkek) kardeşine asla yardım etmeyeceksin.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا لَنْ تَنْصُرَا الضَّعِيفَ	Siz ikiniz (iki erkek) zayıfa asla yardım etmeyeceksiniz.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ لَنْ تَنْصُرُوا الْحَقَّ	Siz (erkekler) hakka asla yardım etmeyeceksiniz.
Müfred müennes muhâtaba	لَنْ تَنْصُرِي أُخْتَكِ	Sen (bir kadın) kız kardeşine asla yardım etmeyeceksin.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا لَنْ تَنْصُرَا الْمِسْكِينَةَ	Siz ikiniz (iki kadın) yoksul kadına asla yardım etmeyeceksiniz.
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ لَنْ تَنْصُرْنَ الْجَارَةَ	Siz (kadınlar) komşu kadına asla yardım etmeyeceksiniz.
Nefs-i mütekellim vahde	لَنْ أَنْصُرَ صَدِيقِي	Ben arkadaşıma asla yardım etmeyeceğim.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ لَنْ نَنْصُرَ الْمَظْلُومِينَ	Biz mazlumlara asla yardım etmeyeceğiz.

Günümüz Arapçasında: Bazı emsile şerhlerinde لَنْ'in olumsuzluğu "ebediyen" yaptığı söylenir. Nahivcilerin çoğuna göre ise لَنْ olumsuzluğu pekiştirir, ama ebedîlik bildirmez; ebedîlik bağlamdan anlaşılır: لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا "Bir sinek bile yaratamazlar" (Hac 73). Günümüz Arapçasında لَنْ, gelecek zamanın olağan olumsuzudur ("-mayacak"); bu yüzden her cümlede "asla" diye çevirmek gerekmez.

K-2. لَنْ يُنْصَرَ Fiil-i Muzârî Te'kîd-i Nefy-i İstikbâl (Meçhûl)

Ne için kullanılır? Gelecekte bir işin yapılmayacağını, yapanı söylemeden ve kesin bir dille anlatmak için kullanılır: لَنْ يُنْصَرَ الظَّالِمُ "Zalime yardım edilmeyecek".

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَنْ يُنْصَرَ	**Müfred müzekker gâib**	Ona (bir erkeğe) asla yardım edilmeyecek	لَنْ يُفْعَلَ
لَنْ يُنْصَرَا	**Tesniye müzekker gâib**	O ikisine (iki erkeğe) asla yardım edilmeyecek	لَنْ يُفْعَلَا
لَنْ يُنْصَرُوا	**Cem-i müzekker gâib**	Onlara (erkeklere) asla yardım edilmeyecek	لَنْ يُفْعَلُوا
لَنْ تُنْصَرَ	**Müfred müennes gâibe**	Ona (bir kadına) asla yardım edilmeyecek	لَنْ تُفْعَلَ
لَنْ تُنْصَرَا	**Tesniye müennes gâibe**	O ikisine (iki kadına) asla yardım edilmeyecek	لَنْ تُفْعَلَا
لَنْ يُنْصَرْنَ	**Cem-i müennes gâibe**	Onlara (kadınlara) asla yardım edilmeyecek	لَنْ يُفْعَلْنَ
لَنْ تُنْصَرَ	**Müfred müzekker muhâtab**	Sana (bir erkeğe) asla yardım edilmeyecek	لَنْ تُفْعَلَ
لَنْ تُنْصَرَا	**Tesniye müzekker muhâtab**	Siz ikinize (iki erkeğe) asla yardım edilmeyecek	لَنْ تُفْعَلَا
لَنْ تُنْصَرُوا	**Cem-i müzekker muhâtab**	Size (erkeklere) asla yardım edilmeyecek	لَنْ تُفْعَلُوا
لَنْ تُنْصَرِي	**Müfred müennes muhâtaba**	Sana (bir kadına) asla yardım edilmeyecek	لَنْ تُفْعَلِي
لَنْ تُنْصَرَا	**Tesniye müennes muhâtaba**	Siz ikinize (iki kadına) asla yardım edilmeyecek	لَنْ تُفْعَلَا
لَنْ تُنْصَرْنَ	**Cem-i müennes muhâtaba**	Size (kadınlara) asla yardım edilmeyecek	لَنْ تُفْعَلْنَ
لَنْ أُنْصَرَ	**Nefs-i mütekellim vahde**	Bana asla yardım edilmeyecek	لَنْ أُفْعَلَ
لَنْ نُنْصَرَ	**Nefs-i mütekellim maa'l-gayr**	Bize asla yardım edilmeyecek	لَنْ نُفْعَلَ

Fiil-i Muzârî Te’kîd-i Nefy-i İstikbâl (Meçhûl) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Edat**

İkil ve çoğul sîgalarda cümle munfasıl zamirle başlar; edat ve fiil haberin içindedir. Ayrıca görünmeyen nâib-i fâil gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** لَنْ muzârîyi nasbeder ve gelecekte olumsuzluğu pekiştirir. Ef‘âl-i hamsede nasb, nûnun hazfıyla olur: لَنْ يُنْصَرُوا (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لَنْ يُنْصَرَ الْمَظْلُومُ	Mazluma asla yardım edilmeyecek.
Tesniye müzekker gâib	هُمَا لَنْ يُنْصَرَا	O ikisine (iki erkeğe) asla yardım edilmeyecek.
Cem-i müzekker gâib	هُمْ لَنْ يُنْصَرُوا	Onlara (erkeklere) asla yardım edilmeyecek.
Müfred müennes gâibe	لَنْ تُنْصَرَ فَاطِمَةُ	Fâtıma’ya asla yardım edilmeyecek.
Tesniye müennes gâibe	هُمَا لَنْ تُنْصَرَا	O ikisine (iki kadına) asla yardım edilmeyecek.
Cem-i müennes gâibe	هُنَّ لَنْ يُنْصَرْنَ	Onlara (kadınlara) asla yardım edilmeyecek.
Müfred müzekker muhâtab	لَنْ تُنْصَرَ	Sana (bir erkeğe) asla yardım edilmeyecek.
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْتُمَا لَنْ تُنْصَرَا	Siz ikinize (iki erkeğe) asla yardım edilmeyecek.
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْتُمْ لَنْ تُنْصَرُوا	Size (erkeklere) asla yardım edilmeyecek.
Müfred müennes muhâtaba	لَنْ تُنْصَرِي	Sana (bir kadına) asla yardım edilmeyecek.
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْتُمَا لَنْ تُنْصَرَا	Siz ikinize (iki kadına) asla yardım edilmeyecek.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْتُنَّ لَنْ تُنْصَرْنَ	Size (kadınlara) asla yardım edilmeyecek.
Nefs-i mütekellim vahde	لَنْ أُنْصَرَ	Bana asla yardım edilmeyecek.
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	نَحْنُ لَنْ نُنْصَرَ	Bize asla yardım edilmeyecek.

L-1. لِيَنْصُرْ Emr-i Gâib (Ma‘lûm)

Ne için kullanılır? Karşımızda olmayan birinin bir işi yapmasını istemek için kullanılır: لِيَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا “Zeyd Amr’a yardım etsin”. Türkçedeki üçüncü şahıs emir kipinin (-sın, -sınlar) karşılığıdır. İstek aşağıdan yukarıya, özellikle Allah’a yöneltilirse emir değil dua sayılır: لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ “Rabbin bizim işimizi bitirsin” (Zuhruf 77).

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لِيَنْصُرْ	Müfred müzekker gâib	O (bir erkek) yardım etsin	لِيَفْعُلْ
لِيَنْصُرَا	Tesniye müzekker gâib	O ikisi (iki erkek) yardım etsin	لِيَفْعُلَا
لِيَنْصُرُوا	Cem-i müzekker gâib	Onlar (erkekler) yardım etsinler	لِيَفْعُلُوا
لِتَنْصُرْ	Müfred müennes gâibe	O (bir kadın) yardım etsin	لِتَفْعُلْ
لِتَنْصُرَا	Tesniye müennes gâibe	O ikisi (iki kadın) yardım etsin	لِتَفْعُلَا
لِيَنْصُرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlar (kadınlar) yardım etsinler	لِيَفْعُلْنَ

Emr-i Gâib (Ma‘lûm) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef‘ûl**
Diğer: **Edat**

Emir ve nehiy cümlelerinde fâil, fiile bitişik ya da gizli (müstetir) zamirdir.

Nahiv notu: Lâm-ı emr muzârîyi cezmeder ve ona emir anlamı verir (NH-8). Önüne وَ veya فَ gelirse lâm sakin okunur: فَلْيَنْصُرْ.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لِيَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا	Zeyd Amr’a yardım etsin.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Tesniye müzekker gâib	لِيَنْصُرَا عَمْرًا	O ikisi (iki erkek) Amr'a yardım etsin.
Cem-i müzekker gâib	لِيَنْصُرُوا الْمَظْلُومَ	Onlar (erkekler) mazluma yardım etsinler.
Müfred müennes gâibe	لِتَنْصُرْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ	Fâtıma Zeyneb'e yardım etsin.
Tesniye müennes gâibe	لِتَنْصُرَا الْفَقِيرَةَ	O ikisi (iki kadın) fakir kadına yardım etsin.
Cem-i müennes gâibe	لِيَنْصُرْنَ الْيَتِيمَ	Onlar (kadınlar) yetime yardım etsinler.

Günümüz Arapçasında: Klasik emsilede emr-i gâib yalnızca gâib sîgalarıyla verilir. Oysa lâm-ı emr mütekellim ile de kullanılır ve bu kullanım günümüz Arapçasında çok yaygındır: لِنَنْصُرْ، فَلْنَنْصُرْ “yardım edelim”, لِأَنْصُرْ “yardım edeyim”. Kur'ân'dan örnek: وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ “Sizin günahlarınızı biz yüklenelim” (Ankebût 12). Lâm-ı emr, gâibin ma'lûm ve meçhûlüne, muhâtab ile mütekellimin ise meçhûlüne girer. Mütekellimin ma'lûmunda “biz” ile kullanımı kolaydır, “ben” ile seyrektir. Muhâtabın ma'lûmunda ise en azdır (لِتَنْصُرْ), çünkü onun kendine ait kalıbı vardır: اُنْصُرْ. Başka kitaplarda لِأَنْصُرْ، لِنَنْصُرْ، لِتَنْصُرْ gibi çekimler görürsen şaşırma; hepsi doğrudur, yalnızca kullanım sıklıkları farklıdır.

L-2. لِيُنْصَرْ Emr-i Gâib (Meçhûl)

Ne için kullanılır? Karşımızda olmayan birine bir şey yapılmasını istemek için kullanılır: لِيُنْصَرِ الْمَظْلُومُ “Mazluma yardım edilsin”.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لِيُنْصَرْ	Müfred müzekker gâib	Ona (bir erkeğe) yardım edilsin	لِيُفْعَلْ
لِيُنْصَرَا	Tesniye müzekker gâib	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilsin	لِيُفْعَلَا
لِيُنْصَرُوا	Cem-i müzekker gâib	Onlara (erkeklere) yardım edilsin	لِيُفْعَلُوا

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لِتُنْصَرْ	Müfred müennes gâibe	Ona (bir kadına) yardım edilsin	لِتُفْعَلْ
لِتُنْصَرَا	Tesniye müennes gâibe	O ikisine (iki kadına) yardım edilsin	لِتُفْعَلَا
لِيُنْصَرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlara (kadınlara) yardım edilsin	لِيُفْعَلْنَ

Emr-i Gâib (Meçhûl) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
Diğer: **Edat**

Emir ve nehiy cümlelerinde nâib-i fâil, fiile bitişik ya da gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** Lâm-ı emr muzârîyi cezmeder ve ona emir anlamı verir (NH-8). Önüne وَ veya فَ gelirse lâm sakin okunur: فَلْيُنْصَرْ.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لِيُنْصَرِ الْمَظْلُومُ	Mazluma yardım edilsin.
Tesniye müzekker gâib	لِيُنْصَرَا	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilsin.
Cem-i müzekker gâib	لِيُنْصَرُوا	Onlara (erkeklere) yardım edilsin.
Müfred müennes gâibe	لِتُنْصَرْ فَاطِمَةُ	Fâtıma'ya yardım edilsin.
Tesniye müennes gâibe	لِتُنْصَرَا	O ikisine (iki kadına) yardım edilsin.
Cem-i müennes gâibe	لِيُنْصَرْنَ	Onlara (kadınlara) yardım edilsin.

M-1. لَا يَنْصُرْ Nehy-i Gâib (Ma‘lûm)

Ne için kullanılır? Karşımızda olmayan birinin bir işi yapmamasını istemek için kullanılır: لَا يَنْصُرْ “yardım etmesin”. Türkçedeki -masın, -mesin karşılığıdır. Lâm-ı emr bir işin yapılmasını, lâ-i nâhiye ise yapılmamasını ister.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَا يَنْصُرْ	Müfred müzekker gâib	O (bir erkek) yardım etmesin	لَا يَفْعُلْ
لَا يَنْصُرَا	Tesniye müzekker gâib	O ikisi (iki erkek) yardım etmesin	لَا يَفْعُلَا
لَا يَنْصُرُوا	Cem-i müzekker gâib	Onlar (erkekler) yardım etmesinler	لَا يَفْعُلُوا
لَا تَنْصُرْ	Müfred müennes gâibe	O (bir kadın) yardım etmesin	لَا تَفْعُلْ
لَا تَنْصُرَا	Tesniye müennes gâibe	O ikisi (iki kadın) yardım etmesin	لَا تَفْعُلَا
لَا يَنْصُرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlar (kadınlar) yardım etmesinler	لَا يَفْعُلْنَ

Nehy-i Gâib (Ma‘lûm) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef‘ûl**
Diğer: **Edat**

Emir ve nehiy cümlelerinde fâil, fiile bitişik ya da gizli (müstetir) zamirdir.

Nahiv notu: Lâ-i nâhiye muzârîyi cezmeder ve yasak bildirir. Nâfiye لَا ile karıştırılmamalıdır (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لَا يَنْصُرُ زَيْدٌ عَمْرًا	Zeyd Amr’a yardım etmesin.
Tesniye müzekker gâib	لَا يَنْصُرَا عَمْرًا	O ikisi (iki erkek) Amr’a yardım etmesin.
Cem-i müzekker gâib	لَا يَنْصُرُوا الظَّالِمَ	Onlar (erkekler) zalime yardım etmesinler.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müennes gâibe	لَا تَنْصُرْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ	Fâtıma Zeyneb'e yardım etmesin.
Tesniye müennes gâibe	لَا تَنْصُرَا الظَّالِمَةَ	O ikisi (iki kadın) zalim kadına yardım etmesin.
Cem-i müennes gâibe	لَا يَنْصُرْنَ الْبَاطِلَ	Onlar (kadınlar) bâtıla yardım etmesinler.

Günümüz Arapçasında: Lâ-i nâhiye gâibe ve muhâtaba, ma'lûm ve meçhûl olarak girer. Mütekellime girmesi seyrektir; buna rağmen günümüz yazılarında "unutmayalım" anlamındaki لَا نَنْسَ gibi kullanımlara rastlayabilirsin.

M-2. لَا يُنْصَرْ Nehy-i Gâib (Meçhûl)

Ne için kullanılır? Karşımızda olmayan birine bir şey yapılmamasını istemek için kullanılır: لَا يُنْصَرِ الظَّالِمُ "Zalime yardım edilmesin".

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَا يُنْصَرْ	Müfred müzekker gâib	Ona (bir erkeğe) yardım edilmesin	لَا يُفْعَلْ
لَا يُنْصَرَا	Tesniye müzekker gâib	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilmesin	لَا يُفْعَلَا
لَا يُنْصَرُوا	Cem-i müzekker gâib	Onlara (erkeklere) yardım edilmesin	لَا يُفْعَلُوا
لَا تُنْصَرْ	Müfred müennes gâibe	Ona (bir kadına) yardım edilmesin	لَا تُفْعَلْ
لَا تُنْصَرَا	Tesniye müennes gâibe	O ikisine (iki kadına) yardım edilmesin	لَا تُفْعَلَا
لَا يُنْصَرْنَ	Cem-i müennes gâibe	Onlara (kadınlara) yardım edilmesin	لَا يُفْعَلْنَ

Nehy-i Gâib (Meçhûl) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
Diğer: **Edat**

Emir ve nehiy cümlelerinde nâib-i fâil, fiile bitişik ya da gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** Lâ-i nâhiye muzârîyi cezmeder ve yasak bildirir. Nâfiye لَا ile karıştırılmamalıdır (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	لَا يُنْصَرِ الظَّالِمُ	Zalime yardım edilmesin.
Tesniye müzekker gâib	لَا يُنْصَرَا	O ikisine (iki erkeğe) yardım edilmesin.
Cem-i müzekker gâib	لَا يُنْصَرُوا	Onlara (erkeklere) yardım edilmesin.
Müfred müennes gâibe	لَا تُنْصَرْ فَاطِمَةُ	Fâtıma'ya yardım edilmesin.
Tesniye müennes gâibe	لَا تُنْصَرَا	O ikisine (iki kadına) yardım edilmesin.
Cem-i müennes gâibe	لَا يُنْصَرْنَ	Onlara (kadınlara) yardım edilmesin.

N-1. اُنْصُرْ Emr-i Hâzır (Ma'lûm)

> **Ne için kullanılır?** Karşımızdaki kişiye bir işi yapmasını doğrudan söylemek için kullanılır: اُنْصُرْ "yardım et". Türkçedeki ikinci şahıs emir kipinin karşılığıdır. Muhâtab için emrin kendine ait kalıbı budur; bu yüzden lâm-ı emr almaz.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
اُنْصُرْ	**Müfred müzekker muhâtab**	Sen (bir erkek) yardım et	اُفْعُلْ
اُنْصُرَا	**Tesniye müzekker muhâtab**	Siz ikiniz (iki erkek) yardım edin	اُفْعُلَا
اُنْصُرُوا	**Cem-i müzekker muhâtab**	Siz (erkekler) yardım edin	اُفْعُلُوا

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
أُنْصُرِي	Müfred müennes muhâtaba	Sen (bir kadın) yardım et	أُفْعُلِي
أُنْصُرَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikiniz (iki kadın) yardım edin	أُفْعُلَا
أُنْصُرْنَ	Cem-i müennes muhâtaba	Siz (kadınlar) yardım edin	أُفْعُلْنَ

Emr-i Hâzır (Ma‘lûm) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef‘ûl**

Emir ve nehiy cümlelerinde fâil, fiile bitişik ya da gizli (müstetir) zamirdir.

Nahiv notu: Emir mebnîdir; muzârîsi nasıl meczûm oluyorsa emir de öyle biter (NH-6). أُنْصُرْ ve أُنْصُرِي gibi sîgalarda fâil, müfred müzekkerde gizli أَنْتَ, diğerlerinde bitişik zamirdir (NH-5). Meçhûl emir lâm-ı emr ile yapılır: لِتُنْصَرْ.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker muhâtab	أُنْصُرْ أَخَاكَ	Sen (bir erkek) kardeşine yardım et.
Tesniye müzekker muhâtab	أُنْصُرَا الضَّعِيفَ	Siz ikiniz (iki erkek) zayıfa yardım edin.
Cem-i müzekker muhâtab	أُنْصُرُوا الْحَقَّ	Siz (erkekler) hakka yardım edin.
Müfred müennes muhâtaba	أُنْصُرِي أُخْتَكِ	Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım et.
Tesniye müennes muhâtaba	أُنْصُرَا الْمِسْكِينَةَ	Siz ikiniz (iki kadın) yoksul kadına yardım edin.
Cem-i müennes muhâtaba	أُنْصُرْنَ الْجَارَةَ	Siz (kadınlar) komşu kadına yardım edin.

N-2. لِتُنْصَرْ Emr-i Hâzır (Meçhûl)

Ne için kullanılır? Karşımızdaki kişiye bir şey yapılmasını istemek için kullanılır: لِتُنْصَرْ “sana yardım edilsin”. Emr-i hâzırın meçhûl kalıbı olmadığı için lâm-ı emr kullanılır.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لِتُنْصَرْ	Müfred müzekker muhâtab	Sana (bir erkeğe) yardım edilsin	لِتُفْعَلْ
لِتُنْصَرَا	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilsin	لِتُفْعَلَا
لِتُنْصَرُوا	Cem-i müzekker muhâtab	Size (erkeklere) yardım edilsin	لِتُفْعَلُوا
لِتُنْصَرِي	Müfred müennes muhâtaba	Sana (bir kadına) yardım edilsin	لِتُفْعَلِي
لِتُنْصَرَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilsin	لِتُفْعَلَا
لِتُنْصَرْنَ	Cem-i müennes muhâtaba	Size (kadınlara) yardım edilsin	لِتُفْعَلْنَ

Emr-i Hâzır (Meçhûl) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
Diğer: **Edat**

Emir ve nehiy cümlelerinde nâib-i fâil, fiile bitişik ya da gizli (müstetir) zamirdir.

Nahiv notu: Meçhûl emir, lâm-ı emr ile yapılır: لِتُنْصَرْ. Lâm-ı emr muzârîyi cezmeder; ef`âl-i hamsede nûn düşer: لِتُنْصَرِي ،لِتُنْصَرُوا. Fiile bitişik zamir veya gizli أَنْتَ zamiri nâib-i fâildir (NH-7, NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker muhâtab	لِتُنْصَرْ	Sana (bir erkeğe) yardım edilsin.
Tesniye müzekker muhâtab	لِتُنْصَرَا	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilsin.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Cem-i müzekker muhâtab	لِتُنْصَرُوا	Size (erkeklere) yardım edilsin.
Müfred müennes muhâtaba	لِتُنْصَرِي	Sana (bir kadına) yardım edilsin.
Tesniye müennes muhâtaba	لِتُنْصَرَا	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilsin.
Cem-i müennes muhâtaba	لِتُنْصَرْنَ	Size (kadınlara) yardım edilsin.

Günümüz Arapçasında: Bu kalıp (لِتُنْصَرْ) günümüz Arapçasında çok seyrek kullanılır.

Aynı anlam genellikle başka yollarla ifade edilir.

O-1. لَا تَنْصُرْ Nehy-i Hâzır (Ma'lûm)

Ne için kullanılır? Karşımızdaki kişiye bir işi yapmamasını söylemek için kullanılır: لَا تَنْصُرْ "yardım etme". Türkçedeki olumsuz emir kipinin (-ma, -me) karşılığıdır.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَا تَنْصُرْ	Müfred müzekker muhâtab	Sen (bir erkek) yardım etme	لَا تَفْعُلْ
لَا تَنْصُرَا	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikiniz (iki erkek) yardım etmeyin	لَا تَفْعُلَا
لَا تَنْصُرُوا	Cem-i müzekker muhâtab	Siz (erkekler) yardım etmeyin	لَا تَفْعُلُوا
لَا تَنْصُرِي	Müfred müennes muhâtaba	Sen (bir kadın) yardım etme	لَا تَفْعُلِي
لَا تَنْصُرَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikiniz (iki kadın) yardım etmeyin	لَا تَفْعُلَا
لَا تَنْصُرْنَ	Cem-i müennes muhâtaba	Siz (kadınlar) yardım etmeyin	لَا تَفْعُلْنَ

Nehy-i Hâzır (Ma‘lûm) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef‘ûl**
Diğer: **Edat**

Emir ve nehiy cümlelerinde fâil, fiile bitişik ya da gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** Lâ-i nâhiye muzârîyi cezmeder; ef‘âl-i hamsede nûn düşer: لَا تَنْصُرُوا، لَا تَنْصُرِي (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker muhâtab	لَا تَنْصُرْ ظَالِمًا	Sen (bir erkek) zalim birine yardım etme.
Tesniye müzekker muhâtab	لَا تَنْصُرَا الْكَاذِبَ	Siz ikiniz (iki erkek) yalancıya yardım etmeyin.
Cem-i müzekker muhâtab	لَا تَنْصُرُوا الظَّالِمَ	Siz (erkekler) zalime yardım etmeyin.
Müfred müennes muhâtaba	لَا تَنْصُرِي الظَّالِمَةَ	Sen (bir kadın) zalim kadına yardım etme.
Tesniye müennes muhâtaba	لَا تَنْصُرَا الْكَاذِبَةَ	Siz ikiniz (iki kadın) yalancı kadına yardım etmeyin.
Cem-i müennes muhâtaba	لَا تَنْصُرْنَ الْبَاطِلَ	Siz (kadınlar) bâtıla yardım etmeyin.

O-2. لَا تُنْصَرْ Nehy-i Hâzır (Meçhûl)

> **Ne için kullanılır?** Karşımızdaki kişiye bir şey yapılmamasını istemek için kullanılır: لَا تُنْصَرْ “sana yardım edilmesin”.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَا تُنْصَرْ	**Müfred müzekker muhâtab**	Sana (bir erkeğe) yardım edilmesin	لَا تُفْعَلْ
لَا تُنْصَرَا	**Tesniye müzekker muhâtab**	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilmesin	لَا تُفْعَلَا

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
لَا تُنْصَرُوا	Cem-i müzekker muhâtab	Size (erkeklere) yardım edilmesin	لَا تُفْعَلُوا
لَا تُنْصَرِي	Müfred müennes muhâtaba	Sana (bir kadına) yardım edilmesin	لَا تُفْعَلِي
لَا تُنْصَرَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilmesin	لَا تُفْعَلَا
لَا تُنْصَرْنَ	Cem-i müennes muhâtaba	Size (kadınlara) yardım edilmesin	لَا تُفْعَلْنَ

Nehy-i Hâzır (Meçhûl) – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Nâib-i fâil**
Diğer: **Edat**

Emir ve nehiy cümlelerinde nâib-i fâil, fiile bitişik ya da gizli (müstetir) zamirdir.

> **Nahiv notu:** Lâ-i nâhiye muzârîyi cezmeder; ef'âl-i hamsede nûn düşer: لَا تُنْصَرُوا، لَا تُنْصَرِي (NH-8).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker muhâtab	لَا تُنْصَرْ	Sana (bir erkeğe) yardım edilmesin.
Tesniye müzekker muhâtab	لَا تُنْصَرَا	Siz ikinize (iki erkeğe) yardım edilmesin.
Cem-i müzekker muhâtab	لَا تُنْصَرُوا	Size (erkeklere) yardım edilmesin.
Müfred müennes muhâtaba	لَا تُنْصَرِي	Sana (bir kadına) yardım edilmesin.
Tesniye müennes muhâtaba	لَا تُنْصَرَا	Siz ikinize (iki kadına) yardım edilmesin.
Cem-i müennes muhâtaba	لَا تُنْصَرْنَ	Size (kadınlara) yardım edilmesin.

Ö. نَصْرًا Masdar-ı Gayr-i Mîmî

Ne için kullanılır? İşin kendisini, zamandan bağımsız olarak ve bir isim gibi anmak için kullanılır: نَصْرٌ “yardım, yardım etmek”. Türkçedeki -mak/-mek, -ma/-me ve -iş eklerinin karşılığıdır (yardım etmek, yardım ediş). Türemiş isimlerin hepsi masdardan çıkar.

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
Masdar	نَصْرٌ Yardım etmek, yardım	نَصْرَانِ (نَصْرَيْنِ) İki yardım	نَصْرَاتٌ Yardımlar

Örnek Cümleler

İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Kalıp kelime** • **Diğer kelimeler**

Nahiv notu: Masdar isimdir; cümlede mübtedâ, haber, mef‘ûl vb. olabilir. نَصْرُ الْمَظْلُومِ وَاجِبٌ örneğinde masdar mübtedâ ve muzâf, ondan sonraki isim muzâfun ileyhtir (NH-3).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred	نَصْرُ الْمَظْلُومِ وَاجِبٌ	Mazluma yardım etmek bir görevdir.
Tesniye	هَذَانِ نَصْرَانِ عَظِيمَانِ	Bunlar iki büyük yardımdır.
Cem	هَذِهِ نَصْرَاتٌ كَثِيرَةٌ	Bunlar birçok yardımdır.

P. نَاصِرٌ İsm-i Fâil

Ne için kullanılır? İşi yapan kişiyi anlatmak için kullanılır: نَاصِرٌ "yardım eden, yardımcı".

Türkçedeki -an/-en sıfat-fiilinin ve -ıcı ekinin karşılığıdır. İsm-i fâil, kişide kalıcı bir huyu değil, yapılan bir işi bildirir; kalıcı huyu sıfat-ı müşebbehe anlatır.

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
Müzekker	نَاصِرٌ Yardım eden (bir erkek)	نَاصِرَانِ (نَاصِرَيْنِ) Yardım eden iki erkek	نَاصِرُونَ (نَاصِرِينَ) نُصَّارٌ، نُصَّرٌ، نَصَرَةٌ Yardım eden erkekler
Müennes	نَاصِرَةٌ Yardım eden (bir kadın)	نَاصِرَتَانِ (نَاصِرَتَيْنِ) Yardım eden iki kadın	نَاصِرَاتٌ نَوَاصِرُ Yardım eden kadınlar

Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Mef'ûl**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Kalıp kelime**

Nahiv notu: İsm-i fâil cümlede çoğunlukla haber olur ve sayı ile cinsiyette mübtedâya uyar (NH-3). Fiili gibi mef'ûl bih de alabilir: نَاصِرٌ أَخَاهُ (NH-11).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker	زَيْدٌ نَاصِرٌ أَخَاهُ	Zeyd kardeşine yardım eden biridir.
Tesniye müzekker	الْوَلَدَانِ نَاصِرَانِ صَدِيقَهُمَا	İki çocuk arkadaşlarına yardım edenlerdir.
Cem-i müzekker	الْمُسْلِمُونَ نَاصِرُونَ الْحَقَّ	Müslümanlar hakka yardım edenlerdir.
Müfred müennes	فَاطِمَةُ نَاصِرَةٌ جَارَتَهَا	Fâtıma komşusuna yardım eden biridir.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Tesniye müennes	الْبِنْتَانِ نَاصِرَتَانِ أُمَّهُمَا	İki kız annelerine yardım edenlerdir.
Cem-i müennes	الْمُؤْمِنَاتُ نَاصِرَاتٌ الْيَتِيمَ	Mümin kadınlar yetime yardım edenlerdir.

Günümüz Arapçasında: İsm-i fâil, özellikle hareket bildiren fiillerde, şimdiki ve yakın gelecek zaman anlamında çok kullanılır: أَنَا ذَاهِبٌ "gidiyorum, gideceğim".

R. مَنْصُورٌ İsm-i Mef'ûl

Ne için kullanılır? Yapılan iş/eylemden etkilenen kişiyi ya da şeyi anlatmak için kullanılır: مَنْصُورٌ "yardım edilen, yardım görmüş".

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
Müzekker	مَنْصُورٌ Yardım edilen (bir erkek)	مَنْصُورَانِ (مَنْصُورَيْنِ) Yardım edilen iki erkek	مَنْصُورُونَ (مَنْصُورِينَ) مَنَاصِيرُ Yardım edilen erkekler
Müennes	مَنْصُورَةٌ Yardım edilen (bir kadın)	مَنْصُورَتَانِ (مَنْصُورَتَيْنِ) Yardım edilen iki kadın	مَنْصُورَاتٌ Yardım edilen kadınlar

Örnek Cümleler

İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Kalıp kelime**

مَفْعُولٌ vezninin kırık çoğulu مَفَاعِيلُ veznindedir: مَنَاصِيرُ.

> **Nahiv notu:** İsm-i mef'ûl, işten etkilenen kişiyi/şeyi gösterir; cümlede haber olduğunda mübtedâya uyar (NH-3).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker	الْمَظْلُومُ مَنْصُورٌ	Mazlum yardım görmüştür.
Tesniye müzekker	الْمُجَاهِدَانِ مَنْصُورَانِ	İki mücahit yardım görmüştür.
Cem-i müzekker	الْمُؤْمِنُونَ مَنْصُورُونَ	Müminler yardım görmüştür.
Müfred müennes	الْمَظْلُومَةُ مَنْصُورَةٌ	Mazlum kadın yardım görmüştür.
Tesniye müennes	الْأُخْتَانِ مَنْصُورَتَانِ	İki kız kardeş yardım görmüştür.
Cem-i müennes	الْيَتِيمَاتُ مَنْصُورَاتٌ	Yetim kızlar yardım görmüştür.

S. مَنْصَرٌ İsm-i Zamân / İsm-i Mekân / Masdar-ı Mîmî

Ne için kullanılır? İşin yapıldığı yeri ya da zamanı anlatmak için kullanılır: مَنْصَرٌ "yardım yeri, yardım vakti". Örnekler: مَطْلَعُ الْفَجْرِ "fecrin doğuş vakti", مَغْرِبُ الشَّمْسِ "güneşin battığı yer". Aynı kalıp mîmî masdar da olabilir (مَنْصَرٌ "yardım"). Hangisinin kastedildiği bağlamdan anlaşılır. Sülâsî mücerred dışındaki fiillerde bu kalıp ism-i mef'ûl ile de aynıdır: مُرْتَقَى الْجَبَلِ "dağın tırmanılan yeri" (mekân), هَذَا الْأَمْرُ مُنْتَظَرٌ "Bu iş beklenen bir iştir" (ism-i mef'ûl).

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
İsm-i zamân / mekân	مَنْصَرٌ Yardım etme zamanı / yeri	مَنْصَرَانِ (مَنْصَرَيْنِ) İki yardım zamanı / yeri	مَنَاصِرُ Yardım zamanları / yerleri

Örnek Cümleler

İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Kalıp kelime** • **Diğer kelimeler**

Nahiv notu: فِي مَنْصَرِ الْمَظْلُومِ أَجْرٌ örneğinde haber şibh-i cümledir ve mübtedâ nekre olduğu için öne geçmiştir (NH-4).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred (mekân)	الْمَسْجِدُ مَنْصَرُ الْفُقَرَاءِ	Mescit fakirlere yardım yeridir.
Müfred (zamân)	رَمَضَانُ مَنْصَرُ الْمَسَاكِينِ	Ramazan yoksullara yardım zamanıdır.
Müfred (masdar-ı mîmî)	فِي مَنْصَرِ الْمَظْلُومِ أَجْرٌ	Mazluma yardım etmekte sevap vardır.
Tesniye	هَذَانِ مَنْصَرَانِ لِلْمُحْتَاجِينَ	Bunlar muhtaçlar için iki yardım yeridir.
Cem	الْمَسَاجِدُ مَنَاصِرُ الْفُقَرَاءِ	Mescitler fakirlere yardım yerleridir.

Ş. مِنْصَرٌ İsm-i Âlet

Ne için kullanılır? İşin hangi aletle yapıldığını anlatmak için kullanılır: مِبْرَدٌ “eğe”, مِنْشَارٌ “testere”, مِكْنَسَةٌ “süpürge”. Türkçedeki -gaç/-geç (süzgeç, kıskaç) ve -acak/-ecek (açacak) eklerinin karşılığıdır. Üç kalıbı vardır: مِفْعَلٌ، مِفْعَلَةٌ، مِفْعَالٌ.

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
İsm-i âlet	مِنْصَرٌ Yardım etme aleti	مِنْصَرَانِ (مِنْصَرَيْنِ) İki yardım aleti	مَنَاصِرُ Yardım aletleri

Örnek Cümleler

İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Kalıp kelime** • **Diğer kelimeler**

Nahiv notu: İsm-i âlet bir isimdir; cümlede mübtedâ, haber veya muzâf olarak kullanılır (NH-3). Dikkat: مِنْصَرٌ sözlükte yerleşik bir alet adı değildir, kalıbı göstermek için türetilmiştir. Örnekler: مِفْتَاحٌ (anahtar), مِبْرَدٌ (eğe), مِنْشَارٌ (testere).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred	الْعِلْمُ مِنْصَرُ الْإِنْسَانِ	İlim insanın yardım aletidir.
Tesniye	الْعِلْمُ وَالصَّبْرُ مِنْصَرَانِ لِلْمُؤْمِنِ	İlim ve sabır, mümin için iki yardım aletidir.
Cem	الْكُتُبُ مَنَاصِرُ الطَّالِبِ	Kitaplar öğrencinin yardım aletleridir.

Günümüz Arapçasında: Makine adları için فَعَّالَةٌ kalıbı da yaygınlaşmıştır: غَسَّالَةٌ “çamaşır makinesi”, ثَلَّاجَةٌ “buzdolabı”.

T. نَصْرَةٌ / نِصْرَةٌ Masdar Binâ-i Merre ve Binâ-i Nev‘

Ne için kullanılır? Binâ-i merre, bir işin kaç kere yapıldığını bildirir: نَصَرْتُهُ نَصْرَةً “Ona bir kere yardım ettim”. Türkçede “bir kere, bir defa” ile karşılanır. Binâ-i nev‘ ise işin nasıl, ne türlü yapıldığını bildirir; “nasıl bir yardım?” sorusunun cevabıdır: عَاشَ عِيشَةً حَسَنَةً “Güzel bir hayat yaşadı”, مَاتَ مِيتَةً سَيِّئَةً “Kötü bir ölümle öldü”. Türkçede “... gibi, ... türlü” ile karşılanır. Bu kalıpla birlikte ya bir sıfat söylenir ya da tamlama kurulur: نَصَرْتُهُ نِصْرَةَ الْأَخِ “Ona kardeşin yardımı gibi yardım ettim”. Söylenmezse anlam bağlamdan anlaşılır. Sülâsî olmayan fiillerde nev‘ anlamı, masdarı sıfatla nitelemekle verilir: أَكْرَمْتُهُ إِكْرَامًا عَظِيمًا “Ona büyük bir ikramda bulundum”.

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
Binâ-i merre	نَصْرَةٌ Bir kere yardım etmek	نَصْرَتَانِ (نَصْرَتَيْنِ) İki kere yardım etmek	نَصْرَاتٌ Birkaç kere yardım etmek
Binâ-i nev‘	نِصْرَةٌ Bir nevi yardım etmek	نِصْرَتَانِ (نِصْرَتَيْنِ) İki nevi yardım etmek	نِصْرَاتٌ Çeşitli nevilerde yardım etmek

Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil** • **Mef‘ûl**
Diğer: **Kalıp kelime (mef‘ûl-i mutlak)** • **Diğer kelimeler**

> **Nahiv notu:** Merre ve nev‘ masdarları cümlede çoğunlukla mef‘ûl-i mutlak olur ve mansûbtur; merre sayıyı, nev‘ çeşidi bildirir (NH-9).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Merre – müfred	نَصَرْتُهُ نَصْرَةً	Ona bir kere yardım ettim.
Merre – tesniye	نَصَرْتُهُ نَصْرَتَيْنِ	Ona iki kere yardım ettim.
Merre – cem	نَصَرْتُهُ نَصْرَاتٍ	Ona birkaç kere yardım ettim.
Nev‘ – müfred	نَصَرَهُ نِصْرَةَ الْأَخِ	Ona kardeş yardımı gibi yardım etti.
Nev‘ – tesniye	نَصَرَهُمَا نِصْرَتَيْنِ مُخْتَلِفَتَيْنِ	O ikisine iki farklı şekilde yardım etti.
Nev‘ – cem	نَصَرَهُمْ نِصْرَاتٍ مُخْتَلِفَةً	Onlara çeşitli şekillerde yardım etti.

U. نُصَيِّرٌ İsm-i Tasğîr

> **Ne için kullanılır?** Türkçedeki -cik/-cağız ekinin karşılığıdır ve dört amaçla kullanılır: 1) azlık bildirmek: دُرَيْهِمَاتٌ “üç beş dirhem”; 2) küçümsemek: كُتَيِّبٌ “kitapçık”; 3) zaman, yer ya da miktarda yakınlık bildirmek: قُبَيْلَ الْمَغْرِبِ “akşamdan hemen önce”, بُعَيْدَ الْعِشَاءِ “yatsıdan biraz sonra”; 4) sevgi göstermek: بُنَيَّ “yavrum”, أُخَيَّ “kardeşçiğim”.

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
Müzekker	نُصَيِّرٌ Küçük bir yardım	نُصَيِّرَانِ (نُصَيِّرَيْنِ) İki küçük yardım	نُصَيِّرُونَ (نُصَيِّرِينَ) Küçük yardımlar (yalnızca şeklî çekim)

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
Müennes	نُصَيْرَةٌ Küçük bir yardım (müennes)	نُصَيْرَتَانِ (نُصَيْرَتَيْنِ) İki küçük yardım (müennes)	نُصَيْرَاتٌ Küçük yardımlar (müennes)

Örnek Cümleler

İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Kalıp kelime**

Emsile'de çekim kalıbı öğretmek için yapılır; bazı sîgalar günlük dilde kullanılmaz.

Nahiv notu: İsm-i tasğîr ismin küçültülmüş hâlidir; cümlede diğer isimler gibi i'râb alır. Haber olduğunda mübtedâya uyar (NH-3). Burada نُصَيْرٌ, masdar olan نَصْرٌ kelimesinin küçültülmüş hâlidir. "Küçük yardımcı" denmek istenirse ism-i fâil نَاصِرٌ küçültülür: نُوَيْصِرٌ (çoğulu نُوَيْصِرُونَ).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker	هَذَا نُصَيْرٌ	Bu küçük bir yardımdır.
Tesniye müzekker	هَذَانِ نُصَيْرَانِ	Bunlar iki küçük yardımdır.
Cem-i müzekker	نُصَيْرُونَ	Yalnızca şeklî (kalıp) çekimdir: "yardım" akıllı bir varlık olmadığı için cem-i müzekker sâlim ile çoğullanmaz. Doğru çoğul cem-i müennes kalıbıdır (bk. son satır).
Müfred müennes	هَذِهِ نُصَيْرَةٌ	Bu küçük bir yardımdır.
Tesniye müennes	هَاتَانِ نُصَيْرَتَانِ	Bunlar iki küçük yardımdır.
Cem-i müennes	هَذِهِ نُصَيْرَاتٌ	Bunlar küçük yardımlardır.

Günümüz Arapçasında: Tasğîr kalıbıyla yeni kelime pek üretilmez; ama bazı tasğîrli kelimeler gazete dilinde çok sık geçer: قُبَيْلَ “-den hemen önce”, بُعَيْدَ “-den hemen sonra”, كُتَيِّبٌ “broşür, kitapçık”.

Ü. نَصْرِيٌّ İsm-i Mensûb

Ne için kullanılır? Bir şeyin bir yere, bir kişiye ya da bir kavrama ait olduğunu bildirmek için kullanılır: مِصْرِيٌّ “Mısırlı”, دِمَشْقِيٌّ “Şamlı”. Türkçedeki -lı/-li ve -î (ilmî, İslâmî) eklerinin karşılığıdır. Bazen mübâlağa için de kullanılır: أَحْمَرِيٌّ “kıpkırmızı”.

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
Müzekker	نَصْرِيٌّ Yardıma mensup (bir erkek)	نَصْرِيَّانِ (نَصْرِيَّيْنِ) Yardıma mensup iki erkek	نَصْرِيُّونَ (نَصْرِيِّينَ) Yardıma mensup erkekler
Müennes	نَصْرِيَّةٌ Yardıma mensup (bir kadın)	نَصْرِيَّتَانِ (نَصْرِيَّتَيْنِ) Yardıma mensup iki kadın	نَصْرِيَّاتٌ Yardıma mensup kadınlar

Örnek Cümleler

İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Kalıp kelime**

Nahiv notu: İsm-i mensûb sıfat gibi kullanılır; haber olduğunda mübtedâya sayı ve cinsiyette uyar (NH-3). Nispet yalnızca aitlik bildirir; "yardımsever" gibi bir anlam bu kalıptan kendiliğinden çıkmaz, ancak bağlamdan ve sözlükten anlaşılır. نَصْرِيٌّ burada kalıbı göstermek için türetilmiştir; yerleşik örnekler: عَرَبِيٌّ، مِصْرِيٌّ، عِلْمِيٌّ.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker	زَيْدٌ نَصْرِيٌّ	Zeyd yardıma mensuptur.
Tesniye müzekker	الرَّجُلَانِ نَصْرِيَّانِ	İki adam yardıma mensuptur.
Cem-i müzekker	الْمُسْلِمُونَ نَصْرِيُّونَ	Müslümanlar yardıma mensuptur.
Müfred müennes	فَاطِمَةُ نَصْرِيَّةٌ	Fâtıma yardıma mensuptur.
Tesniye müennes	الْأُخْتَانِ نَصْرِيَّتَانِ	İki kız kardeş yardıma mensuptur.
Cem-i müennes	الْمُؤْمِنَاتُ نَصْرِيَّاتٌ	Mümin kadınlar yardıma mensuptur.

Günümüz Arapçasında: Nispet, günümüz Arapçasının en çok kelime üreten kalıplarından biridir: اِقْتِصَادِيٌّ "ekonomik", دُوَلِيٌّ "uluslararası". Sonuna tâ eklenince soyut bir kavram adı olur (masdar-ı sınâî): إِنْسَانِيَّةٌ "insanlık", حُرِّيَّةٌ "özgürlük".

V. نَصَّارٌ Mübâlağa-i İsm-i Fâil

Ne için kullanılır? Bir işi çok yapanı, onu alışkanlık hâline getireni anlatmak için kullanılır: نَصَّارٌ "çok yardım eden", عَلَّامَةٌ "çok bilen", أَكُولٌ "çok yiyen". Türkçede "çok ..." ya da -gan/-kan (çalışkan) ile karşılanır. Bir işi çok yapmak, onu kişide kalıcı bir huya dönüştürür. Bu vezinlerin bir kısmı semâîdir, yani her fiilden türetilemez; en yaygınları فَعِلٌ ve فَعَّالٌ، مِفْعَالٌ، فَعُولٌ، فَعِيلٌ kalıplarıdır.

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
Müzekker	نَصَّارٌ Çok yardım eden (bir erkek)	نَصَّارَانِ (نَصَّارَيْنِ) Çok yardım eden iki erkek	نَصَّارُونَ (نَصَّارِينَ) Çok yardım eden erkekler
Müennes	نَصَّارَةٌ Çok yardım eden (bir kadın)	نَصَّارَتَانِ (نَصَّارَتَيْنِ) Çok yardım eden iki kadın	نَصَّارَاتٌ Çok yardım eden kadınlar

Örnek Cümleler

İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Kalıp kelime** • **Diğer kelimeler**

Nahiv notu: Mübâlağa sîgası ism-i fâil gibidir (NH-11).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker	زَيْدٌ نَصَّارٌ لِلْمَظْلُومِ	Zeyd mazluma çok yardım edendir.
Tesniye müzekker	الْأَخَوَانِ نَصَّارَانِ لِلضَّعِيفِ	İki kardeş zayıfa çok yardım edendir.
Cem-i müzekker	الْمُؤْمِنُونَ نَصَّارُونَ لِلْحَقِّ	Müminler hakka çok yardım edenlerdir.
Müfred müennes	فَاطِمَةُ نَصَّارَةٌ لِلْيَتِيمِ	Fâtıma yetime çok yardım edendir.
Tesniye müennes	الْأُخْتَانِ نَصَّارَتَانِ لِلْفَقِيرِ	İki kız kardeş fakire çok yardım edendir.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Cem-i müennes	الْمُؤْمِنَاتُ نَصَّارَاتٌ لِلْمِسْكِينِ	Mümin kadınlar yoksula çok yardım edenlerdir.

Y. أَنْصَرُ İsm-i Tafdîl

Ne için kullanılır? İki şeyden birinin bir özellikte diğerinden üstün olduğunu söylemek için kullanılır: زَيْدٌ أَنْصَرُ مِنْ عَمْرٍو "Zeyd, Amr'dan daha çok yardım eder". مِنْ ile kullanıldığında Türkçedeki "daha", harf-i tarifle kullanıldığında "en" karşılığıdır.

Sîga	Müfred	Tesniye	Cem
Müzekker	أَنْصَرُ En / daha çok yardım eden (erkek)	أَنْصَرَانِ (أَنْصَرَيْنِ) En çok yardım eden iki erkek	أَنْصَرُونَ (أَنْصَرِينَ) أَنَاصِرُ En çok yardım eden erkekler
Müennes	نُصْرَى En çok yardım eden (kadın)	نُصْرَيَانِ (نُصْرَيَيْنِ) En çok yardım eden iki kadın	نُصْرَيَاتٌ نُصَرٌ En çok yardım eden kadınlar

Örnek Cümleler

İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Kalıp kelime** • **Diğer kelimeler**

Nahiv notu: مِنْ ile kullanılan ism-i tafdîl müfred müzekker kalır; harf-i tarifli olan mevsufuna uyar. Bu yüzden ikil ve çoğul örnekler harf-i tarifle kurulmuştur (NH-3).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker	زَيْدٌ أَنْصَرُ مِنْ عَمْرٍو	Zeyd, Amr'dan daha çok yardım eder.
Tesniye müzekker	هُمَا الْأَنْصَرَانِ	En çok yardım eden ikisi onlardır.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Cem-i müzekker	هُمُ الْأَنْصَرُونَ	En çok yardım edenler onlardır.
Müfred müennes	فَاطِمَةُ هِيَ النُّصْرَى	En çok yardım eden Fâtıma'dır.
Tesniye müennes	هُمَا النُّصْرَيَانِ	En çok yardım eden iki kadın onlardır.
Cem-i müennes	هُنَّ النُّصْرَيَاتُ	En çok yardım eden kadınlar onlardır.

Z-1. مَا أَنْصَرَهُ Fiil-i Taaccüb-i Evvel

Ne için kullanılır? Bir kişinin bir özelliğine hayret ettiğimizi, o özelliği çok bulduğumuzu dile getirmek için kullanılır: مَا أَنْصَرَهُ! "Ne çok yardım ediyor!". Türkçedeki "Ne ...!", "Ne kadar da ...!" ünlem cümlelerinin karşılığıdır. Hayret başka sözlerle de anlatılabilir (سُبْحَانَ اللهِ!، لِلّٰهِ دَرُّهُ!); ama bunun için konulmuş iki özel kalıp vardır: مَا أَفْعَلَهُ ve أَفْعِلْ بِهِ.

Dikkat: Taaccüb fiili şahsa göre çekilmez; kalıp hep aynı kalır. Bu tabloda 14 ayrı fiil çekimi değil, sabit kalıbın, hayret edilen kişiyi gösteren farklı zamirlerle kullanımı gösterilmiştir.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
مَا أَنْصَرَهُ	Müfred müzekker gâib	O (bir erkek) ne çok yardım ediyor!	مَا أَفْعَلَهُ
مَا أَنْصَرَهُمَا	Tesniye müzekker gâib	O ikisi (iki erkek) ne çok yardım ediyor!	مَا أَفْعَلَهُمَا
مَا أَنْصَرَهُمْ	Cem-i müzekker gâib	Onlar (erkekler) ne çok yardım ediyor!	مَا أَفْعَلَهُمْ
مَا أَنْصَرَهَا	Müfred müennes gâibe	O (bir kadın) ne çok yardım ediyor!	مَا أَفْعَلَهَا
مَا أَنْصَرَهُمَا	Tesniye müennes gâibe	O ikisi (iki kadın) ne çok yardım ediyor!	مَا أَفْعَلَهُمَا
مَا أَنْصَرَهُنَّ	Cem-i müennes gâibe	Onlar (kadınlar) ne çok yardım ediyor!	مَا أَفْعَلَهُنَّ
مَا أَنْصَرَكَ	Müfred müzekker muhâtab	Sen (bir erkek) ne çok yardım ediyorsun!	مَا أَفْعَلَكَ
مَا أَنْصَرَكُمَا	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikiniz (iki erkek) ne çok yardım ediyorsunuz!	مَا أَفْعَلَكُمَا
مَا أَنْصَرَكُمْ	Cem-i müzekker muhâtab	Siz (erkekler) ne çok yardım ediyorsunuz!	مَا أَفْعَلَكُمْ
مَا أَنْصَرَكِ	Müfred müennes muhâtaba	Sen (bir kadın) ne çok yardım ediyorsun!	مَا أَفْعَلَكِ
مَا أَنْصَرَكُمَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikiniz (iki kadın) ne çok yardım ediyorsunuz!	مَا أَفْعَلَكُمَا

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
مَا أَنْصَرَكُنَّ	Cem-i müennes muhâtaba	Siz (kadınlar) ne çok yardım ediyorsunuz!	مَا أَفْعَلَكُنَّ
مَا أَنْصَرَنِي	Nefs-i mütekellim vahde	Ben ne çok yardım ediyorum!	مَا أَفْعَلَنِي
مَا أَنْصَرَنَا	Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	Biz ne çok yardım ediyoruz!	مَا أَفْعَلَنَا

Fiil-i Taaccüb-i Evvel – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Mef'ûl**
İsim cümlesinde: **Mübtedâ** • **Haber**
Diğer: **Diğer kelimeler**

مَا mübtedâdır; أَنْصَرَ mâzî fiildir, fâili gizli هُوَ zamiridir; ardından gelen zamir veya isim mef'ûldür.

Fiil cümlesi haberdir. Taaccüb sîgası lafızda mâzîdir, ama geçmiş zaman bildirmez; hayret ve yoğunluk bildirir. Bu yüzden "ne çok yardım ediyor!" diye çevrilir.

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	مَا أَنْصَرَ زَيْدًا لِلْمَظْلُومِ	Zeyd mazluma ne çok yardım ediyor!
Tesniye müzekker gâib	مَا أَنْصَرَهُمَا لِلضَّعِيفِ	O ikisi (iki erkek) zayıfa ne çok yardım ediyor!
Cem-i müzekker gâib	مَا أَنْصَرَهُمْ لِلْحَقِّ	Onlar (erkekler) hakka ne çok yardım ediyor!
Müfred müennes gâibe	مَا أَنْصَرَ فَاطِمَةَ لِلْيَتِيمِ	Fâtıma yetime ne çok yardım ediyor!
Tesniye müennes gâibe	مَا أَنْصَرَهُمَا لِلْفَقِيرَةِ	O ikisi (iki kadın) fakir kadına ne çok yardım ediyor!
Cem-i müennes gâibe	مَا أَنْصَرَهُنَّ لِلْجَارَةِ	Onlar (kadınlar) komşu kadına ne çok yardım ediyor!
Müfred müzekker muhâtab	مَا أَنْصَرَكَ لِأَخِيكَ	Sen (bir erkek) kardeşine ne çok yardım ediyorsun!
Tesniye müzekker muhâtab	مَا أَنْصَرَكُمَا لِلضَّعِيفِ	Siz ikiniz (iki erkek) zayıfa ne çok yardım ediyorsunuz!
Cem-i müzekker muhâtab	مَا أَنْصَرَكُمْ لِلْحَقِّ	Siz (erkekler) hakka ne çok yardım ediyorsunuz!

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müennes muhâtaba	مَا أَنْصَرَكِ لِأُخْتِكِ	Sen (bir kadın) kız kardeşine ne çok yardım ediyorsun!
Tesniye müennes muhâtaba	مَا أَنْصَرَكُمَا لِلْمِسْكِينَةِ	Siz ikiniz (iki kadın) yoksul kadına ne çok yardım ediyorsunuz!
Cem-i müennes muhâtaba	مَا أَنْصَرَكُنَّ لِلْجَارَةِ	Siz (kadınlar) komşu kadına ne çok yardım ediyorsunuz!
Nefs-i mütekellim vahde	مَا أَنْصَرَنِي لِصَدِيقِي	Ben arkadaşıma ne çok yardım ediyorum!
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	مَا أَنْصَرَنَا لِلْمَظْلُومِينَ	Biz mazlumlara ne çok yardım ediyoruz!

Z-2. أَنْصِرْ بِهِ Fiil-i Taaccüb-i Sânî

Ne için kullanılır? Taaccüb-i evvel ile aynı anlamı taşır; iki kalıp arasında anlam farkı yoktur: أَنْصِرْ بِهِ! "Ne kadar da çok yardım ediyor!". Kalıp emir sîgasında olsa da emir değildir.

Dikkat: Taaccüb fiili şahsa göre çekilmez; kalıp hep aynı kalır. Bu tabloda 14 ayrı fiil çekimi değil, sabit kalıbın, hayret edilen kişiyi gösteren farklı zamirlerle kullanımı gösterilmiştir.

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
أَنْصِرْ بِهِ	**Müfred müzekker gâib**	O (bir erkek) ne kadar da çok yardım ediyor!	أَفْعِلْ بِهِ
أَنْصِرْ بِهِمَا	**Tesniye müzekker gâib**	O ikisi (iki erkek) ne kadar da çok yardım ediyor!	أَفْعِلْ بِهِمَا
أَنْصِرْ بِهِمْ	**Cem-i müzekker gâib**	Onlar (erkekler) ne kadar da çok yardım ediyor!	أَفْعِلْ بِهِمْ
أَنْصِرْ بِهَا	**Müfred müennes gâibe**	O (bir kadın) ne kadar da çok yardım ediyor!	أَفْعِلْ بِهَا
أَنْصِرْ بِهِمَا	**Tesniye müennes gâibe**	O ikisi (iki kadın) ne kadar da çok yardım ediyor!	أَفْعِلْ بِهِمَا

Kelime	Sîga (Kelime Çeşidi)	Anlam	Vezin
أَنْصِرْ بِهِنَّ	Cem-i müennes gâibe	Onlar (kadınlar) ne kadar da çok yardım ediyor!	أَفْعِلْ بِهِنَّ
أَنْصِرْ بِكَ	Müfred müzekker muhâtab	Sen (bir erkek) ne kadar da çok yardım ediyorsun!	أَفْعِلْ بِكَ
أَنْصِرْ بِكُمَا	Tesniye müzekker muhâtab	Siz ikiniz (iki erkek) ne kadar da çok yardım ediyorsunuz!	أَفْعِلْ بِكُمَا
أَنْصِرْ بِكُمْ	Cem-i müzekker muhâtab	Siz (erkekler) ne kadar da çok yardım ediyorsunuz!	أَفْعِلْ بِكُمْ
أَنْصِرْ بِكِ	Müfred müennes muhâtaba	Sen (bir kadın) ne kadar da çok yardım ediyorsun!	أَفْعِلْ بِكِ
أَنْصِرْ بِكُمَا	Tesniye müennes muhâtaba	Siz ikiniz (iki kadın) ne kadar da çok yardım ediyorsunuz!	أَفْعِلْ بِكُمَا
أَنْصِرْ بِكُنَّ	Cem-i müennes muhâtaba	Siz (kadınlar) ne kadar da çok yardım ediyorsunuz!	أَفْعِلْ بِكُنَّ
أَنْصِرْ بِي	Nefs-i mütekellim vahde	Ben ne kadar da çok yardım ediyorum!	أَفْعِلْ بِي
أَنْصِرْ بِنَا	Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	Biz ne kadar da çok yardım ediyoruz!	أَفْعِلْ بِنَا

Fiil-i Taaccüb-i Sânî – Örnek Cümleler

Fiil cümlesinde: **Fiil** • **Fâil**
Diğer: **Harf-i cer** • **Diğer kelimeler**

أَنْصِرْ emir sîgasında mâzî fiildir; بِ zâid harf-i cerdir; ondan sonraki zamir veya isim lafzen mecrûr, mahallen merfû' fâildir. Bu sîga da lafızda emir, anlamda ise şimdiki/geniş zamandır (bk. Z-1).

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Müfred müzekker gâib	أَنْصِرْ بِزَيْدٍ لِلْمَظْلُومِ	Zeyd mazluma ne kadar da çok yardım ediyor!
Tesniye müzekker gâib	أَنْصِرْ بِهِمَا لِلضَّعِيفِ	O ikisi (iki erkek) zayıfa ne kadar da çok yardım ediyor!

Sîga	Örnek Cümle	Türkçe Anlamı
Cem-i müzekker gâib	أَنْصِرْ بِهِمْ لِلْحَقِّ	Onlar (erkekler) hakka ne kadar da çok yardım ediyor!
Müfred müennes gâibe	أَنْصِرْ بِفَاطِمَةَ لِلْيَتِيمِ	Fâtıma yetime ne kadar da çok yardım ediyor!
Tesniye müennes gâibe	أَنْصِرْ بِهِمَا لِلْفَقِيرَةِ	O ikisi (iki kadın) fakir kadına ne kadar da çok yardım ediyor!
Cem-i müennes gâibe	أَنْصِرْ بِهِنَّ لِلْجَارَةِ	Onlar (kadınlar) komşu kadına ne kadar da çok yardım ediyor!
Müfred müzekker muhâtab	أَنْصِرْ بِكَ لِأَخِيكَ	Sen (bir erkek) kardeşine ne kadar da çok yardım ediyorsun!
Tesniye müzekker muhâtab	أَنْصِرْ بِكُمَا لِلضَّعِيفِ	Siz ikiniz (iki erkek) zayıfa ne kadar da çok yardım ediyorsunuz!
Cem-i müzekker muhâtab	أَنْصِرْ بِكُمْ لِلْحَقِّ	Siz (erkekler) hakka ne kadar da çok yardım ediyorsunuz!
Müfred müennes muhâtaba	أَنْصِرْ بِكِ لِأُخْتِكِ	Sen (bir kadın) kız kardeşine ne kadar da çok yardım ediyorsun!
Tesniye müennes muhâtaba	أَنْصِرْ بِكُمَا لِلْمِسْكِينَةِ	Siz ikiniz (iki kadın) yoksul kadına ne kadar da çok yardım ediyorsunuz!
Cem-i müennes muhâtaba	أَنْصِرْ بِكُنَّ لِلْجَارَةِ	Siz (kadınlar) komşu kadına ne kadar da çok yardım ediyorsunuz!
Nefs-i mütekellim vahde	أَنْصِرْ بِي لِصَدِيقِي	Ben arkadaşıma ne kadar da çok yardım ediyorum!
Nefs-i mütekellim maa'l-gayr	أَنْصِرْ بِنَا لِلْمَظْلُومِينَ	Biz mazlumlara ne kadar da çok yardım ediyoruz!

Günümüz Arapçasında: Hayret bildirmek için en çok birinci kalıp kullanılır: مَا أَجْمَلَ! “Ne güzel!”. أَفْعِلْ بِهِ kalıbı daha çok edebî metinlerde ve Kur’ân’da görülür: أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ “Ne iyi işitir, ne iyi görürler!” (Meryem 38).

Değerlendirme Testi

اِخْتِبَارٌ

Aşağıdaki 50 cümlenin çoğu kitaptaki örnek cümlelerden alınmıştır. Her cümlede fiilin yeri boş bırakılmıştır. Cümlenin altındaki Türkçe anlamı dikkate alarak boşluğa gelecek doğru fiili işaretle. Fiilin zamanına (mâzî, muzârî), çatısına (ma‘lûm, meçhûl), şahsına ve önündeki edatın etkisine (ref‘, nasb, cezm) dikkat et. Cevaplar ve kısa açıklamalar testin sonundadır.

١. زَيْدٌ ــــ عَمْرًا

(Zeyd Amr’a yardım etti.)

أ) نَصَرُوا ب) نَصَرَ

ج) نَصَرَتْ د) يَنْصُرُ

٢. هُمْ ــــ الْمَظْلُومَ

(Onlar (erkekler) mazluma yardım etti.)

أ) نَصَرُوا ب) نَصَرَ

ج) نَصَرَا د) نَصَرْنَ

٣. فَاطِمَةُ زَيْنَبَ ــــ

(Fâtıma Zeyneb’e yardım etti.)

أ) نَصَرَتْ ب) نَصَرَ

ج) نَصَرْتَ د) نَصَرْتِ

٤. هُنَّ ــــ الْيَتِيمَ

(Onlar (kadınlar) yetime yardım etti.)

أ) نَصَرُوا ب) نَصَرَتْ

ج) نَصَرْتُنَّ د) نَصَرْنَ

٥. صَدِيقِي ــــ

(Ben arkadaşıma yardım ettim.)

أ) نَصَرْتَ
ب) نَصَرْتِ
ج) نَصَرْتُ
د) نَصَرْنَا

٦. الْمَظْلُومُ ــــ

(Mazluma yardım edildi.)

أ) نَصَرَ
ب) نُصِرَ
ج) يُنْصَرُ
د) نُصِرُوا

٧. هُمْ ــــ

(Onlara (erkeklere) yardım edildi.)

أ) نَصَرُوا
ب) نُصِرْنَ
ج) نُصِرُوا
د) يُنْصَرُونَ

٨. فَاطِمَةُ ــــ

(Fâtıma'ya yardım edildi.)

أ) نَصَرَتْ
ب) نُصِرْتِ
ج) نُصِرَتْ
د) تُنْصَرُ

٩. نَحْنُ ــــ

(Bize yardım edildi.)

أ) نَصَرْنَا
ب) نُصِرْنَا
ج) نُنْصَرُ
د) نُصِرْتُمْ

١٠. مَا ــــ زَيْدٌ عَمْرًا

(Zeyd Amr'a yardım etmedi.)

أ) يَنْصُرُ
ب) نَصَرَ
ج) يَنْصُرْ
د) أُنْصُرْ

١١. قَدْ ــــ الْمُسْلِمُونَ الْمَظْلُومَ

(Müslümanlar mazluma gerçekten yardım etti.)

أ) نَصَرُوا
ب) نَصَرْنَ
ج) نُصِرَ
د) نَصَرَ

١٢. هَلْ ــــ أَخَاكِ؟

(Sen (bir kadın) kardeşine yardım ettin mi?)

أ) نَصَرْتِ
ب) نَصَرْتَ
ج) نَصَرْتُ
د) نَصَرَتْ

١٣. ــــ زَيْدٌ عَمْرًا

(Zeyd Amr'a yardım ediyor.)

أ) يَنْصُرُ
ب) نَصَرَ
ج) تَنْصُرُ
د) يُنْصَرُ

١٤. هُمَا ــــ عَمْرًا

(O ikisi (iki erkek) Amr'a yardım ediyor.)

أ) يَنْصُرَانِ
ب) يَنْصُرُونَ
ج) تَنْصُرَانِ
د) يَنْصُرَا

١٥. ــــ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ

(Fâtıma Zeyneb'e yardım ediyor.)

أ) يَنْصُرُ
ب) تَنْصُرِينَ
ج) نَصَرَتْ
د) تَنْصُرُ

١٦. ــــ أُخْتَكِ

(Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım ediyorsun.)

أ) تَنْصُرِينَ
ب) تَنْصُرُ
ج) تَنْصُرْنَ
د) يَنْصُرْنَ

١٧. هُنَّ ــــ الْيَتِيمَ

(Onlar (kadınlar) yetime yardım ediyor.)

أ) يَنْصُرُونَ
ب) تَنْصُرْنَ
ج) نَصَرْنَ
د) يَنْصُرْنَ

١٨. ــــ الْمَظْلُومُ

(Mazluma yardım ediliyor.)

أ) يَنْصُرُ
ب) نُصِرَ
ج) تُنْصَرُ
د) يُنْصَرُ

١٩. أَنْتُمْ ــــ

(Size (erkeklere) yardım ediliyor.)

أ) تَنْصُرُونَ
ب) يُنْصَرُونَ
ج) نُصِرْتُمْ
د) تُنْصَرُونَ

٢٠. أَنْتِ ــــ

(Sana (bir kadına) yardım ediliyor.)

أ) تُنْصَرِينَ
ب) تَنْصُرِينَ
ج) تُنْصَرْنَ
د) نُصِرْتِ

٢١. نَحْنُ ــــ

(Bize yardım ediliyor.)

أ) نُنْصَرُ
ب) نَنْصُرُ
ج) أُنْصَرُ
د) نُصِرْنَا

٢٢. سَوْفَ ــــ زَيْدٌ عَمْرًا

(Zeyd Amr'a yardım edecek.)

أ) نَصَرَ
ب) يَنْصُرُ
ج) يَنْصُرْ
د) يَنْصُرَ

٢٣. هَلْ ــــ الْحَقَّ؟

(Siz (erkekler) hakka yardım ediyor musunuz?)

أ) تَنْصُرُوا
ب) يَنْصُرُونَ
ج) تَنْصُرُونَ
د) تُنْصَرُونَ

٢٤. قَدْ ــــ الطَّالِبُ صَدِيقَهُ

(Öğrenci bazen arkadaşına yardım eder.)

أ) يَنْصُرُ
ب) يَنْصُرَ
ج) يَنْصُرْ
د) نَصَرَ

٢٥. لَمْ ــــ زَيْدٌ عَمْرًا

(Zeyd Amr'a yardım etmedi.)

أ) يَنْصُرُ
ب) يَنْصُرَ
ج) نَصَرَ
د) يَنْصُرْ

٢٦. هُمْ لَمْ ــــ الْمَظْلُومَ

(Onlar (erkekler) mazluma yardım etmedi.)

أ) يَنْصُرُونَ
ب) يَنْصُرُوا
ج) يَنْصُرْ
د) نَصَرُوا

٢٧. لَمْ ــــ الْمَظْلُومُ

(Mazluma yardım edilmedi.)

أ) يُنْصَرُ
ب) يَنْصُرِ
ج) يُنْصَرَ
د) يُنْصَرِ

٢٨. لَمَّا ــــ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ

(Fâtıma Zeyneb'e henüz yardım etmedi.)

أ) تَنْصُرُ
ب) تَنْصُرْ
ج) يَنْصُرْ
د) نَصَرَتْ

٢٩. أَنْتُنَّ لَمَّا ـــ الْجَارَةَ

(Siz (kadınlar) komşu kadına henüz yardım etmediniz.)

أ) تَنْصُرُوا
ب) تَنْصُرْ
ج) تَنْصُرْنَ
د) يَنْصُرْنَ

٣٠. أَنْتُمَا لَمَّا ـــ

(Siz ikinize (iki erkeğe) henüz yardım edilmedi.)

أ) تُنْصَرَا
ب) تُنْصَرَانِ
ج) تَنْصُرَا
د) يُنْصَرَا

٣١. مَا ـــ أَخَاكَ

(Sen (bir erkek) kardeşine yardım etmiyorsun.)

أ) تَنْصُرْ
ب) تَنْصُرُ
ج) نَصَرْتَ
د) تَنْصُرِينَ

٣٢. هُمَا مَا ـــ

(O ikisine (iki kadına) yardım edilmiyor.)

أ) تُنْصَرَا
ب) تُنْصَرَانِ
ج) يُنْصَرَانِ
د) تَنْصُرَانِ

٣٣. لَا ـــ زَيْدٌ عَمْرًا

(Zeyd Amr'a yardım etmez.)

أ) يَنْصُرْ
ب) يَنْصُرَ
ج) يَنْصُرُ
د) نَصَرَ

٣٤. هُمْ لَا ـــ الْمَظْلُومَ

(Onlar (erkekler) mazluma yardım etmezler.)

أ) يَنْصُرُونَ
ب) يَنْصُرُوا
ج) يَنْصُرْ
د) تَنْصُرُونَ

٣٥. لَا ــــ الظَّالِمُ

(Zalime yardım edilmez.)

أ) يُنْصَرِ
ب) يُنْصَرُ
ج) يَنْصُرُ
د) يُنْصَرْ

٣٦. لَنْ ــــ زَيْدٌ عَمْرًا

(Zeyd Amr'a asla yardım etmeyecek.)

أ) يَنْصُرُ
ب) يَنْصُرَ
ج) يَنْصُرْ
د) نَصَرَ

٣٧. لَنْ ــــ أُخْتَكِ

(Sen (bir kadın) kız kardeşine asla yardım etmeyeceksin.)

أ) تَنْصُرِينَ
ب) تَنْصُرْنَ
ج) تَنْصُرِي
د) تَنْصُرَ

٣٨. هُمْ لَنْ ــــ

(Onlara (erkeklere) asla yardım edilmeyecek.)

أ) يُنْصَرُونَ
ب) يُنْصَرُوا
ج) يَنْصُرُوا
د) نُصِرُوا

٣٩. ــــ زَيْدٌ عَمْرًا

(Zeyd Amr'a yardım etsin.)

أ) لِيَنْصُرُ
ب) لَا يَنْصُرْ
ج) لِتَنْصُرْ
د) لِيَنْصُرْ

٤٠. ــــ الْمَظْلُومُ

(Mazluma yardım edilsin.)

أ) لِيُنْصَرِ
ب) لِيَنْصُرِ
ج) لَا يُنْصَرِ
د) لِيُنْصَرُ

٤١. لَا ــــ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ

(Fâtıma Zeyneb'e yardım etmesin.)

أ) تَنْصُرْ
ب) تَنْصُرُ
ج) يَنْصُرْ
د) تَنْصُرَ

٤٢. لَا ــــ الظَّالِمُ

(Zalime yardım edilmesin.)

أ) يُنْصَرُ
ب) يَنْصُرِ
ج) تُنْصَرِ
د) يُنْصَرِ

٤٣. ــــ أَخَاكَ

(Sen (bir erkek) kardeşine yardım et.)

أ) أُنْصُرِي
ب) أُنْصُرُوا
ج) تَنْصُرُ
د) أُنْصُرْ

٤٤. ــــ أُخْتَكِ

(Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım et.)

أ) أُنْصُرْ
ب) أُنْصُرْنَ
ج) أُنْصُرِي
د) تَنْصُرِينَ

٤٥. ــــ الْحَقَّ

(Siz (erkekler) hakka yardım edin.)

أ) أُنْصُرَا
ب) أُنْصُرْنَ
ج) تَنْصُرُونَ
د) أُنْصُرُوا

٤٦. ــــ يَا زَيْدُ

(Ey Zeyd, sana yardım edilsin.)

أ) أُنْصُرْ
ب) لِتَنْصُرْ
ج) لِتُنْصَرْ
د) لِيُنْصَرْ

٤٧. لَا ــــ الظَّالِمَ

(Siz (erkekler) zalime yardım etmeyin.)

أ) تَنْصُرُونَ
ب) تَنْصُرْ
ج) تَنْصُرُوا
د) يَنْصُرُوا

٤٨. لَا ــــ الظَّالِمَ يَا فَاطِمَةُ

(Ey Fâtıma, zalime yardım etme.)

أ) تَنْصُرِينَ
ب) تَنْصُرْ
ج) تَنْصُرِي
د) أُنْصُرِي

٤٩. مَا ــــ زَيْدًا لِلْمَظْلُومِ!

(Zeyd mazluma ne çok yardım ediyor!)

أ) أَنْصِرْ
ب) نَصَرَ
ج) أَنْصَرَ
د) أَنْصَرُ

٥٠. ــــ بِزَيْدٍ لِلْمَظْلُومِ!

(Zeyd mazluma ne kadar da çok yardım ediyor!)

أ) أَنْصَرَ
ب) أَنْصِرْ
ج) أُنْصُرْ
د) أَنْصَرُ

Testin Cevap Anahtarı

مِفْتَاحُ الْإِجَابَاتِ

Soru	Cevap	Fiil	Açıklama
1	ب	نَصَرَ	Mâzî, müfred müzekker gâib; fiil başta tekil gelir.
2	أ	نَصَرُوا	Mâzî, cem-i müzekker gâib (vâv-ı cemâat).
3	أ	نَصَرَتْ	Mâzî, müfred müennes gâibe (tâ-i te’nîs).
4	د	نَصَرْنَ	Mâzî, cem-i müennes gâibe (nûn-ı nisve).
5	ج	نَصَرْتُ	Mâzî, nefs-i mütekellim vahde (tâ ötreli).
6	ب	نُصِرَ	Meçhûl mâzî: ilk harf ötreli, ikinci harf esreli.
7	ج	نُصِرُوا	Meçhûl mâzî, cem-i müzekker gâib; vâv nâib-i fâildir.
8	ج	نُصِرَتْ	Meçhûl mâzî, müfred müennes gâibe.
9	ب	نُصِرْنَا	Meçhûl mâzî, mütekellim maa’l-gayr.
10	ب	نَصَرَ	Nâfiye مَا mâzîye girer, amel etmez.
11	د	نَصَرَ	Fiil başta olduğu için fâil çoğul da olsa fiil tekil kalır.
12	أ	نَصَرْتِ	Mâzî, müfred müennes muhâtaba (tâ esreli).
13	أ	يَنْصُرُ	Muzârî, müfred müzekker gâib; merfû‘.
14	أ	يَنْصُرَانِ	Muzârî, tesniye müzekker gâib; ref‘ alâmeti nûnun sübûtu.
15	د	تَنْصُرُ	Muzârî, müfred müennes gâibe (muzâraat harfî tâ).
16	أ	تَنْصُرِينَ	Muzârî, müfred müennes muhâtaba (yâ-i muhâtaba).
17	د	يَنْصُرْنَ	Muzârî, cem-i müennes gâibe; nûn-ı nisve ile mebnî.
18	د	يُنْصَرُ	Meçhûl muzârî: ilk harf ötreli, sondan bir önceki üstünlü.
19	د	تُنْصَرُونَ	Meçhûl muzârî, cem-i müzekker muhâtab.

Soru	Cevap	Fiil	Açıklama
20	أ	تُنْصَرِينَ	Meçhûl muzârî, müfred müennes muhâtaba.
21	أ	نُنْصَرُ	Meçhûl muzârî, mütekellim maa'l-gayr.
22	ب	يَنْصُرُ	سَوْفَ muzârîde amel etmez; fiil merfû‘ kalır.
23	ج	تَنْصُرُونَ	هَلْ amel etmez; ef‘âl-i hamsede nûn sabit kalır.
24	أ	يَنْصُرُ	Muzârîde قَدْ taklîl bildirir, amel etmez.
25	د	يَنْصُرْ	لَمْ muzârîyi cezmeder: sükûn.
26	ب	يَنْصُرُوا	Ef‘âl-i hamsede cezm, nûnun hazfıyla olur.
27	د	يُنْصَرِ	Meçhûl + cezm; harf-i tariften önce iltikâ-i sâkineyn için esre.
28	ب	تَنْصُرْ	لَمَّا muzârîyi cezmeder; müennes gâibe için muzâraat harfi tâ.
29	ج	تَنْصُرْنَ	Nûn-ı nisveli fiil mebnîdir; لَمَّا ile şekli değişmez.
30	أ	تُنْصَرَا	Meçhûl, tesniye muhâtab; cezmde nûn düşer.
31	ب	تَنْصُرُ	Nâfiye مَا muzârîde amel etmez; fiil merfû‘.
32	ب	تُنْصَرَانِ	Meçhûl, tesniye müennes gâibe; merfû‘, nûn sabit.
33	ج	يَنْصُرُ	Nâfiye لَا amel etmez; fiil merfû‘.
34	أ	يَنْصُرُونَ	Nâfiye لَا ile ef‘âl-i hamsede nûn sabit kalır.
35	ب	يُنْصَرُ	Nâfiye لَا: meçhûl muzârî merfû‘ kalır.
36	ب	يَنْصُرَ	لَنْ muzârîyi nasbeder: üstün.
37	ج	تَنْصُرِي	Ef‘âl-i hamsede nasb, nûnun hazfıyla olur.

Soru	Cevap	Fiil	Açıklama
38	ب	يُنْصَرُوا	Meçhûl, cem-i müzekker gâib; nasbda nûn düşer.
39	د	لِيَنْصُرْ	Lâm-ı emr muzârîyi cezmeder.
40	أ	لِيُنْصَرِ	Meçhûl emr-i gâib; harf-i tariften önce esre.
41	أ	تَنْصُرْ	Lâ-i nâhiye muzârîyi cezmeder.
42	د	يُنْصَرِ	Lâ-i nâhiye + meçhûl; iltikâ-i sâkineyn için esre (karşılaştır: 35. soru).
43	د	اُنْصُرْ	Emr-i hâzır, müfred müzekker; sükûn üzere mebnî.
44	ج	اُنْصُرِي	Emr-i hâzır, müfred müennes; nûnun hazfı üzere mebnî.
45	د	اُنْصُرُوا	Emr-i hâzır, cem-i müzekker.
46	ج	لِتُنْصَرْ	Meçhûl emir lâm-ı emr ile yapılır.
47	ج	تَنْصُرُوا	Lâ-i nâhiye; ef'âl-i hamsede nûn düşer.
48	ج	تَنْصُرِي	Nehy-i hâzır, müfred müennes; nûn düşer.
49	ج	أَنْصَرَ	Taaccüb-i evvel: مَا أَفْعَلَهُ kalıbı.
50	ب	أَنْصِرْ	Taaccüb-i sânî: أَفْعِلْ بِهِ kalıbı.

Tercüme Testi

اِخْتِبَارُ التَّرْجَمَةِ

Bu testin ilk 25 sorusunda Türkçe bir cümle verilmiştir; dört Arapça cümleden doğru tercümeyi bul. Son 25 soruda Arapça bir cümle verilmiştir; dört Türkçe anlamdan doğrusunu işaretle. Cevaplar ve kısa açıklamalar testin sonundadır.

A. Türkçeden Arapçaya مِنَ التُّرْكِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ

1. Zeyd Amr'a yardım etti.

أ) نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا
ب) نَصَرَ زَيْدًا عَمْرٌو
ج) يَنْصُرُ زَيْدٌ عَمْرًا
د) نُصِرَ زَيْدٌ

2. Amr Zeyd'e yardım ediyor.

أ) يَنْصُرُ زَيْدٌ عَمْرًا
ب) نَصَرَ عَمْرٌو زَيْدًا
ج) يَنْصُرُ عَمْرٌو زَيْدًا
د) يُنْصَرُ عَمْرٌو

3. Fâtıma Zeyneb'e yardım etti.

أ) نَصَرَتْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ
ب) نَصَرَ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ
ج) نَصَرَتْ زَيْنَبُ فَاطِمَةَ
د) تَنْصُرُ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ

4. Onlar (erkekler) mazluma yardım ettiler.

أ) هُمْ نَصَرَ الْمَظْلُومَ
ب) هُمْ نَصَرُوا الْمَظْلُومَ
ج) هُمْ نُصِرُوا
د) هُمْ يَنْصُرُونَ الْمَظْلُومَ

5. O ikisi (iki kadın) yetime yardım etti.

أ) هُمَا نَصَرَتَا الْيَتِيمَ
ب) هُمَا نَصَرَا الْيَتِيمَ
ج) هُنَّ نَصَرْنَ الْيَتِيمَ
د) هُمَا تَنْصُرَانِ الْيَتِيمَ

6. **Mazluma yardım edildi.**

أ) نُصِرَ الْمَظْلُومُ
ب) نَصَرَ الْمَظْلُومُ
ج) نُصِرَ الْمَظْلُومَ
د) يُنْصَرُ الْمَظْلُومُ

7. **Biz arkadaşımıza yardım ettik.**

أ) نَحْنُ نُصِرْنَا
ب) نَحْنُ نَصَرْنَا صَدِيقَنَا
ج) نَحْنُ نَنْصُرُ صَدِيقَنَا
د) أَنَا نَصَرْتُ صَدِيقِي

8. **Siz (erkekler) hakka yardım ediyorsunuz.**

أ) أَنْتُمْ تَنْصُرُونَ الْحَقَّ
ب) أَنْتُمْ تُنْصَرُونَ
ج) أَنْتُمْ نَصَرْتُمُ الْحَقَّ
د) أَنْتُمَا تَنْصُرَانِ الْحَقَّ

9. **Sana (bir kadına) yardım ediliyor.**

أ) أَنْتِ تُنْصَرِينَ
ب) أَنْتِ تَنْصُرِينَ
ج) أَنْتِ نُصِرْتِ
د) أَنْتَ تُنْصَرُ

10. **Zeyd Amr'a yardım etmedi.**

أ) لَمْ يَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا
ب) لَمْ يَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا
ج) لَنْ يَنْصُرَ زَيْدٌ عَمْرًا
د) لَا يَنْصُرُ زَيْدٌ عَمْرًا

11. **Zeyd Amr'a henüz yardım etmedi.**

أ) لَمَّا يَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا
ب) لَمَّا نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا
ج) لَنْ يَنْصُرَ زَيْدٌ عَمْرًا
د) لَمَّا يَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا

12. **Onlar (erkekler) zalime asla yardım etmeyecekler.**

أ) هُمْ لَنْ يَنْصُرُونَ الظَّالِمَ
ب) هُمْ لَمْ يَنْصُرُوا الظَّالِمَ
ج) هُمْ لَا يَنْصُرُونَ الظَّالِمَ
د) هُمْ لَنْ يَنْصُرُوا الظَّالِمَ

13. **Zeyd Amr'a yardım edecek.**

أ) سَيَنْصُرُ زَيْدًا عَمْرٌو
ب) سَيُنْصَرُ زَيْدٌ
ج) سَيَنْصُرُ زَيْدٌ عَمْرًا
د) قَدْ نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا

14. **Öğrenci arkadaşına gerçekten yardım etti.**

أ) قَدْ يَنْصُرُ الطَّالِبُ صَدِيقَهُ
ب) مَا نَصَرَ الطَّالِبُ صَدِيقَهُ
ج) قَدْ نَصَرَ الطَّالِبُ صَدِيقَهُ
د) هَلْ نَصَرَ الطَّالِبُ صَدِيقَهُ؟

15. **Sen (bir erkek) kardeşine yardım ettin mi?**

أ) هَلْ نَصَرْتَ أَخَاكَ؟
ب) هَلْ نَصَرْتِ أَخَاكِ؟
ج) هَلْ تَنْصُرُ أَخَاكَ؟
د) هَلْ نُصِرْتَ؟

16. **Mazluma yardım edilmedi.**

أ) لَمْ يَنْصُرِ الْمَظْلُومُ
ب) لَمْ يُنْصَرُ الْمَظْلُومُ
ج) لَنْ يُنْصَرَ الْمَظْلُومُ
د) لَمْ يُنْصَرِ الْمَظْلُومُ

17. **Zalime yardım edilmez.**

أ) لَا يُنْصَرُ الظَّالِمُ
ب) لَا يُنْصَرِ الظَّالِمُ
ج) لَا يَنْصُرُ الظَّالِمُ
د) لَمْ يُنْصَرِ الظَّالِمُ

18. **Zeyd Amr'a yardım etsin.**

أ) لِيَنْصُرْ زَيْدًا عَمْرٌو
ب) لَا يَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا
ج) لِيُنْصَرْ زَيْدٌ
د) لِيَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا

19. **Fâtıma Zeyneb'e yardım etmesin.**

أ) لَا تَنْصُرْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ
ب) لَا تَنْصُرُ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ
ج) لَا يَنْصُرْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ
د) لِتَنْصُرْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ

20. **Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım et.**

أ) أُنْصُرْ أَخَاكَ
ب) أُنْصُرْنَ أُخْتَكُنَّ
ج) تَنْصُرِينَ أُخْتَكِ
د) أُنْصُرِي أُخْتَكِ

21. **Siz (erkekler) zalime yardım etmeyin.**

أ) لَا تَنْصُرُونَ الظَّالِمَ
ب) أُنْصُرُوا الظَّالِمَ
ج) لَا يَنْصُرُوا الظَّالِمَ
د) لَا تَنْصُرُوا الظَّالِمَ

22. **Ey Zeyd, sana yardım edilsin.**

أ) أُنْصُرْ يَا زَيْدُ
ب) لِتَنْصُرْ يَا زَيْدُ
ج) لِتُنْصَرْ يَا زَيْدُ
د) لَا تُنْصَرْ يَا زَيْدُ

23. **Zeyd kardeşine yardım edendir.**

أ) زَيْدٌ مَنْصُورٌ أَخَاهُ
ب) زَيْدٌ نَاصِرٌ أَخَاهُ
ج) زَيْدٌ نَاصِرٌ أَخُوهُ
د) نَصَرَ زَيْدًا أَخُوهُ

24. **Mazlum yardım görmüş biridir.**

أ) الْمَظْلُومُ نَاصِرٌ
ب) الْمَظْلُومَ مَنْصُورٌ
ج) الْمَظْلُومُ يَنْصُرُ
د) الْمَظْلُومُ مَنْصُورٌ

25. **Zeyd mazluma ne çok yardım ediyor!**

أ) مَا أَنْصَرَ زَيْدٌ لِلْمَظْلُومِ!
ب) مَا نَصَرَ زَيْدٌ الْمَظْلُومَ
ج) أَنْصِرْ زَيْدًا لِلْمَظْلُومِ!
د) مَا أَنْصَرَ زَيْدًا لِلْمَظْلُومِ!

B. Arapçadan Türkçeye مِنَ الْعَرَبِيَّةِ إِلَى التُّرْكِيَّةِ

٢٦. نُصِرَ زَيْدٌ

A) Zeyd yardım etti.
B) Zeyd'e yardım ediliyor.
C) Zeyd'e yardım edildi.
D) Zeyd'e yardım edilmedi.

٢٧. نَصَرَتْ زَيْنَبُ فَاطِمَةَ

A) Zeyneb Fâtıma'ya yardım etti.
B) Fâtıma Zeyneb'e yardım etti.
C) Zeyneb Fâtıma'ya yardım ediyor.
D) Zeyneb'e ve Fâtıma'ya yardım edildi.

٢٨. هُمَا يَنْصُرَانِ الْيَتِيمَ

A) O ikisi (iki kadın) yetime yardım ediyor.
B) Onlar (erkekler) yetime yardım ediyor.
C) O ikisi (iki erkek) yetime yardım etti.
D) O ikisi (iki erkek) yetime yardım ediyor.

٢٩. أَنْتُنَّ نَصَرْتُنَّ الْجَارَةَ

A) Siz (erkekler) komşu kadına yardım ettiniz.
B) Siz (kadınlar) komşu kadına yardım ettiniz.
C) Siz (kadınlar) komşu kadına yardım ediyorsunuz.
D) Onlar (kadınlar) komşu kadına yardım etti.

٣٠. نَحْنُ نُنْصَرُ

A) Bize yardım ediliyor.
B) Biz yardım ediyoruz.
C) Bize yardım edildi.
D) Bana yardım ediliyor.

٣١. مَا نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا

A) Zeyd Amr'a ne çok yardım etti!
B) Zeyd Amr'a yardım etmedi.
C) Zeyd Amr'a yardım etmiyor.
D) Amr Zeyd'e yardım etmedi.

٣٢. قَدْ يَنْصُرُ الطَّالِبُ صَدِيقَهُ

A) Öğrenci arkadaşına gerçekten yardım etti.
B) Öğrenci arkadaşına yardım edecek.
C) Öğrenciye arkadaşı bazen yardım eder.
D) Öğrenci bazen arkadaşına yardım eder.

٣٣. هَلْ تَنْصُرُونَ الْحَقَّ؟

A) Siz (erkekler) hakka yardım ettiniz mi?
B) Onlar (erkekler) hakka yardım ediyor mu?
C) Siz (erkekler) hakka yardım edin.
D) Siz (erkekler) hakka yardım ediyor musunuz?

٣٤. سَوْفَ يُنْصَرُ الْمَظْلُومُ

A) Mazlum yardım edecek.
B) Mazluma yardım edildi.
C) Mazluma yardım edilecek.
D) Mazluma asla yardım edilmeyecek.

٣٥. لَمْ تَنْصُرِي أُخْتَكِ

A) Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım etmedin.
B) Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım etme.
C) Sen (bir kadın) kız kardeşine asla yardım etmeyeceksin.
D) Kız kardeşin sana yardım etmedi.

٣٦. لَمَّا يُنْصَرِ الْيَتِيمُ

A) Yetim henüz yardım etmedi.
B) Yetime henüz yardım edilmedi.
C) Yetime yardım edilince…
D) Yetime yardım edilmesin.

٣٧. مَا يَنْصُرُ الظَّالِمُ الْمَظْلُومَ

A) Zalim mazluma yardım etmedi.
B) Zalim mazluma ne çok yardım ediyor!
C) Zalim mazluma yardım etmiyor.
D) Mazlum zalime yardım etmiyor.

٣٨. لَا يَنْصُرُ زَيْدٌ الظَّالِمَ

A) Zeyd zalime yardım etmesin.
B) Zeyd zalime yardım etmez.
C) Zeyd zalime yardım etmedi.
D) Zalim Zeyd'e yardım etmez.

٣٩. لَنْ يُنْصَرَ الظَّالِمُ

A) Zalim asla yardım etmeyecek.
B) Zalime yardım edilmedi.
C) Zalime asla yardım edilmeyecek.
D) Zalime yardım edilmesin.

٤٠. لِيَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا

A) Zeyd Amr'a yardım etmesin.
B) Amr Zeyd'e yardım etsin.
C) Zeyd Amr'a yardım etsin.
D) Zeyd Amr'a yardım edecek.

٤١. لَا يُنْصَرِ الظَّالِمُ

A) Zalime yardım edilmez.
B) Zalim yardım etmesin.
C) Zalime yardım edilmedi.
D) Zalime yardım edilmesin.

٤٢. لِتُنْصَرْ فَاطِمَةُ

A) Fâtıma'ya yardım edilsin.
B) Fâtıma yardım etsin.
C) Fâtıma'ya yardım edilmesin.
D) Fâtıma'ya yardım ediliyor.

٤٣. أُنْصُرُوا الْمَظْلُومَ

A) Sen (bir erkek) mazluma yardım et.
B) Siz (erkekler) mazluma yardım edin.
C) Onlar (erkekler) mazluma yardım ettiler.
D) Siz (erkekler) mazluma yardım etmeyin.

٤٤. لَا تَنْصُرِ الظَّالِمَ يَا زَيْدُ

A) Ey Zeyd, zalime yardım etmiyorsun.
B) Ey Zeyd, zalime yardım etmedin.
C) Ey Zeyd, zalime yardım etme.
D) Ey Zeyd, zalim sana yardım etmesin.

٤٥. أَنْتُمَا نُصِرْتُمَا

A) Siz ikiniz yardım ettiniz.
B) Siz ikinize yardım edildi.
C) Siz ikinize yardım ediliyor.
D) O ikisine yardım edildi.

٤٦. نَصْرُ الْمَظْلُومِ وَاجِبٌ

A) Mazlum yardım etmelidir.
B) Mazluma yardım etmek bir görevdir.
C) Mazluma yardım edildi.
D) Mazluma yardım eden görevlidir.

٤٧. الْيَتِيمُ مَنْصُورٌ

A) Yetim yardım eden biridir.
B) Yetim yardım görmüş biridir.
C) (Siz) Yetime yardım edin.
D) Yetim yardım etti.

٤٨. نَصَرْتُهُ نَصْرَتَيْنِ

A) Ona iki kişi yardım etti.
B) Ona iki kere yardım ettim.
C) Bana iki kere yardım etti.
D) Ona iki kere yardım edeceğim.

٤٩. مَا أَنْصَرَ زَيْدًا لِلْمَظْلُومِ!

A) Zeyd mazluma yardım etmedi.
B) Zeyd mazluma yardım etmiyor.
C) Zeyd mazluma ne çok yardım ediyor!
D) Mazlum Zeyd'e ne çok yardım ediyor!

٥٠. أَنْصِرْ بِزَيْدٍ لِلْمَظْلُومِ!

A) Zeyd'e mazlum için yardım et.
B) Zeyd mazluma yardım etsin.
C) Zeyd mazluma ne kadar da çok yardım ediyor!
D) Zeyd'le birlikte mazluma yardım et.

Tercüme Testinin Cevap Anahtarı

مِفْتَاحُ إِجَابَاتِ التَّرْجَمَةِ

Soru	Cevap	Doğru tercüme ve açıklama
1	أ	نَصَرَ زَيْدٌ عَمْرًا Yardım eden Zeyd fâildir, merfû‘ gelir (زَيْدٌ); yardım edilen Amr mef‘ûldür, mansûb gelir (عَمْرًا).
2	ج	يَنْصُرُ عَمْرٌو زَيْدًا Şimdiki zaman: muzârî. Fâil عَمْرٌو merfû‘, mef‘ûl زَيْدًا mansûb.
3	أ	نَصَرَتْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ Fâil müennes olduğu için fiile tâ-i te’nîs gelir: نَصَرَتْ.
4	ب	هُمْ نَصَرُوا الْمَظْلُومَ Zamir başta geldiği için fiil ona uyar: cem-i müzekker gâib نَصَرُوا.
5	أ	هُمَا نَصَرَتَا الْيَتِيمَ Tesniye müennes gâibe mâzîde نَصَرَتَا olur; نَصَرَا iki erkek içindir.
6	أ	نُصِرَ الْمَظْلُومُ Meçhûl mâzî نُصِرَ; nâib-i fâil fâil gibi merfû‘ olur: الْمَظْلُومُ.
7	ب	نَحْنُ نَصَرْنَا صَدِيقَنَا Mâzî, mütekellim maa’l-gayr: نَصَرْنَا.
8	أ	أَنْتُمْ تَنْصُرُونَ الْحَقَّ Muzârî ma‘lûm, cem-i müzekker muhâtab: تَنْصُرُونَ.

Soru	Cevap	Doğru tercüme ve açıklama
9	أ	أَنْتِ تُنْصَرِينَ Meçhûl muzârî, müfred müennes muhâtaba: تُنْصَرِينَ.
10	ب	لَمْ يَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا لَمْ muzârîyi cezmeder ve geçmiş zaman olumsuzu yapar: لَمْ يَنْصُرْ.
11	د	لَمَّا يَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا “Henüz” anlamı لَمَّا ile verilir; لَمَّا da muzârîyi cezmeder. Mâzî ile gelen لَمَّا “-ınca” demektir.
12	د	هُمْ لَنْ يَنْصُرُوا الظَّالِمَ لَنْ nasbeder; ef`âl-i hamsede nasb nûnun düşmesiyle olur.
13	ج	سَيَنْصُرُ زَيْدٌ عَمْرًا Gelecek zaman: سَـ + muzârî; fâil merfû‘, mef`ûl mansûb.
14	ج	قَدْ نَصَرَ الطَّالِبُ صَدِيقَهُ Mâzîye giren قَدْ tahkîk bildirir: “gerçekten”. Muzârîye girerse “bazen” anlamı verir.
15	أ	هَلْ نَصَرْتَ أَخَاكَ؟ Soru هَلْ ile; müfred müzekker muhâtabda tâ üstünlüdür: نَصَرْتَ.
16	د	لَمْ يُنْصَرِ الْمَظْلُومُ Meçhûl + لَمْ: يُنْصَرْ; harf-i tariften önce iltikâ-i sâkineyn için esre alır. لَمْ يَنْصُرِ الْمَظْلُومُ “Mazlum yardım etmedi” demektir.
17	أ	لَا يُنْصَرُ الظَّالِمُ Nâfiye لَا amel etmez, fiil merfû‘ kalır. لَا يُنْصَرِ (cezmli) nehiydir: “yardım edilmesin”.

Soru	Cevap	Doğru tercüme ve açıklama
18	د	لِيَنْصُرْ زَيْدٌ عَمْرًا Emr-i gâib: lâm-ı emr + cezmli muzârî.
19	أ	لَا تَنْصُرْ فَاطِمَةُ زَيْنَبَ Nehy-i gâib: lâ-i nâhiye + cezm; müennes gâibe için muzâraat harfi tâ.
20	د	اُنْصُرِي أُخْتَكِ Emr-i hâzır, müfred müennes: اُنْصُرِي.
21	د	لَا تَنْصُرُوا الظَّالِمَ Nehy-i hâzır: lâ-i nâhiye cezmeder, ef'âl-i hamsede nûn düşer.
22	ج	لِتُنْصَرْ يَا زَيْدُ Meçhûl emr-i hâzır lâm-ı emr ile yapılır: لِتُنْصَرْ.
23	ب	زَيْدٌ نَاصِرٌ أَخَاهُ İsim cümlesi: mübtedâ زَيْدٌ, haber نَاصِرٌ. İsm-i fâil fiili gibi mef'ûl alır: أَخَاهُ.
24	د	الْمَظْلُومُ مَنْصُورٌ Yardım göreni ism-i mef'ûl (مَنْصُورٌ) bildirir; mübtedâ ve haber merfû'dur.
25	د	مَا أَنْصَرَ زَيْدًا لِلْمَظْلُومِ! Taaccüb-i evvel: مَا أَفْعَلَ + mansûb isim (زَيْدًا).
26	C	**Zeyd'e yardım edildi.** نُصِرَ meçhûl mâzîdir; زَيْدٌ nâib-i fâildir.
27	A	**Zeyneb Fâtıma'ya yardım etti.** Merfû' olan زَيْنَبُ fâil, mansûb olan فَاطِمَةَ mef'ûldür.
28	D	**O ikisi (iki erkek) yetime yardım ediyor.** يَنْصُرَانِ tesniye müzekker gâibdir; iki kadın için تَنْصُرَانِ gelir.

Soru	Cevap	Doğru tercüme ve açıklama
29	B	**Siz (kadınlar) komşu kadına yardım ettiniz.** نَصَرْتُنَّ mâzî, cem-i müennes muhâtabadır.
30	A	**Bize yardım ediliyor.** نُنْصَرُ meçhûl muzârî, mütekellim maa'l-gayrdır.
31	B	**Zeyd Amr'a yardım etmedi.** Nâfiye مَا + mâzî geçmişi olumsuz yapar. Taaccüb olsaydı مَا أَنْصَرَ زَيْدًا olurdu.
32	D	**Öğrenci bazen arkadaşına yardım eder.** Muzârîye giren قَدْ taklîl (bazen) veya ihtimal bildirir.
33	D	**Siz (erkekler) hakka yardım ediyor musunuz?** تَنْصُرُونَ muzârî, cem-i müzekker muhâtabdır; هَلْ soru edatıdır.
34	C	**Mazluma yardım edilecek.** سَوْفَ geleceği bildirir; يُنْصَرُ meçhûl olduğu için الْمَظْلُومُ nâib-i fâildir.
35	A	**Sen (bir kadın) kız kardeşine yardım etmedin.** لَمْ + muzârî = olumsuz geçmiş. Nehiy için لَا تَنْصُرِي gerekirdi.
36	B	**Yetime henüz yardım edilmedi.** لَمَّا + meçhûl muzârî: "henüz … edilmedi".
37	C	**Zalim mazluma yardım etmiyor.** Nâfiye مَا muzârîye girince şimdiki zamanı olumsuz yapar (nefy-i hâl).
38	B	**Zeyd zalime yardım etmez.** Fiil merfû' (يَنْصُرُ) olduğu için لَا nâfiyedir; nâhiye olsaydı يَنْصُرْ gelirdi.
39	C	**Zalime asla yardım edilmeyecek.** لَنْ te'kîd-i nefy-i istikbâldir; يُنْصَرَ meçhûl ve mansûbdur.
40	C	**Zeyd Amr'a yardım etsin.** Lâm-ı emr + cezm: emr-i gâib.

Soru	Cevap	Doğru tercüme ve açıklama
41	D	**Zalime yardım edilmesin.** Fiil cezmli (esre iltikâ-i sâkineyn içindir), yani لَا nâhiyedir; fiil meçhûldür.
42	A	**Fâtıma'ya yardım edilsin.** Lâm-ı emr + meçhûl muzârî: emr-i gâib meçhûl, müennes.
43	B	**Siz (erkekler) mazluma yardım edin.** أُنْصُرُوا emr-i hâzır, cem-i müzekkerdir. Mâzî olsaydı نَصَرُوا olurdu.
44	C	**Ey Zeyd, zalime yardım etme.** Fiil cezmli: nehy-i hâzır. Esre, harf-i tariften önce iltikâ-i sâkineyn içindir.
45	B	**Siz ikinize yardım edildi.** نُصِرْتُمَا meçhûl mâzî, tesniye muhâtabdır.
46	B	**Mazluma yardım etmek bir görevdir.** نَصْرُ masdardır ve mübtedâ olmuştur; وَاجِبٌ haberdir.
47	B	**Yetim yardım görmüş biridir.** مَنْصُورٌ ism-i mef'ûldür: yardım edilen, yardım gören.
48	B	**Ona iki kere yardım ettim.** نَصْرَتَيْنِ sayı bildiren mef'ûl-i mutlaktır; تُ fâil, هُ mef'ûldür.
49	C	**Zeyd mazluma ne çok yardım ediyor!** مَا أَفْعَلَ kalıbı taaccübdür; زَيْدًا mansûb olduğu için مَا nâfiye değildir.
50	C	**Zeyd mazluma ne kadar da çok yardım ediyor!** أَفْعِلْ بِهِ kalıbı emir değil, taaccüb-i sânîdir.

النَّاصِرُ
لِلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ

Arapça grameriyle ilk kez karşılaşan, İslâmî ilimler tahsil eden öğrenciler için hazırlanan bu kitap, sarfın temel metni Emsile-i Muhtelife'yi tek bir fiil, نَصَرَ, üzerinden adım adım öğretir.

Her çekim; tablosu, Türkçe anlamı ve vezniyle birlikte verilir ve renklerle çözümlenmiş örnek cümlelerle pekiştirilir. Fiil, fâil, mef'ûl, mübtedâ ve haber her cümlede kendi rengiyle görünür. Böylece öğrenci kalıbı ezberlemekle kalmaz, onun cümlede nasıl kullanıldığını da görür.

Doç. Dr. İsmail Erken